

Poliisin tietohallintokeskuksen alueellistaminen

Valtiontalouden tarkastusviraston
toiminnantarkastuskertomus 178/2008

Poliisin tietohallintokeskuksen alueellistaminen

ISSN 1796-9506 (nid.)
ISSN 1796-9514 (PDF)
ISBN 978-952-499-072-1 (nid.)
ISBN 978-952-499-073-8 (PDF)

Edita Prima Oy
Helsinki 2008

Valtiontalouden tarkastusviraston toiminnantarkastuskertomus

Dnro 21/54/07

Valtiontalouden tarkastusvirasto on suorittanut tarkastussuunnitelmaansa sisältyneen Poliisin tietohallintokeskuksen alueellistamista koskeneen tarkastuksen. Tarkastus on tehty tarkastusviraston toiminnantarkastuksesta antaman ohjeen mukaisesti.

Tarkastuksen perusteella tarkastusvirasto on antanut tarkastuskertomuksen, joka lähetetään Hallinnon tietotekniikkakeskukselle ja valtiovarainministeriölle sekä tiedoksi eduskunnan tarkastusvaliokunnalle ja valtiovarain controller -toiminnolle.

Tarkastuksen jälkiseurannassa tarkastusvirasto tulee selvittämään, mihin toimenpiteisiin tarkastuskertomuksessa esitettyjen huomautusten johdosta on ryhdytty. Jälkiseuranta tehdään vuonna 2012.

Helsingissä 27. päivänä marraskuuta 2008

Ylijohtaja

Jarmo Soukainen

Ylitarkastaja

Sanna Ollila

Asiasanat:
alueellistaminen, Hallinnon tietotekniikkakeskus

Sisällys

Tiivistelmä	7
Resumé	10
1 Johdanto	15
2 Tarkastusasetelma	19
2.1 Tarkastuskohteen kuvaus	19
2.2 Tarkastuskysymykset, tarkastuksen rajaukset ja tarkastuskriteerit	22
2.2.1 Tarkastuksen pääkysymys	22
2.2.2 Tarkastuksen rajaukset	23
2.2.3 Tarkastuskriteerit	23
2.3 Aineistot ja menetelmät	24
3 Tarkastushavainnot	25
3.1 Poliisin tietohallintokeskuksen päätoimipaikan siirron toiminnalliset vaikutukset	26
3.1.1 Toimitilahankinta	29
3.1.2 Suoritteiden määrä ja laatu	30
3.1.3 Tulosten saavuttaminen ja toiminnan sujuvuus	32
3.1.4 Hankinnat	33
3.1.5 Asiakastytyväisyyskysely	34
3.1.6 Alueellisten toimipaikkojen kokemukset	35
3.1.7 Viraston tulevaisuus – Hallinnon tietotekniikkakeskus (HALTIK)	37
3.2 Taloudelliset vaikutukset	37
3.3 Henkilöstövaikutukset	44
3.3.1 Edunvalvontajärjestöjen näkemyksiä henkilöstöjärjestelyistä	46
3.3.2 Uudelleen sijoitettujen virkamiesten kokemuksia	49
3.3.3 Virkasiirtoja vastaan ottaneen organisaation kokemuksia	55
3.4 Alueelliset vaikutukset	56
3.4.1 Alueiden kehitystä kuvaava indikaattori	56
3.4.2 Hankintojen suuntautuminen	57
3.4.3 Turva-alan ICT-klusteri	57
3.4.4 Alueen substanssi- ja koulutustarjonta	59
3.4.5 Alueellistamisen aluetaloudelliset vaikutukset	60

4	Tarkastusviraston kannanotot	63
	Lähteet	67
	Liitteet	70

Poliisin Tietohallintokeskuksen alueellistaminen

Poliisin tietohallintokeskus perustettiin sisäasiainministeriön 9.12.1999 tekemällä päätöksellä 1.1.2000 lukien. Poliisin tietohallintokeskus oli vuoden 2000 alusta lähtien keskusrikospoliisin tulosityksikkö. Poliisin tietohallintokeskuksen tehtävänä on vastata poliisin tietohallinnosta, tuottaa ja hankkia poliisin tietotekniset palvelut sekä vastata infrastruktuurista poliisin toiminta- ja tietohallintostrategioiden mukaisesti.

Sisäasiainministeriö teki päätöksen Poliisin tietohallintokeskuksen sijoittamisesta Rovaniemelle 16.10.2001. Päätöksen mukaan tietohallintokeskuksen sijoittaminen Rovaniemen kaupunkiin tuli toteuttaa mahdollisimman nopealla aikataululla, viimeistään 1.1.2006 mennessä. Itsenäiseksi virastoksi tietohallintokeskus muodostui 1.9.2002. Samalla poliisin lääninjohtojen alaisuudessa toimineet tietotekniikkakeskukset liitettiin siihen ja tietohallintokeskuksen henkilöstömäärä kaksinkertaistui. Tietohallintokeskuksella on Rovaniemen ohella toimipaikkoja 16 paikkakunnalla.

Valtiontalouden tarkastusviraston suorittaman tarkastuksen tavoitteena oli selvittää Poliisin tietohallintokeskuksen alueellistamisen toiminnalliset, taloudelliset ja henkilöstövaikutukset tietohallintokeskukselle sekä alueelliset vaikutukset Rovaniemen seudulle.

Alueellistamisen vaikutukset Poliisin tietohallintokeskukselle

Alueellistamisen toiminnallisia vaikutuksia tarkasteltaessa voidaan todeta, että tietohallintokeskuksessa keskeisin ongelma on ollut osaamisen ja hiljaisen tiedon siirtymättömyys. Vaikka uusille työntekijöille luotiin laaja perehdyttämishjelma, suuri osa osaamista ja asiantuntemusta menetettiin ainakin hetkellisesti, koska vanha henkilöstö ei käytännössä siirtynyt Rovaniemelle. Viraston päätoimipaikan siirron myötä jouduttiin merkittäviin uusrekrytointeihin. Siirrolla oli vaikutusta toimintaan mutta ei merkittävästi tai pitkäkestoisesti, mikä käy ilmi viraston toiminnallisista tuloksista sekä asiakas- ja sidosryhmäkyselyjen vastauksista.

Toiminnallisia etuja tarkasteltaessa on positiivisena seikkana mainittava työmarkkinoiden rauhallisuus. Työntekijöiden pienen vaihtuvuuden vuoksi tietohallintokeskus on pystynyt panostamaan henkilöstön osaamiseen, ja se on henkilöstön laadun ja pysyvyyden ohella parantanut viraston toiminnallista kyvykkyyttä. Nämä ovat suoraa seurausta viraston päätoimipaikan sijoittumisesta Rovaniemelle. Myös poliisin toiminnan kannalta

kriittistä tietotaitoa vaativia, aiemmin ulkoistettuja tehtäviä on tuotu virastoon takaisin.

Poliisin tietohallintokeskuksen toiminnasta aiheutuneiden menojen kasvu ei aiheudu yksinomaan alueellistamisesta vaan ennen kaikkea toiminnan laajentumisesta ja henkilöstömäärän lisääntymisestä. Henkilöstömäärän lisäyksestä runsas kolmannes on johtunut alueellisten tietotekniikkakeskusten liittämistä tietohallintokeskukseen. Matkakustannuksiin tulee suoranaisten matkakulujen ohella lukea matkoihin käytetyn työajan kustannus. Tarkastuksessa tehdyn arvion mukaan esimerkiksi vuonna 2006 ne lisäsivät matkaluja 28 prosentilla. Matkakustannukset ovat vuodesta 2005 vuoteen 2007 pienenneet ja odotettavasti edelleen pienenevät videoneuvottelulaitteistojen käyttöönoton vuoksi. Tietohallintokeskuksessa käytettiin videojärjestelmiä omassa toiminnassa 4 160 tuntia vuonna 2007 eli lähes kolme kertaa niin paljon kuin vuonna 2003.

Tarkastuksen yhteydessä kerätyt tiedot vanhan päätoimipaikan henkilöstön suhtautumisesta alueellistamiseen olivat selkeästi negatiivisemmat kuin tietohallintokeskuksen vuonna 2005 keräämien tietojen mukaan.

Tarkastuksessa kävi ilmi, että uudelleen sijoittautumisessa korostui työntekijän oma-aloitteisuus. Työhön ja organisaatioon perehdytys onnistui hyvin.

Alueelliset vaikutukset

Rovaniemellä on otettu mielihyvin vastaan kuudenkymmenen uuden ja myöhemmin yli sadan työpaikan avautuminen ja niiden aikaansaama työtilanteen parantuminen, eikä tämän seurauksena työmarkkinoille syntyneen rotaatiovaikutuksenkaan merkitystä piristysruiskeena alueelle voida väheksyä.

Tarkastuksen yhteydessä teetetyn tutkimuksen tulosten mukaan vuoden 2007 tasossa viraston aluetaloudellinen vaikuttavuus ja hyöty on Rovaniemen seudulle noin 0,7–0,8 % julkisen hallinnon palveluilla, kulutuksella ja työllisyydellä ja noin 0,1 % talouskasvulla, ostovoimalla ja yleisellä työllisyydellä mitattuina.

Tietohallintokeskus on 1.3.2008 alkaen laajentunut Hallinnon tietotekniikkakeskukseksi (HALTIK). HALTIK tuottaa sisäasiainhallinnolle keskitetysti tietotekniset palvelut tilaaja-tuottajamallilla. Lapin liiton, Lapin lääninhallituksen, Lapin TE-keskuksen ja Rovaniemen Kehitys Oy:n mukaan mukaan Rovaniemen seudun kiinnostavuus ICT-toimijoiden keskuudessa on lisääntynyt. Poliisin tietohallintokeskuksen alueellistaminen on myötävaikuttanut ICT-alan alueellisen klusterin eli osaamis- ja toimintotihtymän muodostumiseen ja kehittymiseen ja on aikaansaanut merkittä-

vän imagohyödyn Rovaniemelle. Edellä mainittujen tahojen esittämät näkemykset tietohallintokeskuksen päätoimipaikan alueellistamisen merkityksestä Rovaniemen seudulle antavat selkeästi positiivisemman kuvan kuin se, mikä muodostuu tarkastusviraston Ruralia-instituutilla teettämän tutkimuksen mukaan tai on tietohallintokeskuksen muualle maahan suuntautuneiden it-ostojen suuren määrän perusteella pääteltävissä.

Tarkastusviraston näkemyksen mukaan HALTIKiksi laajentunut Poliisin tietohallintokeskus on toimintojensa ja kokonsa puolesta sopiva alueellistettavaksi. Toiminnallisesti päätoimipaikan siirto onnistui hyvin.

Alueellistamisen valmistelun kehittäminen

Alueellistamispäätösten tulee olla huolella valmisteltuja ja suunniteltuja, ja niiden toimeenpanolle on annettava riittävästi aikaa. Suuri haaste on minimoida siirtymättä jääneiden henkilöiden hallussa olevan asiantunteumuksen menetykset. Alueellistamispäätös, sen mahdollinen viivästyminen ja niistä aiheutuva epävarmuus oman työsuhteen jatkuvuutta kohtaan eivät voi olla vaikuttamatta kielteisesti henkilöstöön, työhyvinvointiin, työssä jaksamiseen ja työmotivaatioon. Alueellistaminen voi aiheuttaa ikäsyryntää ja suosia siirtymisen kannalta edullisemmassa asemassa olevia nuoria ja perheettömiä työntekijöitä.

Tarkastus on osoittanut, että alueellistamista edeltävään selvitystoimintaan, erityisesti toiminnallisten ja taloudellisten vaikutusten arvioinnissa, tulisi käyttää nykyistä paljon enemmän kvantitatiivisia tutkimusmenetelmiä. Hyvää pohjaa tälle selvitystoiminnalle antaisivat myös arvioinnit toteutettujen alueellistamistoimenpiteiden toiminnallisista ja taloudellista vaikutuksista. Tarkastusvirasto katsoo, että niitä tulisi seurata ainakin muutama vuosi siirrosta. Tällaisen arvioinnin tulisi sisältää myös ne tehtävät, joita alueellistamisen myötä siirtymättä jääneet henkilöt hoitavat. Valtiontaloudelle aiheutuu lisäkustannuksia sellaisten siirtymättä jääneiden henkilöiden palkoista ja eläkkeistä, joiden tilalle on palkattu tai palkataan uusia henkilöitä alueellistettuun yksikköön, ja ne tulisi ottaa huomioon arvioitaessa alueellistamisen valtiontaloudellisia vaikutuksia. Tarkastusvirasto kiinnittää huomiota myös siihen seikkaan, että alueellistaminen on ristiriidassa tuottavuusohjelman kanssa siltä osin kuin alueellistaminen lisää henkilöstön määrää.

Utlokaliseringen av polisens dataförvaltningscentral

Polisens dataförvaltningscentral inrättades fr.o.m. 1.1.2000 med ett beslut fattat av inrikesministeriet 9.12.1999. Polisens dataförvaltningscentral var från början av år 2000 en resultatenhet vid centralkriminalpolisen. Polisens dataförvaltningscentral har till uppgift att svara för polisens dataförvaltning, producera och anskaffa polisens datatekniska tjänster samt svara för infrastrukturen i enlighet med polisens verksamhets- och dataförvaltningsstrategier.

Inrikesministeriet fattade 16.10.2001 ett beslut om att förlägga Polisens dataförvaltningscentral till Rovaniemi. Enligt beslutet skulle dataförvaltningscentralens placering i Rovaniemi stad ske enligt en så snabb tidtabell som möjligt, senast före 1.1.2006. Dataförvaltningscentralen gjordes till självständigt ämbetsverk 1.9.2002. Samtidigt anslöts de datateknikcentraler som fungerat under polisens länsledning till den, och dataförvaltningscentralens personalstyrka fördubblades. Dataförvaltningscentralen har förutom i Rovaniemi verksamhetsställen på 16 orter.

Målsättningen för den av Statens revisionsverk utförda revisionen var att klargöra vilka verkningar utlokaliseringen av Polisens dataförvaltningscentral har haft på dataförvaltningscentralens verksamhet, ekonomi och personal samt vilka de regionala effekterna är i Rovaniemitrakten.

Utlokaliseringens verkningar på Polisens dataförvaltningscentral

Vid en granskning av utlokaliseringens verkningar på verksamheten kan konstateras, att det mest centrala problemet vid dataförvaltningscentralen har varit att kunnandet och den tysta kunskapen inte har flyttat på sig. Trots att för de nya arbetstagarna lades upp ett omfattande introduktionsprogram, gick en stor del av kunnandet och sakkunskapen förlorad åtminstone temporärt, emedan den gamla personalen i praktiken inte överflyttade till Rovaniemi. När verkets huvudsakliga verksamhetsställe flyttades blev man samtidigt tvungen till avsevärda nyrekryteringar. Överflyttningen hade verkningar på verksamheten, men inte betydande eller långvariga, vilket framgår av ämbetsverkets funktionella resultat samt av de svar som vid förfrågningar har getts av kunder och intressegrupper.

Vid en granskning av de funktionella fördelarna bör som en positiv omständighet nämnas lugnet på arbetsmarknaden. Till följd av den låga omsättningen bland arbetstagarna har dataförvaltningscentralen kunnat satsa på personalens kunnande, och detta har vid sidan av personalens

kvalitet och beständighet förbättrat ämbetsverkets funktionsförmåga. Detta är en direkt följd av att ämbetsverkets huvudsakliga verksamhetsställe förlagts till Rovaniemi. Också tidigare utlagda uppgifter, som med tanke på polisens verksamhet kräver kritisk know-how, har återtagits till ämbetsverket.

Ökningen av de utgifter som orsakas av verksamheten vid Polisens dataförvaltningscentral beror inte enbart på utlokaliseringen utan framför allt på att verksamheten har utvidgats och personalstyrkan vuxit. Av personalökningen har en dryg tredjedel berott på att de regionala datateknikcentralerna har anslutits till dataförvaltningscentralen. I resekostnaderna bör förutom de direkta reseutgifterna inräknas kostnaden för den arbetstid som används för resorna. Enligt den uppskattning som gjorts vid revisionen höjde den exempelvis år 2006 resekostnaderna med 28 procent. Resekostnaderna har sjunkit från år 2005 till år 2007 och förväntas sjunka ytterligare emedan utrustning för videokonferenser har tagits i bruk. Vid dataförvaltningscentralen användes videosystemen i den egna verksamheten 4 160 timmar år 2007 eller närapå tre gånger så mycket som år 2003.

Den information som i samband med revisionen inhämtats om hur personalen vid det gamla huvudsakliga verksamhetsstället ställde sig till utlokaliseringen var klart mera negativa än enligt de uppgifter som dataförvaltningscentralen insamlade år 2005.

Vid revisionen framgick, att vid omplaceringen accentuerades arbetstagarens eget initiativ. Introduktionen i arbetet och organisationen lyckades väl.

De regionala verkningarna

I Rovaniemi har man med glädje tagit emot att sextio nya och senare över etthundra arbetsplatser har etablerats, och den förbättring av arbetsläget som åstadkommit av detta. Inte heller bör underskattas vilken betydelse som stimulansinjektion för regionen den uppkomna rotationseffekten på arbetsmarknaden har haft.

Enligt resultaten av den undersökning som man lät göra vid revisionen är på 2007 års nivå den regionalekonomiska effekten och nyttan av verket för Rovaniemiregionen ca 0,7-0,8 % mätt med den offentliga sektorns service, konsumtion och sysselsättning, och ca 0,1 procent mätt med ekonomisk tillväxt, köpkraft och sysselsättningen generellt.

Dataförvaltningscentralen har fr.o.m. 1.3.2008 utvidgats till Förvaltningens IT-central (HALTIK). HALTIK producerar för inrikesförvaltningen centraliserade datatekniska tjänster enligt beställarproducentmodellen. Enligt Lapplands förbund, Lapplands länsstyrelse,

Lapplands TE-central och Rovaniemen Kehitys Oy har intresset för Rovaniemiregionen ökat bland ICT-aktörerna. Utlokaliseringen av Polisens dataförvaltningscentral har bidragit till att ett regionalt kluster, dvs. ett kompetens- och funktionskombinat har uppkommit och utvecklats, och har inneburit en avsevärd imagenyttå för Rovaniemi. Den uppfattning som de ovan nämnda instanserna har framfört om den betydelse som utlokaliseringen av dataförvaltningscentralens huvudsakliga verksamhetsställe har för Rovaniemiregionen ger en klart positivare bild än den som fås av den undersökning som Revisionsverket låtit Ruralia-institutet göra, eller som man kan sluta sig till på basis av det stora antal it-köp som dataförvaltningscentralen har gjort på andra håll i landet.

Enligt Revisionsverkets uppfattning är Polisens dataförvaltningscentral, utvidgad till HALTIK, vad dess funktioner och storlek beträffad lämpad för att utlokaliseras. Från funktionell synpunkt lyckades förflyttningen av det huvudsakliga verksamhetsstället väl.

Utvecklande av beredningen inför utlokaliseringar

Beslut om utlokalisering bör beredas och planeras omsorgsfullt, och tillräcklig tid bör ges för deras förverkligande. En stor utmaning är att minimera förlusten av den sakkunskap som de personer besitter som inte flyttar med. Beslutet om utlokalisering, en eventuell fördröjning av det och den därav uppkomna osäkerheten gällande det egna arbetsförhållandets framtid kan inte vara utan negativa inverkningar på personalen, välbefinnandet i arbetet, orkandet i arbetet och arbetsmotivationen. Utlokaliseringen kan ge upphov till åldersdiskriminering och gynna unga arbetstagarer utan familj, som är i en förmånligare ställning med avseende på flyttningen.

Revisionen har visat, att mycket mera av kvantitativa forskningsmetoder än för närvarande bör användas för utredningar före utlokaliseringen, i synnerhet för bedömning av de funktionella och ekonomiska verkningarna. En god grund för detta utredningsarbete skulle också fås med utvärderingar av de funktionella och ekonomiska verkningarna av redan genomförda utlokaliseringar. Revisionsverket anser, att dessa borde följas upp åtminstone några år efter överflyttningen. En sådan utvärdering borde också innefatta vilka uppgifter som handhas av de personer som inte har flyttat i samband med utlokaliseringen. Statsfinanserna åsamkas extra kostnader för löner och pensioner som betalas åt sådana personer som inte har flyttat, och i stället för vilka har anställts eller anställs nya personer vid den utlokaliserade enheten, och dessa kostnader borde beaktas när man utvärderar utlokaliseringens statsfinansiella verkningar. Revisions-

verket fäster också uppmärksamhet vid den omständigheten, att utlokaliseringen står i konflikt med produktivetsprogrammet till den del utlokaliseringen utökar personalstyrkan.

1 Johdanto

Valtioneuvosto päätti 9.11.2000 alueiden kehittämisestä annetun lain (1135/1993) mukaisesti tavoiteohjelmasta alueellistaa valtion keskushallinnon toimintoja. Päätöksessä todetaan muun ohella, että nykyaikaiset tietoliikenneyhteydet ja kommunikaatioteknologia parantavat merkittävästi mahdollisuuksia sijoittaa valtion toimintoja pääkaupunkiseudun ulkopuolelle. Valtioneuvosto antoi valtioneuvoston kanslian esittelystä 5.4.2001 ohjeen (VNK 342/2001) valtion yksiköiden ja toimintojen sijoittamisen valmistelusta ja käsittelystä. Ohjeen mukaan tavoitteena on, että sijoittamispäätökset edistävät maan tasapainoista alueellista kehitystä, tukevat työllisyyttä maan eri osissa, turvaavat työvoiman saantia valtion tehtäviin ja toiminnan tuloksellista hoitamista sekä perustuvat kaikkia hallinnonaloja koskevaan yhtenäiseen käytäntöön ja kansanvaltaiseen päätöksentekoon. Keskushallinnon yksiköiden ja muiden valtakunnallisesti tai keskitetysti hoidettavien valtion toimintojen sijoittaminen pääkaupunkiseudun sijasta maan eri osiin, erityisesti aluekeskuksiin, otetaan ohjeen mukaan aina selvitettäväksi, kun perustetaan uusi yksikkö tai kun olemassa olevaa toimintaa oleellisesti laajennetaan tai olemassa olevaa toimintaa organisoidaan merkittävästi uudelleen. Valtion keskushallinnon toimintojen ja yksikköjen alueellistamisessa käytetään hyväksi keskushallinnon uudistamisen ja henkilöstön poistuman suomat mahdollisuudet.

Valtioneuvoston periaatepäätöksessä valtion toimintojen sijoittamisen strategiasta (8.11.2001) käsitellään toimintojen sijoittamisen nykytila, toimintaympäristön muutoksia, strategisia tavoitteita, sijoittamisen yleisiä periaatteita sekä sijoittamisen suunnittelua ja toteuttamistapoja. Strategiset tavoitteet ovat sisällöltään edellä mainitun valtion yksiköiden ja toimintojen sijoittamisen valmistelusta ja käsittelystä annetun ohjeen mukaiset.

Pääministeri Paavo Lipposen II hallitus laati kannanoton valtion keskushallinnon yksikköjen ja toimintojen alueellistamisen jatkamisesta ilta-koulussa 5.2.2003. Iltakoulupäätöksessä on muun muassa todettu, että alueellistamisessa otetaan erityisesti huomioon eduskunnan valtion yksikköjen ja toimintojen sijoittamista koskevasta toimivallasta annettuun lakiin¹ liittämä lausuma. Tämän lausuman mukaan "eduskunta edellyttää

---

¹ *Laki valtion yksikköjen ja toimintojen sijoittamista koskevasta toimivallasta (362/2002, jäljempänä myös toimivaltalaki). Laki tuli voimaan 1.6.2002 eli sen jälkeen, kun päätös Poliisin tietohallintokeskuksen päätoimipaikan sijainnista oli tehty.*

hallituksen huolehtivan siitä, että valtion keskushallinnon yksikköjen ja valtakunnallisesti ja keskitetysti hoidettavien valtion toimintojen sijoittaminen pääkaupunkiseudun sijasta maan eri osiin otetaan selvitettyä aina, kun perustetaan uusi yksikkö, olemassa olevaa toimintaa oleellisesti laajennetaan tai olemassa olevaa toimintaa organisoidaan merkittävästi uudelleen, ja että sijoituspäätöksissä painotetaan erityisesti alueellisia näkökohtia ja vaikutuksia".

Pääministeri Matti Vanhasen I hallituksen ohjelman² mukaan valtion toimintojen sijoittaminen pääkaupunkiseudun ulkopuolelle toteutetaan maan tasapainoista kehitystä edistäen sekä alueiden olemassa olevia vahvuuksia ja osaamista hyödyntäen ja tukien. Olemassa olevia toimintoja uudelleen sijoitettaessa valtion vakinaista henkilöstöä ei siirretä toiselle paikkakunnalle ilman asianomaisen suostumusta ja tämän henkilöstön asema turvataan muutenkin kulloinkin erikseen sovittavalla tavalla.

Alueellistamisen koordinaatioryhmä on valmistellut alueellistamisen periaatteet ja linjaukset³. Linjausten mukaan toimenpiteiden kohdentamisessa otetaan erityisesti huomioon alueiden olemassa olevat ja kehittyvät osaamis- ja toimintokeskittymät eli klusterit, alueiden palvelurakenteet sekä valtioneuvoston hyväksymät alueiden kehittämisen tavoitteet. Toimenpiteitä kohdennetaan aiempaa tasaisemmin maan eri osiin. Edelleen linjausten mukaan alueellistamisselvitysten piiriin kuuluvat kaikki valtion toiminnot, myös ei-virastomuodossa hoidettavat tehtävät. Lisäksi tukipalveluita alueellistetaan samalla, kun niiden hoitoa keskitetään niihin erikoistuneille yksiköille ydintoimintojen tehostamiseksi ja hallinnon rakenteiden keventämiseksi.

Pääministeri Matti Vanhasen I hallitus asetti 7.5.2005 alueellistamisen tavoitteeksi 4 000–8 000 työpaikan sijoittamisen pääkaupunkiseudun ulkopuolelle vuoden 2015 loppuun mennessä. Pääministeri Matti Vanhasen II hallitus asetti saman tavoitteen kannanotossaan 26.9.2007 ja hallituksen strategia-asiakirjassa 5.12.2007. Tällä hetkellä alueellistamistoimet koskevat yli 150 valtion toimintoa. Ne kohdistuvat 32 paikkakunnalle. Alueellistamisprosessi on keskeisesti perustunut hallituksen iltakoulukananottoihin⁴.

---

² 24.6.2003.

³ *Alueellistamisohjelman periaatteet ja linjaukset. Alueellistamisen koordinaatioryhmä 19.1.2004.*

⁴ 4.10.2000, 5.2.2003, 5.5.2004 ja 26.9.2007.

Alueellistamisasetuksen⁵ muutoksen yhteydessä toimenpiteiden kohdentamisperusteita muutettiin siten, että yksikköjen ja toimintojen sijoittamisessa on otettava huomioon olemassa olevat ja kehittyvät osaamis- ja toimintokeskittymät.

Pääministeri Matti Vanhasen II hallituksen ohjelman⁶ mukaan valtion hallinnon työpaikkojen alueellistamista jatketaan aiempaa tasaisemmin maan eri osiin. Siirtymäkauden järjestelyjä tuetaan taloudellisesti.

Hallituksen alueellistamisen jatkamista koskevan, 26.9.2007 tehdyn kannanoton sekä hallinnon ja aluekehityksen ministerityöryhmän (HALKE) käsittelyn 8.5.2008 perusteella valtiovarainministeriö antoi 25.6.2008 ohjeen alueellistamisen kokonaissuunnitelman laadinnasta. Kokonaissuunnitelman on määrä valmistua 30.9.2009. Siihen liittyen ministeriöt ovat selvittäneet alueellistamispotentiaaliaan ja on asetettu erityinen tukitoimintojen alueellistamistyöryhmä. Tällä hetkellä alueellistamistoimia on 4 272 henkilötyövuotta ja ministeriöt ovat ilmoittaneet uutta potentiaalia olevan 860–1 233 henkilötyövuotta. Alueellistamishankkeet on rahoitettu hallinnonalojen budjettikehyksissä. Lisäksi rahoitukseen on ollut käytettävissä valtiovarainministeriön tuottavuusrahoitusta ja henkilöstön sopeuttamiseen tarkoitettua rahoitusta.

Alueellistamisen valmistelusta vastasi aiemmin valtioneuvoston kanslia ja sisäasiainministeriö. Vuoden 2008 alusta lukien alueellistaminen kuuluu valtiovarainministeriön toimialaan. Valtioneuvoston kanslia asettaa alueellistamisen koordinaatioryhmän hallituksen toimikaudeksi. Sitä johtaa valtiovarainministeriön valtiosihteeri. Alueellistamishankkeessa on kaksi päätoimista virkamiestä valtiovarainministeriön hallinnon kehittämisosastolta.

Alueellistamisen tavoite turvata työvoiman saanti valtion tehtäviin on ajankohtainen jo siksi, että valtion henkilöstön kokonaispoistumaksi eläköitymisen vuoksi on vuoteen 2020 mennessä arvioitu lähes kaksi kolmasosaa nykyisestä väestä. Pääkaupunkiseudulla työskentelevistä noin 22 000:sta valtion keskushallinnon työntekijästä selvästi yli puolet jää eläkkeelle vuoteen 2015 mennessä.

Talouspoliittinen ministerivaliokunta vahvisti 6.6.2006 toimenpidelistan, joka sisälsi muun muassa vähennettävän henkilöstön lukumäärät virastoittain tai toiminnoittain. Talouspoliittinen ministerivaliokunta muutti listaa 6.11.2007. Esimerkiksi sisäasiainministeriön hallinnonalan toiminta-

---

⁵ *Valtioneuvoston asetus valtion yksikköjen ja toimintojen sijoittamista koskevasta toimivallasta (567/2002, muutettu 201/2006 ja 349/2008).*

⁶ 19.4.2007.

ja taloussuunnitelmassa sekä tulossuunnitelmassa 2008,⁷ joka perustuu muutettuun toimenpidelistaan, todetaan, että vuoden 2008 vaihteessa toteutettavien organisaatiomuutosten jälkeen sisäasiainministeriön hallinnonalan tuottavuusvähennysvelvoite on uuden hallituksen päätöksen mukaisesti 692 henkilötyövuotta. Poliisihallintoon tästä kohdistuu 447 henkilötyövuotta. Luvut tarkoittavat toimenpiteitä vuoteen 2011 mennessä ja ne sisältävät jo toteutetut toimenpiteet. Esimerkiksi poliisihallinnosta on vuonna 2007 vähennetty 130 henkilötyövuotta. Vuoden 2015 loppuun mennessä on tavoitteena vähentää sisäasiainministeriön hallinnonalalla lisäksi 405 henkilötyövuotta.

Tarkastuksen tavoitteena oli selvittää Poliisin tietohallintokeskuksen päätoimipaikan siirron toiminnalliset, taloudelliset ja henkilöstövaikutukset sekä alueelliset vaikutukset Rovaniemen seudulle.

---

⁷ *Sisäasiainministeriön julkaisuja 53/2007, 20.12.2007.*

2 Tarkastusasetelma

2.1 Tarkastuskohteen kuvaus

Poliisin tietohallintokeskus (PTHK, jäljempänä myös tietohallintokeskus ja virasto) perustettiin sisäasiainministeriön 9.12.1999 tekemällä päätöksellä 1.1.2000 lukien. Se muodostettiin sisäasiainministeriön poliisiosastossa toimineesta tekniikan yksiköstä sekä keskusrikospoliisin tulosityksikönä toimineesta tietojärjestelmäpalvelut-yksiköstä.

Poliisin tietohallintokeskuksen tehtävänä on vastata poliisin tietohallinnosta, tuottaa ja hankkia poliisin tietotekniset palvelut sekä vastata infrastruktuurista poliisin toiminta- ja tietohallintostrategioiden mukaisesti.

Poliisin tietohallintokeskuksesta ei ole lain eikä asetuksen taseisia säädöksiä. Poliisin tietohallintokeskuksen sijaintipaikasta päättämistä ei ole säädetty minkään erikseen nimetyn viranomaisen toimivaltaan, joten sijaintipaikasta päättäminen kuuluu Suomen perustuslain (731/1999) 65 §:n nojalla valtioneuvoston toimivaltaan. Valtioneuvostolle kuuluvat hallinto- ja hallitusasiat ratkaistaan asianomaisessa ministeriössä, jollei niitä ole säädetty ratkaistavaksi yleisistunnossa (valtioneuvostosta annetun lain⁸ (78/1922) 7 §:n 1 momentti (145/2000)). Keskukseen sijoituspaikasta päättämistä ei ollut säädetty valtioneuvoston yleisistunnon ratkaistavaksi, joten se kuului sisäasiainministeriön toimivaltaan⁹.

Ensimmäisen kerran yleisempi tieto Poliisin tietohallintokeskuksen mahdollisesta alueellistamisesta tuli esiin marraskuussa 2000, kun sisäasiainministeriön poliisiosasto jätti allekirjoittamatta tietohallintokeskuksen Helsinkiin suunnitellun toimitilahankkeen vuokrasopimuksen. Asiaa perusteltiin muun muassa valtioneuvoston 9.11.2000 annetulla päätöksellä alueiden kehittämisestä annetun lain mukaisesta tavoiteohjelmasta.

Sisäasiainministeriö asetti 18.1.2001 Poliisin tietohallintokeskuksen sijoituspaikkaa selvittävän työryhmän (SM-2000-02007/Y1-61). Työryhmä jätti raporttinsa ministeriön poliisiosaston edellyttämässä määräajassa,

---

⁸ *Laki kumottiin 1.4.2003 voimaantulleella lailla valtioneuvostosta (175/2003).*

⁹ *Toimivaltalain 3 §:n 1 momentin mukaan toimivalta valtion keskushallinnon yksiköiden ja valtakunnallisten tai keskitetysti hoidettavien valtion toimintojen sijoituspaikasta kuuluu asianomaiselle ministeriölle. Valtioneuvoston kanslian asettama alueellistamisen koordinaatioryhmä voi alueellistamisasetuksen 7 §:n 2 momentin mukaisissa tapauksissa suosittaa, että päätös sijoituspaikasta siirretään valtioneuvoston yleisistunnon ratkaistavaksi.*

24.1.2001 (SM-2000-02007/Tu 42). Työryhmän mukaan valtioneuvoston aluepoliittisia toimenpiteitä tukee parhaiten se, että tietohallintokeskuksen alueorganisaatioiden resursointia vahvistetaan. Lisäksi työryhmä ehdotti, että Rovaniemen toimipisteeseen keskitetään viiden vuoden kuluessa muun muassa sisäasiainministeriön hallinnonalan puhelintuki, tietohallintokeskuksen tutkimus- ja tuotekehitys sekä uusien tietohallintohankkeiden projektitoiminta.

Tarkastuksessa saatujen tietojen mukaan ministeriö päätti asiallisesti Poliisin tietohallintokeskuksen päätoimipaikan alueellistamisesta maaliskuussa 2001, mutta muun muassa menettelytapavirheistä tehdyn kantelun ja muiden lisäselvitysten takia sisäasiainministeriö teki päätöksen Poliisin tietohallintokeskuksen sijoittamisesta Rovaniemelle vasta 16.10.2001 (SM-2001-1917/Tu-42). Päätöksen perusteluissa todettiin muun muassa, että "keskus on tarkoituksenmukaista toiminnan luonne huomioon ottaen sijoittaa paikkakunnalle, jolla on poliisin lääninjohto". Poliisin tietohallintokeskus on yksi ensimmäisiä alueellistettuja yksiköitä sisäasiainministeriön hallinnonalalla.

Päätöksen mukaan tietohallintokeskuksen sijoittaminen Rovaniemen kaupunkiin tuli toteuttaa mahdollisimman nopealla aikataululla, viimeistään 1.1.2006 mennessä. Sisäasiainministeriö teki myöhemmin (25.8.2004) päätöksen, jonka mukaan tietohallintokeskuksen tilat on mahdollista sijoittaa myös silloisen Rovaniemen maalaiskunnan alueelle, koska Rovaniemen kaupunki ja maalaiskunta yhdistyisivät 1.1.2006.

Itsenäiseksi virastoksi tietohallintokeskus muodostui 1.9.2002, jolloin se siirtyi sisäasiainministeriön suoraan tulosoajaukseen. Samalla poliisin lääninjohtojen alaisuudessa toimineet tietotekniikkakeskukset liitettiin siihen ja tietohallintokeskuksen henkilöstömäärä kaksinkertaistui. Tämä merkitsi henkilöstömäärän lisääntymistä 120:een. Tietohallintokeskuksella on toimipaikkoja 17 paikkakunnalla.

Henkilöstön aseman turvaamiseksi sisäasiainministeriö teki 25.9.2002 (ad SM-2001-1917/Tu-42) periaatepäätöksen, jonka mukaan se henkilöstö, joka ei siirry tietohallintokeskuksen mukana Rovaniemelle, sijoitetaan virassaan pääkaupunkiseudulla poliisiorganisaatioon tai vastaavaan tehtävään taikka muualle valtionhallintoon. Lähtökohtana oli myös, että siirron seurauksena kenenkään palkka ei alene.

Tietohallintokeskuksen siirron toteuttamiseksi perustettiin projekti "Re-vontuli". Sen tehtävinä olivat toimintojen siirto, henkilöstön uudelleen sijoittaminen, rekrytointi, perehdytyksen ja koulutuksen organisointi sekä toimitilajärjestelyt. Projektihenkilöstönä toimivat projektipäällikkö ja henkilöstökoordinaattori. Heidän toimikautensa olivat vuodet 2002–2004. Lisäksi toimitilajärjestelyjen vuoksi projektia olivat tukemassa projek-

tisihteri sekä kaksi tarkastajaa. Siirto suunniteltiin toteutettavaksi vuosien 2003–2006 aikana.

Poliisin tietohallintokeskuksen henkilöstön kokemusalueisiin sisältyivät IT-, poliisi- ja sisäasiainministeriön hallinnonalan asiat. Siirtopäätöksen aikaan virkoja oli 62, joista seitsemän oli avoinna¹⁰. Siirrettäviä tai sijoitettavia virkoja oli näin ollen yhteensä 55. Alueellistamisen takia päätösmipaikan henkilöstö vaihtui lähes kokonaan. Rovaniemelle siirtyi viisi vanhaa työntekijää, ja heistäkin kaksi oli vuonna 2001 tapahtuneen rekrytoinnin yhteydessä sitoutettu Rovaniemelle siirtymiseen.

Viraston toimintaympäristön suuren muutoksen takia kaikki entiset hallinnolliset ja muut toimintakäytännöt oli luotava uudestaan. Poliisin tietohallintokeskuksen toimintoja ja palvelukykyä kehitettiin voimakkaasti siirtoprosessin aikana. Tietohallintokeskus tuotti tieto- ja teletekniikkapalveluja turvallisuusviranomaisille¹¹. Sen asiakkaita olivat poliisin ja sisäasiainministeriön lisäksi hätäkeskuslaitos, oikeusministeriö, puolustusvoimat, rajavartiolaitos, tulli ja Suomen Erillisverkot Oy. Tietohallintokeskus hoiti myös Europolin, Interpolin ja Schengenin sopimukseen liittyvää kansainvälistä tietojärjestelmävastuuta sekä toimi poliisin ja muiden turvallisuusviranomaisten ICT-integraattorina¹². Poliisi, rajavartiolaitos ja tulli harjoittavat PTR-yhteistyötä. Nämä viranomaiset saivat tietyt palvelut tietohallintokeskuksesta. Schengen-yhteisössä on lähes ainutlaatuista, että palvelut saadaan samasta paikasta. EU:n turva-alan toimijoiden piirissä tästä käytetään termiä Finnish Model.

Poliisin tietohallintokeskus oli turvallisuusviranomaisten tietojärjestelmäasiantuntija. Tietohallintokeskus kehitti yhteistyössä loppukäyttäjän kanssa tietojärjestelmiä, jotka tukevat ja tehostavat näiden viranomaisten käytännön työtä. Se vastasi osaltaan tietoliikenteen sujuvuudesta ja luotavuudesta poliisin ja muiden viranomaisten välillä, ja se turvasi tietojärjestelmien toiminnan kaikkina vuorokauden aikoina ja kaikissa olosuhteissa. Yli puolet sen henkilöstöstä työskenteli järjestelmien tukitehtävissä ja ylläpidossa. Kolmannes henkilöstöstä toimi järjestelmien kehitys- ja tutkimustyössä.

Tietohallintokeskuksen alueelliset toimipaikat vastasivat kihlakuntien poliisilaitosten ICT-tuesta.

---

¹⁰ *Virkaluettelo 10/2001.*

¹¹ *Poliisin tietohallintokeskus lakkautettiin 1.3.2008 samalla, kun Hallinnon tietotekniikkakeskus perustettiin. Ks. luku 3.1.7.*

¹² *ICT = Information and Communications Technology.*

Viraston budjetti vuonna 2006 oli 27 miljoonaa euroa, josta henkilöstökustannusten osuus oli noin 30 %. Poliisin tietohallintokeskuksen palveluksessa työskenteli 176 henkilöä. Tietohallintokeskus ylläpitää 50:tä tietojärjestelmää ja sisäasiainministeriön runkoverkkoa sekä tuki 10 000:ta työasemaa ja 20 000:ta käyttäjää. Lisäksi se työsti vuosittain noin 20 kehittämishanketta. Tietohallintokeskuksen toimintamäärärahat olivat vuonna 2007 noin 28 miljoonaa euroa.

Kasvaneiden kustannusten ohella on syytä huomioida, että tietohallintokeskuksen toiminnan tuotot ovat kasvaneet alueellistamisen jälkeen. Vuonna 2000 ne olivat 95 000 euroa ja vuonna 2006 noin 3,63 miljoonaa euroa ja vuonna 2007 noin 2,4 miljoonaa euroa.

Lähemmin viraston taloutta kuvataan luvussa 3.2. Edellä mainittuja rahamääräisiä lukuja ja kustannusosuuksia tarkasteltaessa on otettava huomioon, että Poliisin tietohallintokeskukseen liitettiin 1.9.2002 alueorganisaatio, jolloin silloisen Poliisin tietohallintokeskuksen henkilöstömäärä kaksinkertaistui noin 60:stä noin 120:een. Tarkastuskertomusluonnoksesta antamassaan palautteessa valtiovarainministeriö kiinnittää tähän seikkaan erityistä huomiota.

2.2 Tarkastuskysymykset, tarkastuksen rajaukset ja tarkastuskriteerit

2.2.1 Tarkastuksen pääkysymys

Tarkastuksen pääkysymyksenä oli selvittää, minkälaisia toiminnallisia ja taloudellisia vaikutuksia alueellistamisella on ollut Poliisin tietohallintokeskukselle ja Rovaniemelle. Tätä kysymystä lähestyttiin seuraavin tarkastuskysymyksin.

1. Mitkä olivat alueellistamisen vaikutukset Poliisin tietohallintokeskukselle?

1.1. Toiminnalliset vaikutukset

- suoritteet ja niiden määrä
- tuotannon ajantasaisuus sekä mahdolliset viivästymät ja niiden syyt.

1.2. Taloudelliset vaikutukset

- toimintamenot ja niiden kehitys
- toimitilojen hankinta ja kustannukset

- erityisesti matkakulut.

1.3. Minkälaisia henkilöstövaikutuksia toimenpiteellä on ollut Poliisin tietohallintokeskukselle?

- kokonaishenkilöstön muutos
- rekrytointien onnistuneisuus
- vanhojen työntekijöiden sijoittuminen
- onnistuneisuus hyvän työnantajataavan noudattamisessa.

2. Minkälaisia alueellisia vaikutuksia on havaittavissa Rovaniemen seudulla?

- Poliisin tietohallintokeskuksen alueellistamistoimien vaikuttavuus. Vaikuttavuuden tarkastelussa pyrittiin selvittämään alueellistamisen taloudellisten seurausten suunta ja suuruus sekä tulosten laadullinen että asiakkaiden tarpeisiin suhteutettu seuranta.
- Rovaniemen kaupungin suunnitelmat ja varautuminen suuren palvelukeskuskokonaisuuden rakentamiseen turvallisuusalan ICT-klusterin viitekehyykseksi
- Rovaniemen profiili kansainvälisesti tietotekniikka- ja turvallisuusalan keskittymänä
- Poliisin tietohallintokeskuksen verkostoituminen
- vaikutukset alueen oppilaitoksille.

2.2.2 Tarkastuksen rajaukset

Poliisin tietohallintokeskuksen alueellistamispäätös – sijoittaminen Rovaniemelle – on tehty kokonaan aluepoliittisin perustein. Päätöksen perusteiden tarkastelu taloudellisesta näkökulmasta ei siten ollut tarpeen. Myöskään sijoittamispaikkakunnan valintaperusteisiin ei tässä tarkastuksessa puututtu. Sen sijaan on tarkasteltu, miten päätöksen perustelut ovat toteutuneet.

2.2.3 Tarkastuskriteerit

Alueellistamisen tavoitteet perustuvat lakiin (362/2002) ja valtioneuvoston asetukseen (567/2002¹³) valtion yksikköjen ja toimintojen sijoittamista koskevasta toimivallasta, valtioneuvoston periaatepäätökseen valtion toimintojen sijoittamisen strategiasta (8.11.2001), valtioneuvoston ohjeeseen

---

¹³ Asetusta on muutettu valtioneuvoston asetuksilla 201/2006 ja 349/2008.

valtion yksikköjen ja toimintojen sijoittamisen valmistelusta ja käsittelystä (15.4.2001), pääministeri Matti Vanhasen I hallituksen ohjelmaan (24.6.2003), hallituksen strategia-asiakirjaan (7.4.2005) sekä pääministeri Matti Vanhaselle tammikuussa 2004 luovutettuun raporttiin "Alueellistamisohjelman periaatteet ja linjaukset" (Valtioneuvoston kanslian julkaisusarja 8/2004).

Valtiovarainministeriössä on laadittu Alueellistamisen käsikirja¹⁴, joka sisältää alueellistamisen arviointikehikon. Arviointikehikko on apuväline toiminnallisten, taloudellisten, alueellisten ja henkilöstövaikutusten tarkasteluun sijoittamisselvityksiä laadittaessa.

2.3 Aineistot ja menetelmät

Tarkastus suoritettiin perehtymällä lainsäädäntöön ja alueellistamista käsitteleviin asiakirjoihin sekä kvantitatiivisten tutkimusmenetelmien käytettävyyteen alueellistamisen vaikutuksia arvioitaessa. Lisäksi perehdyttiin sisäasiainministeriön alueellistetuille organisaatioille suuntaamiin kyselyihin. Lisäksi suoritettiin strukturoituja asiantuntija- ja vastuuhenkilöhaastatteluja sisäasiainministeriössä, Poliisin tietohallintokeskuksen päätoimipaikassa Rovaniemellä ja joissakin sen alueellisissa toimipaikoissa, Rovaniemen kaupunginhallinnossa, Lapin lääninhallituksessa, Lapin liitossa, Lapin TE-keskuksessa ja kahdessa henkilöstöjärjestössä.

Tarkastusta varten tarkastusvirasto teetti Helsingin yliopiston Seinäjoella sijaitsevalla Ruralia-instituutilla selvityksen Poliisin tietohallintokeskuksen alueellistamisen aluetaloudellisista vaikutuksista. Selvitys on liitteenä 2.

Tarkastuskertomusluonnoksesta pyydettiin ja saatiin palaute Hallinnon tietotekniikkakeskukselta, sisäasiainministeriöltä, valtioneuvoston kanslialta, sekä valtiovarainministeriöltä. Palautteet on otettu huomioon tarkastuskertomusta laadittaessa.

Tarkastuksen teki ylitarkastaja Sanna Ollila. Sitä ohjasivat toiminnan-tarkastusjohtaja Jukka Kulonpalo ja toiminnantarkastuspäällikkö Esa Piri-lä.

---

¹⁴ *Valtiovarainministeriön julkaisuja 25/2008.*

3 Tarkastushavainnot

Valtioneuvoston asetus valtion yksikköjen ja toimintojen sijoittamista koskevasta toimivallasta edellyttää¹⁵, että pääsääntöisesti laaditaan sijoittamisselvitys sekä lakkauttamis- tai supistamissuunnitelma, jotka sisältävät tiedot sijoittamisvaihtoehtojen toiminnallisista, taloudellisista, alueellisista ja henkilöstöön liittyvistä vaikutuksista. Tämä on etukäteisarviointia. Sen sijaan asetus ei edellytä, että toimenpiteiden todellisia taloudellisia ja alueellisia vaikutuksia seurattaisiin. Näin ei ole Poliisitietohallintokeskuksen osalta myöskään tehty.

Tarkastuskertomusluonnoksesta antamassaan palautteessa sisäasiainministeriö viittaa siihen, että tarkastuskertomusluonnoksesta näkee, että eri osapuolilla on erilaisia näkemyksiä alueellistamisen hyödyistä ja haitoista riippuen näkökulmasta. Näkökulmat huomioon ottaen Poliisin tietohallintokeskuksen alueellistamisprosesseista olisi hyvä ottaa oppia ja laatia mahdollisia toimenpidesuosituksia.

Poliisin tietohallintokeskuksen alueellistamispäätökseen liittyvä ja sen pohjana ollut alueellistamisselvitys on valmistunut 24.1.2001. Kyseessä oli ensimmäisiä pääministeri Paavo Lipposen II hallituksen alueellistamishankkeeseen¹⁶ pohjautuvia alueellistamisselvityksiä, mikä vaikutti keskeisesti sen asiiasältöön¹⁷. Alueellistamisselvitysten tarkempaa tietosisältöä ei ollut tuolloin ohjeistettu yksityiskohtaisesti. Tietohallintokeskuksen alueellistamisselvitys laadittiin tuolloin voimassa olleen käytännön mukaisesti. Raportissa tarkasteltiin lähtötilannetta sekä tietohallintokeskuksen sijoittamisen valintaperusteista toiminnallisia perusteita, henkilöstöä, aluepoliittisia perusteita ja kustannuksia. Lisäksi tarkasteltiin eri sijoituspaikkavaihtoehtoja.

Tarkastuksessa saadun tiedon mukaan sisäasiainministeriössä¹⁸ toimineessa alueellistamissihteeristössä laadittiin 13.8.2004 viitteellinen sijoittamisselvityksen vaikutusvertailukehikko. Alueellistamisen koordinaatio-

---

¹⁵ Asetuksen 6 §:n 3 ja 5 momentit (349/2008). Asetus ei ollut voimassa silloin, kun päätös Poliisin tietohallintokeskuksen päätoimipaikan siirrosta tehtiin.

¹⁶ Pääministeri Paavo Lipposen II hallituksen iltakoulupäätös 4.10.2000.

¹⁷ Sisäasiainministeriö.

¹⁸ Sisäasiainministeriön alueiden ja hallinnon kehittämisosaston 1.10.2006 voimaan tuleen työjärjestyksen mukaan osastoon kuuluvan alueiden kehittämissihteeristön muodostivat aluekehityshanke- ja alueellistamissihteeristö. Kuntaosasto sekä alueiden ja hallinnon kehittämisosaston alue- ja paikallishallintoyksikkö siirtyivät sisäasiainministeriöstä valtiovarainministeriöön 1.1.2008.

ryhmä toimitti sen ministeriölle käytettäväksi soveltaen sijoitusvaihtoehtojen vaikutusten selvittämisessä ja vertailussa. Alueellistamisen vaikutuksia tuli arvioida myös kustannus-hyöty-analyysin avulla. Tarkastelutasoina ajateltiin olevan vaikutukset yksityisiin henkilöihin ja kotitalouksiin, yksikköön tai toimintoon sekä kunta-, valtion-, alue- ja kokonaistalouteen. Lisäksi tuli arvioida eri tasojen yhteisvaikutuksia eli toimenpiteiden yhteiskuntataloudellisia vaikutuksia. Tarkastuksessa tätä selvitystä ei löytynyt.

Poliisin tietohallintokeskus oli vuoden 2000 alusta lähtien keskusrikospoliisin tulosityksikkö, kunnes se muuttui virastoksi 1.9.2002. Tietohallintokeskuksen toimintakertomukset ja tilinpäätöslaskelmat vuosilta 2003–2005 sisältyivät kuitenkin keskusrikospoliisin toimintakertomuksiin. Vuoden 2006 alusta tietohallintokeskus on ollut osa sisäasiainministeriön tilivirastoa. Tietohallintokeskus on tehnyt vuosilta 2006 ja 2007 erilliset toimintakertomukset, jotka eivät sisällä tilinpäätöstä.

Henkilöstön alueellistamisen yhteydessä tapahtunut uudelleen sijoitus saatiin päätökseen vuonna 2005. Kokonaisuudessaan siirtyminen Rovaniemelle toteutettiin annettuun aikatauluun nähden etupainotteisesti.

3.1 Poliisin tietohallintokeskuksen päätoimipaikan siirron toiminnalliset vaikutukset

Sisäasiainministeriön 12.1.2001 vahvistaman hallinnonalan tietohallintostrategian mukaan Poliisin tietohallintokeskusta kehitetään myös sisäasiainministeriön hallinnonalan muille organisaatioille tukipalveluja tuotavaksi yksiköksi, mikä tulee kasvattamaan toiminnan volyyymiä. Siirtopäätöksen (16.10.2001) mukaan Poliisin tietohallintokeskuksen tehtäviä siirretään Rovaniemen kaupunkiin tarkoituksenmukaisina toiminnallisina kokonaisuuksina erikseen tehdyn suunnitelman mukaisesti. Suunnitelma laadittiin yhteistoiminnassa henkilöstön ja asianomaisten henkilöstöjärjestöjen kanssa.

Alueellistamisprosessin yhteydessä sekä tietohallintokeskuksen henkilöstön että tehtävien määrät kasvoivat. Vastaavaa kasvua olisi viraston tämän tarkastuksen yhteydessä esittämän näkemyksen mukaan tuskin tapahtunut, mikäli toiminto olisi jäänyt pääkaupunkiseudulle.

Merkittävimpana toiminnallisena hyötynä siirrosta tietohallintokeskus piti henkilöstön pysyvyyttä. Tietohallintokeskuksen mukaan virasto on koettu hyvänä työpaikkana, ja siksi se on kyennyt palkkaamaan alueen osaavan ja kokeneen työvoiman. Vuoden 2006 toimintakertomuksen mu-

kaan henkilöstön lähtövaihtuvuus oli 5,5 %, mitä voidaan pitää alhaisena. Se oli 6,7 % vuonna 2005 ja 7,5 % vuoden 2007 toimintakertomusten mukaan. Nämä henkilöstön laatuun ja pysyvyyteen liittyvät tekijät paransivat viraston mukaan sen toiminnallista kyvykkyyttä ja johtuvat suoraan viraston sijoittumisesta Rovaniemen alueelle¹⁹.

Merkittävänä hyötynä alueellistamisesta virasto piti myös sitä, että tietohallintokeskuksen perustaminen ja toimintojen keskittäminen ovat tarjonneet mahdollisuuden volyymietujen aikaansaamiseen palvelutuotannossa, hankinnoissa ja toimitussopimuksissa. Ilmoituksensa mukaan virasto kilpailutti hankintansa tehokkaasti ja säännöllisesti, ja tästä on koitunut suoraan taloudellista etua sen asiakkaille. Tarkastuksessa myös aluetoimipaikkojen edustajat toivat esille nämä seikat.

Tietohallintokeskus on pitänyt siirrosta johtuvana toiminnallisena haittatekijänä sitä, että Rovaniemelle siirtyi aiemmasta organisaatiosta vain viisi virkamiestä. Siten viraston käynnistyessä jouduttiin merkittäviin uusrekrytointeihin, millä oli vaikutusta viraston toiminnan käynnistyessä mutta ei merkittävässä määrin tai pitkäkestoisesti.

Toiminnallisena haittatekijänä on tietohallintokeskuksen mukaan ollut myös konesalin järjestelmien ja laitteiden siirto, joka saatiin päätökseen vuoden 2006 aikana. Siirrot ovat merkinneet lisätyötä, mutta siitä on selviytetty hyvin.

Viraston siirtoon on myös jouduttu osoittamaan ylimääräisiä resursseja, mutta sinällään siirto ei ole heikentänyt tietohallintokeskuksen kykyä selviytyä perustehtävistään (ks. luvut 3.1.2 ja 3.1.3).

Tarkastuskertomuksesta antamassaan palautteessa valtiovarainministeriö painottaa niitä toiminnallisia hyötyjä, joita alueellistamisesta on katsottu toiminnalle aiheutuneen. Tietohallintokeskuksen henkilöstön kasvu ei ollut alueellistamisen välitön seuraus, mutta alueellistaminen antoi valtiovarainministeriön näkemyksen mukaan kasvulle mahdollisuuden.

Tietohallintokeskuksessa oli neljä poliisivirkaa. Näillä viroilla on pyritty lisäämään viraston poliisitoiminnan tuntemusta. Poliisille toimitettavat uudet tietojärjestelmät perustuivat aina erillisiin kehittämishankkeisiin. Nämä hankkeet on toteutettu siten, että niissä on ollut tarvittava käyttäjän – poliisin – edustus, koska tällä on taattu järjestelmien soveltuvuus poliisin perustehtävän suorittamiselle.

---

¹⁹ Tarkastuskertomusluonnoksesta antamassaan palautteessa valtiovarainministeriö arvioi, että tietohallintohenkilöstön osalta alueellistamisella saavutettu myönteinen muutos henkilöstön pysyvyyteen oli todennäköisesti helpommin saavutettavissa verrattuna siihen, että kysymyksessä olisi ollut muu henkilöstö.

Tietohallintokeskuksen ylläpitämien järjestelmien osalta henkilöstön osaamisen tuli viraston mukaan olla ennen kaikkea järjestelmien osaamista. Tässä osaamisessa poliisin perustehtävien tuntemisella ei ollut suurta merkitystä, koska nämä tehtävät on otettu huomioon järjestelmän kehittämistyössä. Tämän huomioon ottaen Poliisin tietohallintokeskus katsoi, että sen henkilöstöllä on ollut poliisin perustehtävistä riittävä tuntemus.

Tarkastuksen perusteella henkilöstön koulutustaustan muutos on merkinnyt myös viraston atk-tietämyksen lisääntymistä.

Lapin liiton, Lapin lääninhallituksen, Lapin TE-keskuksen ja Rovaniemen Kehitys Oy:n tarkastuksessa antaman yhteisvastauksen mukaan²⁰ tuottavuus ja alueellistaminen asetetaan helposti vastakkain. Pitää huomioida, että alueellistamispäätökset tehdään ensin ja seutukunnan toimenpiteet – ja niiden vaikuttavuus – tulevat aina jälkikäteen. Tuottavuus ja alueellistaminen ovat kaksi eri asiaa. Alueellistaminen tehdään aluepoliittisista syistä ensinnäkin siksi, että halutaan tukea väestöä ja työpaikkoja menettäviä alueita, ja toisekseen siksi, että pääkaupunkiseudulla on työvoimapula, jonka ennakoidaan voimakkaasti pahenevan. Julkisen organisaation tuottavuus mitataan työsuoritteilla tehtyä työpanosta kohden. Huonosti organisoitu työ voi olla tuottamatonta siitä riippumatta, missä se tehdään. Tietohallintokeskuksen tuottavuus ei ensi kädessä riipu viraston päätoimipaikan sijainnista Rovaniemellä vaan siitä, miten onnistuneesti virasto on tehtävänsä organisoinut tai tulee ne organisoimaan.

Tarkastuskertomuksesta antamassaan palautteessa valtiovarainministeriö täsmentää, että alueellistamisasetuksenkin mukaan yksikköjen ja toimintojen sijoittamisessa on otettava huomioon olemassa olevat ja kehittyvät osaamis- ja toimintokeskittymät. Tavoitteena on yksikön tai toiminnon sijoittaminen niin, että sijoittamispaikkakunta ja sijoitettava toiminto tukisivat parhaalla mahdollisella tavalla toisiaan. Näin valtiovarainministeriön näkemyksen mukaan edistettäisiin parhaiten alueellista kasvua ja toiminnallisia tavoitteita. Pääkaupunkiseudun pahenevasta työvoimapulasta johtuen on myös toiminnallisesti tavoiteltavaa sijoittaa pääkaupunkiseudun ulkopuolelle, toisin sanoen alueellistamista ei tehdä yksinomaan aluepoliittisin perustein, vaan kysymys on alueellisten ja toiminnallisten tavoitteiden yhteen sovittamisesta. Valtiovarainministeriön käsityksen mukaan Poliisin tietohallintokeskuksen alueellistamisen edellytykset onnistuneelle alueellistamiselle olivat keskimääräistä paremmat.

---

²⁰ 8.11.2007.

3.1.1 Toimitilahankinta

Poliisin tietohallintokeskuksen toimitilan hankinta käynnistyi toimitilojen vuokraamista koskeneella hankintailmoituksella. Sisäasiainministeriön poliisiosasto ilmoitti 13.9.2002 päivätyllä kirjeellä tietohallintokeskukselle, että "poliisin ylijohdo on päättänyt hyväksyä toimitilojen vuokraamisen Poliisin tietohallintokeskukselle siten, että tiloista aiheutuva toimitilakustannus (vuokra, sähkö, siivous) on enintään 1 500 000 euroa vuodessa alkaen vuodesta 2005." Arvio määräytyi noin 6 500 huoneistoneliön mukaan. Tietohallintokeskus on toiminut Rovaniemellä useassa kiinteistössä. Vuosien 2004–2006 tuotto- ja kuluraporteista on todettavissa, että toimitilavuokrat Rovaniemellä ovat olleet 417 246 euroa vuonna 2004, 596 073 euroa vuonna 2005 ja 655 559 euroa vuonna 2006. Arvio oli toteutuneita kuluja selvästi suurempi, mutta se perustui uusien toimitilojen hankkimiseen.

Sisäasiainministeriön poliisiosasto hyväksyi toukokuussa 2003 tietohallintokeskuksen toimitilavuokrausta koskevan aiesopimuksen. Sen mukaan hankkeen toteuttaa Palmberg Rakennus Oy. Hankinnasta valitettiin markkinaoikeuteen toukokuussa 2003. Päätöksessään markkinaoikeus totesi, ettei se ole toimivaltainen asiassa ja päätti jättää hakemuksen tutkimatta.²¹ Markkinaoikeuden päätöksen jälkeen jatkettiin Poliisin tietohallintokeskuksen ja Palmberg Rakennus Oy:n allekirjoittaman aiesopimuksen²² määräaika. Markkinaoikeuden päätöksestä valitettiin korkeimpaan hallinto-oikeuteen lokakuussa 2003. Huhtikuussa 2004 sisäasiainministeriö määräsi tietohallintokeskuksen toimitilahankkeen uudelleen kilpailutettavaksi. Ministeriön päätöksen vuoksi korkein hallinto-oikeus ei ottanut valitusta käsiteltäväkseen.²³

Uusi toimitilahanke, johon sisällytettiin myös Lapin hätäkeskuksen toimitilat, käynnistyi marraskuussa 2004 siten, että Senaatti-kiinteistöt ryhtyi etsimään toimitilojen sijoituspaikkaa. Elokuussa 2005 sisäasiainministeriö teki hankintamenettelypäätöksen ja asetti hankkeelle projektiorganisaation. Poliisin tietohallintokeskus teki syyskuussa 2005 päätöksen uusien toimitilojen sijoituspaikasta.

---

²¹ *Markkinaoikeuden päätös 29.9.2003, Nrot 182/2003 ja 183/2003, Dnrot 99/03/JH ja 103/03/JH. Asiasta äänestettiin.*

²² *Aiesopimuksen mukaan osapuolet tekevät myöhemmin esivuokrasopimuksen ja vuokrasopimuksen kyseisistä toimitiloista, mikäli aiesopimuksessa määritellyt ehdot täyttyvät.*

²³ *KHO 4.4.2005, dnro 3111/2/03.*

Hankesuunnittelun kilpailutus käynnistyi syyskuussa 2005, ja hankintapäätös hankesuunnittelun toteutuksesta tehtiin marraskuussa 2005. Hankintapäätöksestä tehtiin valitus markkinaoikeudelle marraskuussa 2005. Joulukuussa 2005 markkinaoikeus kielsi tekemästä sopimusta hankesuunnittelusta ennen ratkaisuaan, jonka se teki toukokuussa 2006. Ratkaisu oli tietohallintokeskuksen kannan mukainen.²⁴ Hankesuunnitelman laadinta käynnistyi elokuussa 2006, ja suunnitelma valmistui 15.2.2007.

Sisäasiainministeriö teki toimitilahankinnassa uuden hankintamenetelypäätöksen 4.9.2007²⁵. Sen mukaan Senaatti-kiinteistöt toimii tietohallintokeskuksen edunvalvojana ja välivuokraajana sekä toimitilan hankintayksikkönä ja vastaa hankinnan kaikkien vaiheiden kilpailuttamisesta erikseen julkisia hankintoja koskevien säännösten mukaisesti. Poliisin tietohallintokeskus ja Senaatti-kiinteistöt allekirjoittivat 11.9.2007 hankkeen toteutuksesta edunvalvontasopimuksen. Tämän sopimuksen nojalla Senaatti-kiinteistöt käynnistää kilpailutuksen ja rakennuttamisen, ja uuden toimitilan arvioidaan valmistuvan elokuussa 2011.

Rakennusinvestoinnin kokonaisarvoksi on arvioitu 30 miljoonaa euroa. Uuden toimitalon laajuus on arvion mukaan noin 9 000 neliometriä, ja se mitoitetaan 150 henkilölle. Tarkastusajankohtana tietohallintokeskuksen Rovaniemen toimipaikassa työskenteli 106 henkilöä. Toimitila sijoittuu Rovaniemen Ojanperän alueelle Pöyliövaaran kupeeseen. Rakentamisaikataulu ei ole vielä tiedossa. On lisäksi huomattava, että Poliisin tietohallintokeskuksen asemasta rakennetaan tilat Hallinnon tietotekniikkakeskukselle, joka hoitaa koko sisäasiainministeriön hallinnonalan tietohallintotehtäviä (ks. luku 3.1.7). Tiloihin ei ole tarkoitus sijoittaa Lapin hätäkeskusta.

3.1.2 Suoritteiden määrän ja laadun kehitys

Viraston suoritteet kuvataan ja sovitaan tulossopimuksessa. Tietohallintokeskuksen vuoden 2006 toimintakertomuksen mukaan viraston palvelutuotannon tulostavoitteita ovat asiakaspalaute, keskeisten tietojärjestelmien vasteaika ja saatavuus virka-aikana ja muulloin (24/7), poliisin tietoliikenneverkon käytettävyyden ja vakioitujen työasemien osuus kaikista työasemista, tietovahinkojen vähennys, tietoturvakoulutuspäivien lukumäärä henkilöä kohden sekä tietoturvatarkastusten määrä. Talouden ja resurssien tunnuslukuja ovat tietohallintokeskuksen kustannukset suhteessa poliisin kehukseen ja poliisin tietohallintomenoihin, siirtyvän kehityksen osuus ko-

---

²⁴ *Markkinaoikeuden päätös 5.5.2006, Nro 90/2006, Dnro 549/05/JH.*

²⁵ *SM-2007-02591/Va-33.*

konaisbudjetissa, keskeisten järjestelmien transaktion ylläpitokustannukset sekä ylläpitokustannukset yhtä P-tunnusta²⁶ kohden. Henkilöstön ja sen osaamisen tunnuslukuina ovat henkilöstön uudelleen sijoituksen toteutuma, projektien pitävyys, tietohallintokeskuksen henkilötyövuosien suhde ulkoa ostettuihin henkilötyövuosiin projekteissa ja ylläpidossa sekä niiden suhde konsulttien henkilötyövuosiin, johtamisen yleisarvosana henkilöstöbarometrissa, sairausajan osuus kiinteästä työajasta, lyhytaikaisen (1–3 vrk) sairauspoissaolojen lukumäärä henkilötyövuotta kohden, henkilöstölle suunnattujen toteutuneiden koulutuspäivien lukumäärä sekä pääsuoritteiden ulkopuolella käytettyjen konsulttipäivien lukumäärä. Vaikuttavuutta viranomaistoimintaan on mitattu asiakaspalautteella sekä tietohallintokeskuksen antamalla koulutuspäivillä yhtä P-tunnusta kohden. Viimeksi mainittu on kuitenkin panos- eikä vaikuttavuusmittari.

Vuonna 2007 tulostavimittareina eivät olleet tietovahinkojen vähennys, tietoturvakoulutuspäivien lukumäärä henkilöä kohden sekä tietoturvatarkastusten määrä. Muutoin tulostavimittarit olivat samat kuin edellisenä vuonna.

Mittareille ei ollut asetettu painoarvoja tai tärkeysjärjestystä. Osa mittareista on sellaisia, ettei niille ole asetettu tavoitetta. Tietohallintokeskus ei ole määritellyt muita seurattavia suoritteita tai toiminnan mittareita kuin toimintakertomuksessa esitetyt tulostavimittarit. Tietohallintokeskuksen toiminnan luonteen takia suoritteiden määrittäminen (palvelu, tietojärjestelmä, työasema jne.) ja suoritteiden mittaaminen ovat osoittautuneet vaikeiksi.

Vuosina 2003–2007 tulostavoitteiden sisältö on vähäisessä määrin vaihdellut. Vuoden 2006 toimintakertomuksessa mainitaan myös vuosien 2003–2005 tulostavoitteiden toteumat. Vuoden 2007 toimintakertomuksesta tuloksellisuustiedot puuttuivat²⁷. Toimintakertomusten ja vuoden 2007 tietojen mukaan palvelutuotantoa kuvaavat luvut eivät ole merkittävästi muuttuneet vuosina 2003–2007 lukuun ottamatta vakioitujen työasemien osuutta, joka on noussut 4 prosentista vuonna 2003 lähes 90 prosenttiin vuonna 2004. Vuodesta 2005 lähtien kaikki työasemat ovat olleet vakioitujia.

---

²⁶ P-tunnus on tietojärjestelmiä käyttävän henkilön (poliisi, osa sisäasiainministeriön toimialaan kuuluvien virastojen henkilöstöä ja tietohallintokeskuksen henkilöstö) käyttäjätunnus. P-tunnuksen käyttäjätunnushallinnasta vastaa Poliisin tietohallintokeskus.

²⁷ Sisäasiainministeriö on tilinpäätöskannanotossaan pyytänyt HALTIKilta selvitystä vuoden 2007 toimintakertomustietojen puutteista. (SM-2008-01291/Va-42). Selvityksen liitteenä HALTIK on toimittanut taulukon tuloksellisuustiedoistaan päivitettyinä vuoden 2007 tiedoilla (Selvitys 26.8.2008. 1/29/2008).

Taloutta ja resursseja kuvaavista mittareista voidaan havaita, että tietohallintokeskuksen kustannukset suhteessa poliisin kehykseen ovat kasvaneet reilun prosenttiyksikön vuosien 2003 ja 2006 välillä, mutta laskeneet varsin paljon vuonna 2007. Vuonna 2003 ne olivat 4,0 prosenttia, mutta vähän yli 5 prosenttia sekä vuonna 2005 että vuonna 2006. Vuonna 2007 ne olivat 3,23 prosenttia. Tietohallintokeskuksen kustannukset suhteessa poliisin tietohallintomenoihin ovat laskeneet. Ne olivat 71,4 prosenttia vuonna 2003, 52 prosenttia vuonna 2005, 57,4 prosenttia vuonna 2006 ja 57,52 prosenttia vuonna 2007. Myös ylläpitokustannukset yhtä P-tunnusta kohden ovat huomattavasti pienentyneet. Ne olivat 955 euroa vuonna 2003, 611 euroa vuonna 2006 ja 475 euroa vuonna 2007, joten nämä kustannukset ovat tarkasteltavana ajanjaksona puolittuneet.

Henkilöstöä koskevasta tulostulostaristosta voi havaita, että sairauspoissaolopäivät ovat vähentyneet suhteessa henkilötyövuosiin vuosien 2003 ja 2006 välillä, mutta nousseet tämän jälkeen. Ne olivat 1,056/htv vuonna 2003 ja 0,660/htv vuonna 2006, mutta 1,190/htv vuonna 2007. Henkilöstön koulutuspäivien määrät ovat kasvaneet. Koulutuspäiviä oli 724 vuonna 2003, 1 769 vuonna 2005, 1 089 vuonna 2006 ja 1115 vuonna 2007. Johtamisen yleisarvosana henkilöstöbarometrissa on ollut varsin hyvä, kaikkina neljänä vuotena 4,43 asteikolla 1–5. Vuonna 2007 tätä ei mitattu.

Asiakas- ja sidosryhmäpalautetta käsitellään luvussa 3.1.5.

3.1.3 Tulosten saavuttaminen ja toiminnan sujuvuus

Toimintakertomuksen mukaan tietohallintokeskus on saavuttanut tai ylittänyt lähes kaikki sille vuodeksi 2006 asetut tavoitteet. Keskeisten tietojärjestelmien vasteaika oli 1,9 sekuntia, kun tavoite vuodeksi 2006 oli alle 3 sekuntia. Vuodeksi 2007 tavoite oli sama, mutta vasteaikaa ei ollut mitattu. Keskeisten tietojärjestelmien sekä virka-aikana sekä muulloin (24/7) saatavuus on ollut vuosina 2003–2007 vähintään 99,0 %. Vuodeksi 2006 virka-aikainen saatavuustavoite oli 100 % ja muulloin (24/7) 98 %. Vuodeksi 2007 nämä tavoitteet olivat samat. Poliisin tietoverkon käytettävyys on näinä vuosina ollut vähintään 99,88 %. Tavoite sekä vuodeksi 2006 että vuodeksi 2007 oli 99,70 %. Tietohallintokeskus on myös saavuttanut tai ylittänyt lähes kaikki sille vuodeksi 2007 asetut tavoitteet. Esimerkiksi tavoite ylläpitokustannuksille P-tunnusta kohden oli alle 735 euroa, kun nämä kustannukset olivat olleet 680 euroa vuonna 2006 ja 611 euroa vuonna 2005.

Tarkastuksessa tuotiin esille, että Rovaniemen toimitilajärjestelyt perustuvat tilapäisratkaisuihin ja että nämä toimitilat koetaan epätydyttäväksi. Muun muassa toimitilaturvallisuudessa on sanottu olevan puutteita.

Tietohallintokeskuksen hallinnoimat kehittämishankkeet ovat osittain viivästyneet. Tietohallintokeskuksen mukaan tämä on johtunut kehittämishankkeiden vaikeusasteesta mutta myös kolmansien osapuolien toimistusten puutteellisuudesta. Jotkin tietohallintokeskuksen tuottamista tietotekniikkapalveluista (muun muassa POKE ja Karttapalvelut²⁸) edustavat tietohallintokeskuksen mukaan alansa teknistä huippua.

3.1.4 Hankinnat

Poliisin tietohallintokeskuksessa on ollut käytössä lokakuussa 2007 valmistunut hankintaohje. Sen mukaan esimerkiksi kansallisen kynnysarvon (15 000 euroa) ylittävät tietojärjestelmähankinnat pitää kilpailuttaa, ellei ole voimassa olevaa puitesopimusta tai perustetta suorahankinnalle. Kuka tahansa voi jättää tarjouksen tai osallistumishakemuksen. Kaikista kansallisen kynnysarvon ylittävistä kilpailutettavista hankinnoista on laadittu julkinen ennakoilmoitus.

Hankintapäätöksissä ovat ratkaisevassa asemassa olleet julkisista hankinnoista annetun lain (348/2007, jäljempänä myös hankintalaki) sekä sisäasiainministeriön ja viraston hankintaohjeiden mukaiset seikat. Hankintalain tunteminen ja noudattaminen on tärkeää muun muassa siksi, että asian saattaminen markkinaoikeuteen aiheuttaa hankintayksikölle useita haitallisia seuraamuksia, kuten hankinnan viivästymisiä sekä mahdollisesti lisätöitä ja -kustannuksia. Silloin kun tarjouksen valintaperusteena käytetään kokonaistaloudellista edullisuutta, ei valinnassa saa ottaa huomioon esimerkiksi alueellisia seikkoja. Tarkastuksessa havaittiin, että tiettyjä toimittajia oli käytetty toistuvasti. Tämä on johtunut tietohallintokeskuksen mukaan siitä, että nämä toimittajat ovat voittaneet kilpailutukset, tai siitä, että tietyissä atk-järjestelmissä on oltu sidottuja tiettyyn toimittajaan.

Tarveharkinnan tietohallintokeskuksen IT-budjetin kehystä ja varsinaista hankesuunnittelua varten ovat tehneet asiaan nimetyt vastuuhenkilöt, esimerkiksi järjestelmä-, tietoturva- tai arkkitehtuurivastaavat. Tietohallintokeskuksen sisäisen kartoituksen lisäksi he selvittivät, mitä tietojärjestelmien tarpeita loppukäyttäjillä ja poliisin ylijohdolla oli. Hankintatarve voi johtua muun muassa käyttäjän tarpeista, vanhenevasta teknologiasta tai lainsäädännön muutoksista. Näiden tietojen pohjalta on tehty poliisin ylijohdolle vuosittain koottu, perustelut sisältänyt IT-budjetti- ja hankesuunnitelma. Siinä suuret hankkeet on esitetty yksilöidysti.

---

²⁸POKE on Poliisin kenttäjohtamisen tietojärjestelmä. Karttapalvelut on paikkatietojärjestelmä. POKE-järjestelmä hyödyntää karttapalveluja.

Poliisin ylijohdo on esittänyt Poliisin tietohallintokeskukselle kehys- ja hankemäärärahan. Mikäli myönnetty määräraha ei täsmännyt pyynnön kanssa, tietohallintokeskus teki muokatun budjetin tai hankerahoitusesityksen. Muokatussa esityksessä tietohallintokeskus on yleensä perustellut priorisointejaan, ja asiasta on käyty avointa keskustelua poliisin ylijohdon kanssa. Tietohallintokeskuksen mukaan määrärahat ovat joskus pienentyneet kesken vuotta.

IT-asioissa kilpailutuksesta on tavallisesti vastannut järjestelmävastaava tai projektipäällikkö. Valmistelija on esitellyt suurissa hankinnoissa hankintaehdotuksen projektin tai järjestelmän ohjausryhmälle. Hän on myös esitellyt hankinnan tietohallintojohtajalle päätöstä varten. Projektipäällikkö on suunnitellut aikataulut vastaamaan käytettävissä olevia resursseja. Aikataulusuunnitelman hyväksyi projektin ohjausryhmä.

Silloin kun tietojärjestelmäpalveluja on hankittu ulkopuoliselta toimittajalta, Poliisin tietohallintokeskus on tehnyt asiakkaan eli poliisin tuella tietojärjestelmien vaatimusmäärittelyt ja ulkopuolisen toimittajan kanssa suunnittelun. Ohjelmiston rakentamisen toteutus on näissä tapauksissa ulkoistettu. Hyväksymistestauksen teki pääosin tietohallintokeskus, mutta joskus myös asiakas on osallistunut siihen. Käyttöönottot on toteutettu yhteistyössä toimittajan kanssa.

Tarkastuksessa kävi ilmi, että aluetoimipaikkojen atk-hankinnoissa on tapahtunut yhtenäistymistä päätoimipaikan siirryttyä Rovaniemelle.

3.1.5 Asiakastyytyväisyyskysely

Poliisin tietohallintokeskus teki asiakastyytyväisyyskyselyn sisäasiainministeriön hallinnonalan henkilöstölle 23.10.–12.11.2006. Kyselyyn vastasi 1 977 henkilöä, joista 152 kuului virastojen johtoon ja 122 virastojen atk-henkilöstöön. Kyselyllä selvitettiin asteikolla 1–5 käyttäjien tietoturvatietämystä, tietoturvallisuuskoulutusta, järjestelmien käytettävyyttä, palvelutyytyväisyyttä sekä atk-tukihenkilöiden mielipiteitä tietohallintokeskuksen palveluista. Seuraavaan, vuoden vaihteessa 2007–2008 tehtyyn asiakastyytyväisyyskyselyyn vastasi 1 684 henkilöä, joista poliisiorganisaatioihin kuului 1 190. Vastaajista 132 kuului virastojen johtoon ja 90 atk-henkilöstöön.

Vuonna 2006 suoritettussa kyselyssä poliisi antoi tietohallintokeskukselle kokonaisarvosanan 3,86 (tavoite 4) ja sidosryhmät 4,14 (tavoite myös 4). Tietohallintokeskuksen järjestelmät saivat kokonaisarvosanan 4,1. Kokonaisuudessaan tyytyväisyys palveluihin oli hieman suurempaa kuin järjestelmiin. Vastaajien tietoturvatietämys oli pääosin hyvää. Tietoturvallisuuskoulutus oli tavoittanut vain kolmanneksen vastaajista. Noin 80 %

vastaajista oli tyytyväisiä järjestelmien käytettävyyteen. Atk-tukihenkilöt olivat hieman käyttäjiä tyytymättömämpiä tietohallintokeskuksen palveluihin, mutta heidänkin antamansa arvosana muodostui viraston mukaan hyväksi.

Vuoden vaihteessa 2007–2008 suoritettuna kyselyn mukaan tyytyväisyys järjestelmiin vaihteli 4,39:stä 3,33:een (7 järjestelmää, keskiarvo 3,94) ja tyytyväisyys palveluihin 4,29:stä 3,95:een (5 palvelua, keskiarvo 4,15, atk-henkilöstön antamien arvosanojen keskiarvo 3,93).

Toimintakertomusten mukaan asiakaspalautteen keskimääräinen arvona oli 3,78 vuosina 2003 ja 2004, 3,72 vuonna 2005 ja 3,73 vuonna 2007. Sidosryhmäpalautetta ei kerätty vuosina 2003 ja 2004. Vuonna 2005 arvosanaksi muodostui 4,25.

Tarkastuskertomusluonnoksesta antamassaan palautteessa valtiovarainministeriö katsoo, että asiakas- ja henkilöstötyytyväisyyskyselyt osoittavat tietohallintokeskuksen toimineen erinomaisesti.

3.1.6 Alueellisten toimipaikkojen kokemukset

Poliisin alueellinen tietotekniikkatukiorganisaatio oli muodostunut vanhan läänijaon perusteella. Esimerkiksi vanhassa Keski-Suomen läänissä oli Jyväskylän poliisilaitoksen yhteydessä poliisin tietoliikennekeskus. Lääninuudistuksen yhteydessä vanhoissa lääneissä olleet tietoliikennekeskukset muutettiin maakunnallisiksi tietotekniikkakeskuksiksi. Tietotekniikkakeskusten aluetoimipaikat olivat eri puolilla lääninä lukuun ottamatta Etelä-Suomen lääninä. Poliisin tietohallintokeskuksen perustamisen yhteydessä tietotekniikkakeskukset siirrettiin osaksi tietohallintokeskuksen organisaatiota.

Työtehtäviä oli alueilla hoidettu melko itsenäisesti. Ministeriöstä ja keskusrikospoliisin silloisesta tietohallinnosta tuli ohjeistusta, mutta moniin käytännön asioihin ei ollut yhtenäistä virallista kantaa. Päätökset atk- ja tietoliikenneasioiden hoitamisesta jätettiin kihlakunnille, ja toteutuksesta vastasivat tietoliikennekeskukset. Lääninuudistus muutti tilannetta siten, että joitakin asioita alettiin suunnitella koko läänin alueella. Teknistä laiteympäristöä saatiin yhtenäistettyä, ja henkilöstöllä oli mahdollista jonkin verran erikoistua työtehtävissään. Kehitystyö kuitenkin jäädettiin, kun alkoi liikkua tietoja Poliisin tietohallintokeskuksen perustamisesta ja tietotekniikkakeskusten henkilöstön siirtämisestä uuteen virastoon. Tietohallintokeskuksen perustamisen jälkeen säilytettiin useissa tehtävissä vastuu alueellisena vanhan läänijaon mukaisesti. Tämä johtui siitä, että tietotekniikkakeskusten toiminta tuki poliisilaitoksia monella muullakin tavalla kuin pelkästään hoitamalla atk-asioita. Uuden viraston myötä syntyi myös

joitakin uusia työtehtäviä, joita yleensä hoidettiin läänin tai valtakunnan tasolla.

Tarkastuksessa tehtyjen haastattelujen mukaan henkilöstö koki tiedonjaon päätoimipaikan alueellistamisesta riittäväksi. Huomio tiedonjaossa kohdistui kuitenkin niihin pääkaupunkiseudun työntekijöihin, joiden virkoja oltiin siirtämässä Rovaniemelle. Tietotekniikkakeskusten henkilöstön asema oli tässä suhteessa selkeämpi. Asiasta pidettiin tietotekniikkakeskusten henkilöstölle muutama tiedotustilaisuus ja tiedottamisessa käytettiin myös sähköpostia ja tiedotteita. Lisäksi ammattijärjestöt olivat siinä hyvin aktiivisia. Tietohallintokeskuksen asiakastuen esimies kävi kaikissa alueyksiköissä noin vuosi ennen viraston muodostamista. Tällöin keskusteltiin yksikön silloisista työtehtävistä ja odotuksista uuden organisaation suhteen.

Tietotekniikkakeskuksissa tiedettiin, että vakituisen henkilöstön virka- paikka ja virat säilyvät, mutta työtehtävistä ja niiden jakautumisesta oltiin huolissaan. Epäiltiin myös, että alueyksiköiden ja tulevan keskuspaikan henkilöstöt saattavat olla organisaatiossa eriarvoisessa asemassa. Toisaalta eräät alueyksiköt näkivät alueellisten tietotekniikkakeskusten yhdistämisessä Poliisin tietohallintokeskukseen mahdollisuuksia laajempien tehtävien, etenemismahdollisuuksien, vertaistoiminnan, järjestelmien vakioinnin ja asiakkaiden paremman palvelun myötä.

Päätoimipaikan alueellistamisprosessin aikana oli myös epäilyksiä siitä, voidaanko tehtävät hoitaa pohjoisesta, voidaanko päätöksiin luottaa sekä saadaanko Rovaniemelle osaavaa ja motivoitunutta henkilöstöä. Alueyksiköiden toiminnassa päätoimipaikan alueellistaminen näkyi käytännön tasolla hallinnollisten ja vastaavien asioiden hoidon ja ohjauksen siirtymisenä Rovaniemelle. Aiemmin asiat olivat hoituneet poliisilaitosten ja läänien organisaatioiden kautta.

Asiakastuki-yksikkö oli yksi Poliisin tietohallintokeskuksen tulosityksiköistä. Yksikkö koostui viidestä läänijaon perusteella määritellystä aluetukiyksiköstä sekä helpdesk-, tunnushuolto- ja tietoverkkopalvelut-vastualueista. Aluetukiyksikön vastuuhenkilönä on toiminut kullekin alueelle valittu tiimiesimies. Lisäksi henkilömäärältään isoimmilla toimipisteillä oli oma paikallinen vastuuhenkilönsä. Tulosityksiköt ovat tehneet vuosittain tulossopimuksen. Yksiköt ovat hoitaneet työnsä itsenäisesti, mutta kuitenkin yksiköiden oman näkemyksen mukaan päätoimipaikan tiukassa ohjauksessa. Toiminnan valvonta oli viikoittaista ja strategian valvonta kuukausittaista. Kehityskeskustelut pidettiin kaksi kertaa vuodessa. Yksikköpalaverit on pidetty kuukausittain, ja niihin jokainen toimipaikka on ollut yhteydessä videoneuvottelujärjestelmän avulla. Poliisin Helpdesk-järjestelmä ohjasi työskentelyä. Huomattava osa toimeksiannoista tehtiin vielä suorien yhteydenottojen perusteella.

Vuosien 2007 ja 2008 vaihteessa tehdyn asiakastyytyväisyyskyselyn²⁹ mukaan alueellinen tuki sai arvosanan 4,10 ja atk-henkilöstö antoi sille vielä vähän korkeamman arvosanan eli 4,14. Luvut ovat varsin korkeita.

Erään aluetoimipaikan näkemyksen mukaan päätoimipaikan sijainti on yksikön työn kannalta yhdenmukaista. Päätoimipaikan siirtyminen Rovaniemelle ei ole aiheuttanut haittoja mutta ei toisaalta ole aikaansaanut hyötyjäkään. Ehkä näkyvimpänä piirteenä on ollut se, että päätoimipaikan henkilöstö on vaihtunut.

3.1.7 Viraston tulevaisuus – Hallinnon tietotekniikkakeskus (HALTIK)

Virasto³⁰ aloitti toimintansa 1. maaliskuuta 2008. Samana päivänä lakkautettiin Poliisin tietohallintokeskus³¹.

Hallinnon tietotekniikkakeskus tulee tuottamaan tietoteknisiä palveluja sisäasiainhallinnon virastoille ja hallinnonalan ulkopuolisille virastoille. Tuotettavat palvelut perustuvat palvelusopimuksiin. HALTIK on solminut vuotta 2008 koskevat palvelusopimukset muun muassa sisäasiainministeriön, poliisin, Rajavartiolaitoksen ja valtiovarainministeriön kanssa. HALTIK:n toiminnan laajentuminen vaikuttaa siten, että tuettavien asiakkaiden, työasemien, järjestelmien ja tietoverkkojen määrä kasvaa merkittävästi. Virasto tulee edelleen olemaan valtion sisäisestä turvallisuudesta vastaavien viranomaisten tietoteknisiä palveluja tuottava yksikkö. Sinällään Poliisin tietohallintokeskuksen hoitamissa tehtävissä HALTIK:n rooli ei olennaisesti muutu, mutta toiminta laajenee.

3.2 Taloudelliset vaikutukset

Sisäasiainministeriön asettama työryhmä³² arvioi vuonna 2001, että Poliisin tietohallintokeskuksen toimintojen alueellistamisesta aiheutuu vuosittain 5,7 miljoonan markan (960 000 euron) lisäkustannukset matkustamisesta ja tietoliikenteestä. Yhden uuden viran perustamisen arvioitiin maksavan noin 270 000 markkaa (45 000 euroa) vuodessa, mikä tarkoittaisi

---

²⁹ Vuoden 2007 toimintakertomus, s. 12.

³⁰ Hallinnon tietotekniikkakeskuksesta käytetään lyhennettä HALTIK.

³¹ Poliisin hallinnosta annetun lain (110/1992) 1 §:n 3 momentti (781/2007).

³² Poliisin tietohallintokeskuksen sijoituspaikan perusteita, vaikutuksia ja vaihtoehtoja selvittävän työryhmän raportti 28.2.2001. SM-2000-02007/Y1-61.

enimmillään noin 16 miljoonan markan³³ (2,7 miljoonan euron) vuosittaisia lisähenkilöstökustannuksia. Kertakustannuksia syntyy työryhmän mukaan uuden henkilöstön rekrytoinnista, soveltuvuuden testauksesta ja perehdytyksestä, työvälaineistön hankinnoista, muutosta sekä konesalin muutosta johtuvista uushankinnoista. Kertakustannukset arvioitiin 171 000 markaksi (28 800 euroksi) jokaista uutta työntekijää kohden sekä muuttokustannukset (ml. konesalin muutosta johtuvat hankinnat) yhteensä 3 miljoonaksi markaksi (500 000 euroksi). Tarkastuksessa laskettiin kertakustannukset toteutuneena 56 henkilön mukaan. Näin laskettuna ne olivat 12,6 miljoonaa markkaa (2,1 miljoonan euroa).

Poliisin tietohallintokeskuksen käyttämät toimintameno määrärahat ja siirtymäkauden lisämäärärahat vuosina 2000–2007 käyvät ilmi taulukosta 1³⁴.

TAULUKKO 1. Poliisin tietohallintokeskuksen toimintamenot ja henkilöstömäärä vuosina 2000–2007.

	2000	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Poliisitoimen toimintameno määräraha ³⁵ , milj.€	11,8	14,2	19,3	22,7	29,5	26,5	27,7
Siirtymäkauden lisärahoitus, milj. € ³⁶		1,2	1,9	22,1	33,	0,3	0
Henkilöstön määrä 1.1.	61	124	138	136	163	174	174

keskusrikospoliisin tilinpäätösasiakirjan mukaan toiminnan kulut ja investointimenot³⁷ olivat taulukossa 1 mainittujen suuruisia vuosina 2003–2005

³³ Arvioinnin mukaan henkilöstömäärän lisäys olisi enimmillään 59. Henkilötyövuosien määrä oli Rovaniemen päätoimipaikassa 106 vuonna 2006 ja 112 vuonna 2007 (ks. taulukko 3).

³⁴ Poliisin tietohallintokeskus.

³⁵ Kulut + investointimenot - tuotot.

³⁶ Siirtymäkauden rahoitus poliisiylijohdolta. Kulut on kirjattu kirjanpidossa Re-vontuli-projektille sisäasiainministeriön menoiksi.

lukuun ottamatta sitä, että tilinpäätöksessä ei ole mainittu siirtymäkauden lisärahoituksen käyttöä.

Poliisin tietohallintokeskukselle osoitettiin yhteensä noin 8,8 miljoonan euron siirtymäkauden lisävarat alueellistamisen toteuttamiseksi, kun arvio oli Poliisin tietohallintokeskuksen mukaan 9,25 miljoonaa euroa. Lisävarojen avulla on alueellistamisprosessi saatu vietyä läpi. Virastossa on kuitenkin kannettu huolta siitä, riittääkö rahoitus, kun viraston toiminta laajentuu³⁸. Päätoimipaikan siirtoon käytettiin sisäasiainministeriön määrärahoja noin 120 000 euroa Rovaniemelle perustettua virkaa kohden, kun virkojen lukumääränä käytetään 1.1.2006³⁹ vallinnutta tilannetta (taulukko 3). Tarkastuksessa ei selvitetty, paljonko siirtoon käytettiin tietohallintokeskuksen määrärahoja.

Poliisin tietohallintokeskuksen toiminta on kasvanut voimakkaasti vuosina 2002–2004. Tästä suurin osa johtui maakunnallisten tietotekniikkakeskusten liittämisestä Poliisin tietohallintokeskukseen syyskuun alusta 2002. Kasvu näkyy paitsi henkilöstömäärän myös ostopalvelujen kasvuna. Uudet tietojärjestelmät ja niiden ostopalvelut selittävät suurelta osin tietohallintokeskuksen menojen vuosittaiset kasvut kyseisenä ajanjaksona. Menoja on lisännyt myös lisenssikulujen kasvu. Esimerkiksi vuonna 2003 tietohallintokeskus suoritti koko poliisihallinnon Microsoft EA -lisenssimaksun⁴⁰, joka oli noin 1,3 miljoonaa euroa.

Henkilöstökulut ovat kasvaneet vuodesta 2000 vuoteen 2007 yli nelinkertaisiksi 2 miljoonasta eurosta vajaaseen 9 miljoonaan euroon (henkilöstön määrä, ks. taulukko 1).

---

³⁷ Tilinpäätöksessä toimintamenot oli jaettu toiminnankuluihin ja investointimenoihin. Erillistä investointimäärärahaa ei poliisitoimella ole ollut.

³⁸ Tarkastuskertomusluonnoksesta antamassaan palautteessa sisäasiainministeriö toteaa, että tarkastuksessa olisi hyvä tulla esille nykyistä selkeämmin alueellistamisen kokonaiskustannusvaikutus huomioiden pääkaupunkiseudulle jääneiden palkkauskustannukset ja neutraloiden alueellistamisesta johtumattomat kustannuserät. Taloudellisia kustannuksia voisi arvioida sekä lyhyellä aikavälillä, jolloin tarvitaan merkittäviä taloudellisia lisäpanostuksia, että pidemmällä aikavälillä.

³⁹ Toimintojen siirto päätoimipaikkaan saatiin päätökseen vuonna 2005.

⁴⁰ Microsoft Enterprise Agreement -sopimus. Koko organisaation kattava käyttöoikeussopimus, joka perustuu organisaation työasemien vakiointiin.

TAULUKKO 2. Tietohallintokeskuksen tuotot, kulut ja investoinnit 2002–2007. (Lähde: Tietohallintokeskus, tuotto- ja kuluraportit 2002–2007).

	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Maksullisen toiminnan tuotot	39	0	0	0	0	0
Muut tuotot	22201	679669	664936	986578	3632255	2402236
Tuotot	222140	679669	664936	986578	332255	2402236
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	175892	526057	382380	836581	2403333	1240336
Henkilöstökulut	3584229	5930390	6463082	7169162	7936423	8833457
Vuokrat	256851	426442	449853	615780	674442	717793
Palvelujen ostot	8789660	8749852	9476439	13512912	13793559	11336 305
Muut kulut	848133	2597977	4205168	4426163	4265 686	4204595
Kulut	13654766	18230718	20976921	26560597	29073443	26332486
Investoinnit	780411	1766971	2393198	3915643	1101943	3727027
Toimintamenot⁴¹	14213036	19318021	22705183	29489661	26543131⁴²	27657277³⁶

Poliisin tietohallintokeskuksen vuosien 2002–2007 tuotto- ja kuluraportista voidaan havaita, että vuonna 2006 sisältyi muihin tuottoihin sisäisiä muita tuottoja poikkeukselliset 2,4 miljoonaa euroa. IT-palveluostot edustivat kuluista 61 % vuonna 2002, 45 % vuonna 2003, 42 % kuluista vuonna 2004, 48 % vuonna 2005, 44 % vuonna 2006 ja 36 % vuonna 2007. Palvelujen ostoissa on henkilöstöpalvelukuluja 0,1 miljoonaa euroa vuonna 2002, 0,2 miljoonaa euroa vuonna 2003, 0,3 miljoonaa euroa vuonna 2004, 0,4 miljoonaa euroa vuonna 2005, 0,2 miljoonaa euroa vuonna 2006 ja 0,4 miljoonaa euroa vuonna 2007. Asiantuntija-, tutkimus- ja koulutuspalvelukuluja oli vuonna 2006 varsin paljon, 0,3 miljoonaa euroa, kun niitä oli 0,1 miljoonaa euroa vuonna 2004 ja alle 0,1 miljoonaa euroa vuonna 2005. Muista kuluista merkittävimmät ovat käyttöoikeusmaksut, jotka olivat 3,2 miljoonaa euroa vuonna 2006. Vuonna 2000 matkakulut olivat noin 0,16 miljoonaa euroa. Vuonna 2002 ne olivat 0,47 miljoonaa euroa eli 3 800 euroa työntekijää kohden. Matkakulut olivat 0,82 miljoonaa euroa vuonna 2006, mikä tekee noin 4 700 euroa työntekijää kohden. Vuonna 2007 matkakulut olivat noin 0,73 miljoonaa euroa eli noin 4 200 euroa

⁴¹ *Toimintamenot = kulut + investoinnit – tuotot.*

⁴² *Eroaa yhden euron taulukosta 1 pyöristysten vuoksi.*

työntekijää kohden⁴³. Tarkastuksessa on arvioitu⁴⁴, että suoranaisten matkakustannusten ohella matkoihin⁴⁵ käytetyn työajan kustannus oli noin 200 000 euroa vuonna 2003, 240 000 euroa vuonna 2004, 290 000 euroa vuonna 2005 ja 230 000 euroa sekä vuonna 2006 että vuonna 2007⁴⁶. Lisäksi alihankintoina tehtäviin it-osto- sekä konsulttipalveluihin sisältyy usein matkustuskustannuksia, joiden määrää ei ole tarkastuksessa kuitenkaan selvitetty. Investoinneista tieto- ja viestintälaitte- tai -järjestelmäinvestointeja oli 2,26 miljoonaa euroa vuonna 2004, 3,59 miljoonaa euroa vuonna 2005, 1,09 miljoonaa euroa vuonna 2006 ja 3,72 miljoonaa euroa vuonna 2007. Tietohallintokeskuksen tuotot, kulut ja investoinnit vuosina 2002–2007 käyvät ilmi kuviosta 1.

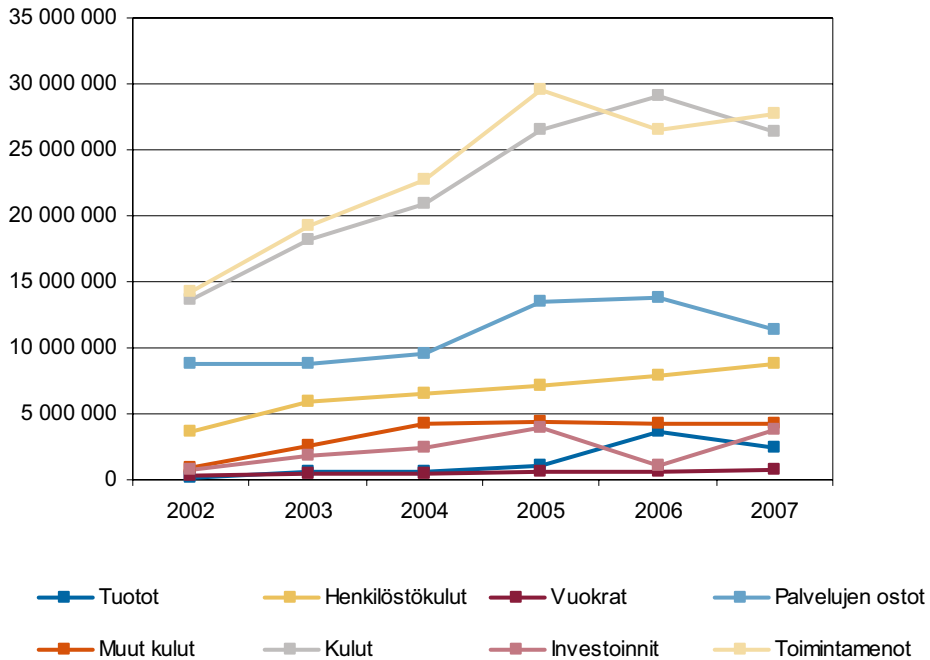
---

⁴³ Tietohallintokeskuksen ilmoituksen mukaan tietohallintokeskuksessa käytettiin videojärjestelmiä omassa toiminnassa 1 454 tuntia vuonna 2003, 2 612 tuntia vuonna 2004, 3 751 tuntia vuonna 2006 ja 4 160 tuntia vuonna 2007. Vuodelta 2005 tätä tietoa ei ole.

⁴⁴ Arvio ja sen perusteet on liitteenä 1. Arvio on sikäli varovainen, että oletettavasti osapäivärahojen huomioon ottaminen lisäisi laskelman työmatkoihin käytettyä työaikaa. Lisäksi työmatkoja tekevien palkkaus lienee keskimääräistä palkkausta korkeampi.

⁴⁵ Laskennallisia matkapäiviä oli 1 990 vuonna 2002, 3 284 vuonna 2003, 3 825 vuonna 2004, 4 558 vuonna 2005, 3 628 vuonna 2006 ja 3 280 vuonna 2007. Luvut on laskettu jakamalla kotimaan päivärahojen määrä päivärahojen suuruudella.

⁴⁶ Vuoden 2002 palkkauskustannuksiin sisältyy palkkoja sellaisille ei Rovaniemelle siirtyville henkilöille, jotka opastivat tietohallintokeskuksen henkilökuntaa uusiin työtehtäviinsä. Näiden henkilöiden palkan maksoi Tietohallintokeskus, mutta he kirjasivat työaikansa silloiselle työnantajalleen. Tämän vuoksi vuoden 2002 htv-kustannus ei ole vertailukelpoinen muiden vuosien kanssa.

KUVIO 1. Tietohallintokeskuksen tuotot, kulut ja investoinnit vuosina 2002–2007.

Tarkastuskertomusluonnoksesta antamassaan palautteessa valtiovarainministeriö painottaa, että tarkasteltaessa Poliisin tietohallintokeskuksen henkilöstömäärän ja menojen kasvua on ratkaisevan tärkeää pitää mielessä, että kasvu ei ole tapahtunut alueellistamisen seurauksena, vaan maakunnallisten tietotekniikkakeskusten yhdistämisen ja tehtävien lisäämisen myötä. Tarkasteltaessa alueellistamisen vaikutuksia henkilöstön ja menojen kehitykseen ei valtiovarainministeriön näkemyksen mukaan mitenkään voida verrata suoraan henkilöstömääriä ja menoja esimerkiksi vuosina 2001 ja 2007. Esimerkiksi matkakustannusten kasvu on valtiovarainministeriön näkemyksen mukaan johtunut alueellistamisesta riippumattomasta henkilöstön kasvusta. Ministeriön mukaan on myös huomattava, että matkapäivät ovat kääntyneet vuodesta 2005 alkaen jyrkkään laskuun⁴⁷ korvaavien yhteydenpitotapojen kasvun myötä.

⁴⁷ Ks. luku 2.1/Poliisin tietohallintokeskuksen talous.

TAULUKKO 3. Poliisin tietohallintokeskuksen ja poliisin it-palveluiden ostomenot suhteessa kokonaismenoihin vuosina 2004–2007. (Lähde: Tietohallintokeskus ja valtion tilinpäätösasiakirjat vuosilta 2004–2007).

Vuosi	2004	2005	2006	2007
henkilötyövuodet	139	151	166	173
virkojen määrä päätoimipaikassa 1.1.	50	65	72	-
henkilötyövuodet päätoimipaikassa ⁴⁸	-	-	106	112
PTHK:n IT-ostomenot €	8853777	12614977	12695923	10768274
PTHK:n kulut yht. € ⁴⁹	20976921	26560597	29073443	26332486
IT-ostot kuluista %	42	48	44	41
Poliisitoimen IT-ostot €	17975971	24472329	22195568	-
Poliisitoimen toimintamenot € ⁵⁰	548954843	587005131	581471220	586303709
Poliisin IT-ostomenot poliisitoimen toimintamenoista %	3,27	4,17	3,82	-
PTHK:n IT-ostomenot poliisitoimen toimintamenoista %	1,61	2,15	2,18	1,84
toimintamenot/htv PTHK:ssa €	163347	195296	159898	159869

Tietohallintokeskuksen IT-ostomenojen määrä on kasvanut huomattavasti (43 %) vuodesta 2004 vuoteen 2006 (taulukko 3). Nousu ei kuitenkaan ole ollut olennaisesti toimintamenojen kasvua suurempi, sillä samana aikana toimintamenot ovat lisääntyneet 39 % eli 8 miljoonaa euroa. Vuosien 2006 ja 2007 välillä IT-ostomenot laskivat 15 % ja toimintamenot 9 %. Poliisin tietohallintokeskuksen IT-ostojen euromäärä on vastannut vuosina 2004–2006 noin puolta poliisin IT-ostoihin käyttämästä määrästä.

Virkojen ja henkilötyövuosien ero päätoimipaikassa (v. 2006) johtuu määräaikaisten henkilöiden työpanoksesta.

⁴⁸Tietoa ei ole saatavissa vuosilta 2004–2005.

⁴⁹ Menot, joihin ei ole sisällytetty investointeja.

⁵⁰ Poliisitoimen toimintamenot, siirtomääräraha 2 v. (momentti 26.75.21).

3.3 Henkilöstövaikutukset

Vuonna 2000 virastossa oli 61 virkaa. Sisäasiainministeriö päätti siirtää Poliisin tietohallintokeskuksesta uudelleen sijoitettavien henkilöiden virat asianomaisten viranhaltijain suostumuksin muualle poliisihallintoon siten, että Helsingin kihlakunnan poliisilaitokseen siirrettiin yksi virka, Poliisiammattikorkeakouluun yksi virka ja Keskusrikospoliisiin 19 virkaa, joista yksi siirtopäätös peruutettiin, ja yhteen ei saatu viranhaltijan suostumusta. Kyseinen siirtopäätös täydentyi myöhemmin kahdella Keskusrikospoliisiin sijoitettavalla virkasiirrolla. Sisäasiainministeriöön siirtyi tietohallintokeskuksesta kaksi virkaa. Loput tietohallintokeskuksen virat jäivät Vantaan aluetoimipaikkaan.

Henkilömäärä kasvoi, kun alueelliset tietotekniikkakeskukset siirrettiin Poliisin tietohallintokeskuksen alaisuuteen. Siirron myötä tietohallintokeskuksen palveluksessa oli vuoden 2002 lopussa 124 henkilöä. Tietohallintokeskuksen henkilöstömäärä oli vuonna 2007 (31.8.2007 tilanteen mukaan) 174 henkilöä. Henkilötyövuosina mitattuna Rovaniemen henkilöstömäärän kasvusta vajaan 40 % syntyi henkilöstömäärän vähennyksistä tietohallintokeskuksen aluetoimipaikoissa.

TAULUKKO 4. Henkilötyövuodet Rovaniemen päätoimipaikassa ja aluetoimipaikoissa vuosina 2002–2007.

	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Rovaniemi	24	43	60	85	100	105
Aluetoimipaikat	98	92	79	66	66	68

Poliisin tietohallintokeskus on vuonna 2005 suorittanut kyselytutkimuksen, jolla se on selvittänyt Rovaniemelle siirtymisprojektin toteuttamisen onnistumista henkilöstön uudelleen sijoittamisessa, uuden henkilöstön rekrytoinnissa ja perehdyttämisessä. Tutkimusraportista⁵¹ käy ilmi, että tietohallinnon henkilöstö suhtautui keskuksen siirtoon hyvin kielteisesti. Henkilöstön keskuudessaan 19.1.2000 tekemässä selvityksessä tiedusteltiin valmiutta siirtyä uuteen sijaintipaikkaan, mikäli tällainen päätös teh-

⁵¹ *Hajasijoittamisen onnistuminen uudelleen sijoittamisessa, rekrytoinnissa, perehdyttämisessä. PTHK 2005.*

dään. Kyselyyn vastasi 54 henkilöä. Heistä 52 ilmoitti, ettei ollut valmis siirtymään toiselle paikkakunnalle.

Haasteellista henkilöstön uudelleen sijoittamisen toteuttamisessa oli saada henkilöstön työssä jaksamisen tilanne sekä motivaatiotaso työhön ja perehdyttämiseen hyviksi sekä sovittaa virkasiirrot uusien henkilöiden rekrytointi- ja perehdyttämisaikatauluihin sekä toimintojen siirtoaikatauluun. Uudelleensijoittamisprosessiin vaikuttivat tietohallintokeskuksen, ministeriön ja virkasiirrot vastaan ottavien virastojen olosuhteet ja näkemykset⁵².

Uuden henkilöstön rekrytointisuunnitelma valmisteltiin siirtoprojektin alkuvaiheessa. Siinä otettiin huomioon rekrytoinnit tietohallintokeskuksesta pois siirtyvien henkilöiden tilalle sekä toiminnan kehittämisen luoma henkilöstötarve. Rekrytoinnit aloitettiin keväällä 2002. Ne jatkuivat vuoden 2005 loppuun. Rekrytoituista 75 % oli Rovaniemen seudulta ja loput muualta Suomesta. Tietohallintokeskuksen mukaan hakijamäärät ovat olleet riittävät, ja suurella osalla hakijoista on ollut hyvä, haettavana olleeseen virkaan sopiva koulutus- ja kokemustausta.

Siirtoprojektin yhtenä tavoitteena oli järjestää uusien työntekijöiden perehdyttäminen ja koulutus. Erityisen tärkeää tämä oli poliisihallinnon hyvän tuntemuksen vuoksi, koska Rovaniemelle siirtyi vain 5 viraston aiemmassa päätoimipaikassa työskennelleestä 55 henkilöstä.

Poliisin tietohallintokeskuksen vanhoille työntekijöille, uusille rekrytoituille työntekijöille sekä työntekijöitä vastaanottavien virastojen esimiehille vuonna 2005 suunnatusta kyselystä käy ilmi, että siirtoprojektiin oltiin varsin tyytyväisiä. Eniten moitteita saivat tiedottaminen ja virkasiirtopäätösten viipyminen. Uudelleen sijoitetut henkilöt olivat tyytyväisiä uusiin työtehtäviinsä ja työyhteisöihinsä. Moni koki uudelleen sijoittamisen tuoneen uutta positiivista haastetta työhön. Vastaanottavien yksiköiden lisäresurssitarpeiden arvioitiin syntyneen pääsääntöisesti uusista tehtävistä, mutta myös entisten tehtävien koettiin lisääntyneen. Virkasiirtoasioissa yhteistyö Poliisin tietohallintokeskuksen kanssa koettiin myönteiseksi, ja uudelleen sijoitettujen henkilöiden osaamiseen oltiin pääosin erittäin tyytyväisiä.

Uusien työntekijöiden rekrytointiprosessi Rovaniemelle koettiin varsin hyväksi. Aikataulua tosin arvosteltiin: niin haastatteluun kutsumisen kuin valinnasta ilmoittamisen olisi voitu vastaajien mielestä hoitaa nopeammin. Suurin osa henkilöistä koki saaneensa riittävästi perehdyttämistä uusiin tehtäviinsä.

---

⁵² *Valtioneuvoston periaatepäätös valtion henkilöstön aseman järjestämisestä organisaation muutostilanteissa 23.3.2006.*

Tarkastuskertomuksesta antamassaan palautteessa valtiovarainministeriö toteaa, että haittatekijänä voidaan pitää sitä, että tietohallintokeskuksen uudelle sijaintipaikkakunnalle siirtyi vain viisi henkilöä ja että keskuksen Vantaan aluetoimipaikkaan jäi reilut 30 virkaa. Yli 20 virkaa sijoitettiin ministeriön mukaan mielekkäällä tavalla etupäässä Keskusrikospoliisiin. Valtiovarainministeriön näkemyksen mukaan uusrekrytointi Rovaniemelle oli mittava, mutta siinä onnistuttiin varsin hyvin.

Valtiovarainministeriö pitää alueellistamisen seurauksena alueilla toteutuvia myönteisiä vaikutuksia alueellistamisten keskeisenä lähtökohtana ja perusteena, joita valtion henkilöstöpolitiikan ja henkilöstövoimavarojen käyttämisen on tuettava.

Alueellistamisella on ministeriön mukaan aina myös merkittäviä vaikutuksia valtion henkilöstöpolitiikkaan, työnantajatoimintaan sekä henkilöstövoimavarojen kohdentamiseen. Tällaisia vaikutuksia alueellistamisella on ainakin toiminnan siirtymishetkeä läheisesti edeltävänä ja seuraavana ajanjaksona, joka ei välttämättä rajoitu vain muutamiin kuukausiin. Lähtökohtaisesti nämä vaikutukset hankaloittavat alueellistamisen kohteena olevan toimintayksikön toimintaa tilapäisesti.

Poliisin ylijohdo on asettanut Poliisin tietohallintokeskuksen tuottavuustavoitteeksi vuoden 2011 loppuun mennessä 13 henkilötyövuoden suuruisen vähennyksen. Tietohallintokeskuksen toiminnan aikana tavoitteesta toteutui yhden henkilötyövuoden suuruinen vähennys. Toteuttamatta jäänyt tuottavuustavoite on siirtynyt Hallinnon tietotekniikkakeskus HALTIKille. Alueellistaminen sinällään ei ole merkinnyt tietohallintokeskukselle sen itsensä mielestä erityistä helpotusta valtionhallinnon tuottavuusohjelman toteuttamisessa.

3.3.1 Edunvalvontajärjestöjen näkemyksiä henkilöstöjärjestelyistä

Suomen Erityisteknisten Liitto ry

Suomen Erityisteknisten Liitto ry (jäljempänä Seteli tai liitto) vastusti Poliisin tietohallintokeskuksen alueellistamista alusta lähtien. Poliisin tietohallintokeskuksessa ja silloisissa läänien tietotekniikkakeskuksissa oli ja on edelleen useita kymmeniä Setelin jäseniä. Setelin näkemyksen mukaan aluepolitiikka oli aloittavassa virastossa jo toteutumassa, koska lähes puolet henkilöstöstä toimi hajasijoitettuina koko maan kattavassa alueorganisaatiossa.

Poliisin tietohallintokeskuksen siirto Rovaniemelle kosketti ja koskettaa edelleen suurta osaa Setelin alajärjestöä Suomen Tietoliikennetekniset

ry:tä. Alueellistamispäätöksen valmisteluvaiheessa liitto oli ilmoituksensa mukaan aktiivinen suhteessaan jäseniinsä ja päättäjiin. Seteli piti hankkeen taustoja selvittäviä tiedotustilaisuuksia eri puolilla maata. Lisäksi liitto yritti lausunnoilla ja kirjelmillä vaikuttaa päättäjiin siten, että sen näkemykset otettaisiin huomioon, mutta huonolla menestyksellä. Kun sisäasiainministeriö ja ministeri olivat alueellistamispäätöksensä tehneet, eivät ne liiton käsityksen mukaan tehneet enää mitään eivätkä kuunnelleet ketään. Viraston siirtovaiheessa liitto epäilee YT-lain noudattamisen epäonnistuneen.

Seteli tukee väitettä, jonka mukaan alueellistamisesta on tehty itsetarkoitus mihin hintaan hyvänsä. Uusia virastoja perustettaessa tarkastelunäkökulma voisi olla toinen. Esimerkiksi Poliisin tietohallintokeskus ja sen edeltäjä oli laajalti ja pitkään toiminut virasto. Toiminnan ydin oli ankkuroitunut syvälle Helsinki–Vantaan seudulle, ja lääninhallitukset hoitivat alueillaan omat tehtävänsä.

Poliisin tietohallintokeskuksen alueellistamishankkeen valmistelua liitto pitää avoimena. Myös henkilöstöjärjestöä tiedotettiin asiasta. Kun siirtopäätös oli tehty, pyrittiin Rovaniemen päätoimipaikasta ja virastosta kokonaisuudessaan tekemään toimiva ja työnantajana haluttu. Tietohallintopäällikkö toimi siinä esimerkillisesti, ja aloitti alueiden kanssa toistuvat, videoiden avulla suoritettavat yksikkökokoukset, joissa sananvaihto alusta alkaen oli avointa ja vapaata. Liitto katsoo valtion noudattaneen alueellistamistoimissaan hyvää henkilöstöpolitiikkaa. Liiton mielestä tietohallintokeskus onnistui muutoksen hallinnassa ja johtamisessa sekä työhyvinvoinnin edistämässä kiitettävän esimerkillisesti. Liitto ei kuitenkaan ota kantaa siihen, hyödynnettiinkö henkilöstön osaamista ja tietoja päätoimipaikan alueellistamishankkeessa riittävästi.

Yhteydenpidon sisäasiainministeriön alueellistamisen yhteistyöryhmään liitto koki puutteelliseksi ja ryhmän määräileväksi. Liitolla ei ollut edustajaa yhteistyöryhmässä.

Alueellistamisen henkilöstöpoliittisia periaatteita arvioidessaan liitto kritisoi sitä, ettei entisiä kokeneita henkilöitä ja heidän ammattitaitoaan ja työkokemustaan siirtynyt pääkaupunkiseudulta Rovaniemelle. Tätä liitto pitää alueellistamisprosessin suurimpana epäkohtana. Liiton mukaan eri tahoilta tulleet uudet viranhaltijat tulivat eräällä tavalla toisista kulttuureista. Liitto uskoo kaikkien Helsinkiin jääneiden kuitenkin saaneen arvoisiansa työtä.

Varsinaisia organisaation rationalisointitoimenpiteitä ei liiton näkemyksen mukaan voitu tehdä, koska samaan aikaan sisäasiainministeriö teetti ja kehitti useita uusia tehtäviä, joita varten piti löytää lisää "kokemattomia" viranhaltijoita Rovaniemelle.

Liiton tekemän jäsenkyselyn mukaan erilaiset sairauspoissaolot ovat viime aikoina lisääntyneet, ja esimerkiksi lomarahavapaita on vaihdettu vapaaehtoisesti runsaasti. Tämä on tuottanut säästöjä palkkakustannuksissa mutta myös huolta työtehtävien hoitumisesta. Viraston sisäistä epätie-toisuutta ja levottomuutta aiheuttaa ja työhyvinvointia verottaa myös keskitetyn tehokkuushankkeen eli HALTIK-hankkeen nopea käynnistäminen. Tietohallintokeskukselle alueellistamisen yhteydessä sälytetyt runsaat lisätehtävät sekä muutenkin nopeat ja suuret muutokset ovat liiton mukaan hukuttaneet alleen mahdollisuuden nostaa tuottavuutta rationalisoimalla toimintatapoja ja toimintoja. Muutama virka on jätetty täyttämättä, ja on ollut pelkoa siitä, että tehtäviä jäisi osittain suorittamatta.

Toimitilaratkaisun viivästymisen liitto epäilee johtuneen sisäasiainministeriön jarruttelusta. Vuokrattujen tilojen ahtaus ja sekavuus koetaan kielteisenä.

Arveluttavana seikkana Poliisin tietohallintokeskuksen Rovaniemelle alueellistamisessa liitto pitää turvallisuusviranomaisen siirtämistä etäälle tietoliikenneturvallisesti varmistetuista runkoverkon solmuista. Rovaniemi on tietoliikenneteknisesti ollut pitkään haavoittuvainen. Kriisiaikoina Rovaniemi on tietoliikenteellisesti kaukana ja helpohko haavoittaa. Toisena lähes ylivoimaisena asiana liitto pitää viraston perinteistä yhteydenpitoa Rovaniemen ja Helsingin sekä muun Suomen välillä. Virka-aikaa kuluu matkustamiseen, mistä aiheutuvat matka- ja työaikakustannukset ovat merkittävät.

Suomen Poliisijärjestöjen Liitto ry

Suomen Poliisijärjestöjen Liitto ry:llä oli edustaja sisäasiainministeriön poliisiosaston asettamassa, Poliisin tietohallintokeskuksen siirtoon liittyviä asioita käsitelleessä työryhmässä.

Liiton näkemyksen mukaan alueellistamisratkaisussa ei toteutunut hyvä henkilöstöpolitiikka. Yksikkö sijoitettiin Rovaniemelle. Tietohallintokeskuksessa henkilöstö oli keski-ikäistä, jolloin ei ole helppoa muuttaa toiselle puolelle Suomea. Todellista siirtymishalukkuutta kavensivat myös poliisin ja tietohallintokeskuksen virkamiesten poikkeavat eläkeiät. Ne olivat poliisilla 58 ja tietohallintokeskuksen virkamiehillä 65 vuotta. Valtaosa vanhasta henkilöstöstä joutui etsimään uusia tehtäviä pääkaupunkiseudulta. Varsinaisiin irtisanomisiin ei turvauduttu, mutta pattitilanteissa, joita liiton näkemyksen mukaan oli kymmenen, työntekijä "liputettiin ulos".

Yhteistoimintalain mukainen menettely ei alueellistamisprosessissa toteutunut liiton näkemyksen mukaan hyvin. Kaksi ensimmäistä asiaa valmistellutta työryhmää oli liiton näkemyksen mukaan asetettu yhteistoi-

mintalain vastaisesti. Asiaperusteilla ei työryhmätyöskentelyssä ollut liiton näkemyksen mukaan vaikutusta päätöksentekoon. Työryhmätyö koettiin turhaksi, koska poliittinen päättäjä oli tehnyt sitovat linjaukset aikaisemmin, ennen työryhmätyön aloittamista. Alueellistamista valmistelleen työryhmän työskentely oli sinällään avointa. Liiton näkemyksen mukaan YT-neuvottelut olisi pitänyt käydä siinä vaiheessa, kun todellisia vaihtoehtoja oli vielä käytettävissä. Työryhmätyöskentelyn tulos oli liiton mukaan vain se, että henkilöstöjärjestöä ainoastaan informoitiin tehdyistä päätöksistä.

Liiton näkemyksen mukaan tietohallintokeskuksen alueellistamisesta oli tehty populistinen itsetarkoitus. Muutos lisää kustannuksia, joiden määrällä ei sinällään näyttänyt olevan merkitystä. Lisäksi paikkakunnan vaihdoksella menetettiin runsaasti erinomaisen ammattitaidon hankkinutta henkilöstöä, ja nykyisen henkilöstön työaika menee yhä enemmän matkustamiseen. Tietohallintokeskuksen organisaatiorakenteen johtopainotaisuutta tulisi liiton mukaan keventää.

Varsinaista toiminnallista haittaa toimintojen alueellistamisesta ei liiton näkemyksen mukaan ole ollut.

3.3.2 Uudelleen sijoitettujen virkamiesten kokemuksia

Sisäasiainministeriöstä saatujen tietojen perusteella tarkastuksessa tehtiin kysely, joka osoitettiin sellaiselle henkilölle, jonka virka oli siirretty Poliisin tietohallintokeskuksesta muualle valtionhallintoon. Tällaisia henkilöitä oli 23. Vastauksia kyselyyn saatiin kymmeneltä keskusrikospoliisiin uudelleen sijoitetulta virkamieheltä⁵³. Kysely on liitteenä 3. Siinä esitettiin 14 kysymystä. Näiden vastausten pohjalta on laadittu yhteenveto (taulukko 5).

---

⁵³Vastausprosentti PTHK:n uudelleen sijoitetuille virkamiehille tekemään kyselyyn oli 61. Tarkastuskertomusluonnoksesta antamassaan palautteessa sisäasiainministeriö huomauttaa, että siirtymättömille osoitetun kyselytutkimuksen vastausprosentti oli alhainen.

TAULUKKO 5. Uudelleen sijoitetuille virkamiehille suunnatun kyselyn vastausjakaumat.

---

1. Koittekö uudelleensijoituksen myönteisenä mahdollisuutena?	kyllä	5
	ei	5
	eos	0
2. Koittekö uudelleensijoituksen edes vähäisessäkin määrin teennäisenä tai väkisin tehtynä ratkaisuna?	kyllä	5
	ei	4
	eos	1
3. Oliko vastaanottavassa organisaatiossa paikka ja työtehtävät valmiina, toisin sanoen niitä suorittamaan piti vain löytää oikea henkilö?	kyllä	9
	ei	0
	eos	1
4. Pidättekö saamaanne organisaatioon ja työtehtäviin liittyvää perehdytystä riittävänä?	kyllä	7
	ei	0
	eos	3
5. Onko palkkakehityksenne ollut edellisen työnantajanne palkkakehitystä vastaava?	kyllä	6
	ei	2
	eos	2
6. Pidättekö alueellistamisesta saamaanne informaatiota riittävästi?	kyllä	3
	ei	6
	eos	1

Vastausten mukaan tietohallintokeskuksen mahdollinen alueellistaminen tuli esille ensimmäisen kerran marraskuussa 2000, kun tietohallintokeskuksen Helsinkiin suunnitellun toimitilahankkeen vuokrasopimus jätettiin allekirjoittamatta sisäasiainministeriön poliisiosastolla. Asiaa perusteltiin muun muassa valtioneuvoston 9.11.2000 antamalla päätöksellä alueiden kehittämisestä annetun lain mukaisesta tavoiteohjelmasta. Asiasta pidettiin tietohallintokeskuksessa tiedotustilaisuus tammikuussa 2001. Alueellistaminen varmistui ministeriön päätöksen myötä lokakuussa 2001. Alueellistamispäätöksen viivästymisen seurauksena osa tietohallintokeskuksen henkilökunnasta hakeutui jo vuoden 2001 aikana muiden työnantajien palvelukseen, mikä luonnollisesti lisäsi jäljelle jääneiden työkuormitusta. Alueellistamishankkeen alkuvaiheessa puhuttiin usein siirtohalukkuutta edistävästä kannustimista, mutta loppujen lopuksi siirtyjille ei luvattu mitään ylimääräistä taloudellista tai muuta etua.

Tarkastuskertomuksesta antamassaan palautteessa valtiovarainministeriö kiinnittää huomiota siihen, että alueellistamisen yhteydessä henkilös-

tön siirtymishalukkuuteen voidaan vain vähäisessä määrin vaikuttaa palvelussuhteen ehtojen sisältöön perustuvilla kannustimilla⁵⁴.

Vastausten perusteella informaatiota alueellistamista annettiin sekä kirjallisesti että suullisesti sitä mukaa, kun asiasta saatiin tietoa. Joskus informaatiota tuli kuitenkin liian lyhyellä varoitusaajalla. Informaation riittävyttä arvioitiin toteamalla, että kysymyksessä oli poliittinen sanelupäätös ja siitä informointi myös yksisuuntaista sanelua. Vasta-argumenteille ei annettu mitään merkitystä. Eräs vastaaja ei todellakaan pitänyt informaatiota riittävänä ja koki tullessaan suorastaan harhautetuksi; samoin kysyttäessä, mitä henkilöstö toivoo uudelta organisaatiolta, vaikka sitä ei ollut vielä virallisesti perustettu, eikä tiedetty, mitä se tarjoaisi. Sisäasiainministerin vierailun jälkeen herätti ihmetystä, että sijoituspaikka ei ollut "tiedossa" klo 16, mutta uutinen oli seuraavan aamun lehdessä. Virkamiehet kuuluivat viraston sijoituspaikan siis uutisista. Ministeri jätti myös ennalta ilmoittamatta monta kertaa tulematta sovittuihin tiedotustilaisuuksiin.

Poliisin tietohallintokeskuksen työtehtäviä olisi joidenkin vastaajien mielestä voinut hyvin hoitaa pääkaupunkiseudulta käsin, koska kaikki keskeiset sidosryhmät ovat pääkaupunkiseudulla ja videoneuvottelut ja muut tietotekniset ratkaisut olisivat olleet käytettävissä. Hallinnollisissa tehtävissä oleville henkilöille tällaista ratkaisua ei kuitenkaan pidetty mahdollisena. Sen sijaan muun muassa Poliisin tietohallintokeskuksen tietoliikennetehtävissä toimivien henkilöiden sijoituspaikaksi hyväksyttiin jo melko alkuvaiheessa Vantaa. Hallintomenettelyjen koettiin olleen tältä osin hapuilevia ja vastoin tasa-arvoperiaatetta. Useassa vastauksessa korostui kokemus jymäytetyksi tulemisesta. Erään vastaajan uudelleen sijoitus oli tehty juurikaan hänen kantaansa kysymättä.

---

⁵⁴ *Tarkastuskertomusluonnoksesta antamassaan palautteessa valtiovarainministeriö kiinnittää huomiota siihen, että valtion henkilöstön aseman järjestämistä organisaation muutostilanteissa koskevassa, valtioneuvoston 23.3.2006 tekemässä periaatepäätöksessä linjatut yhtenäiset toimintatavat tulevat sovellettaviksi myös alueellistamistilanteissa. Periaatepäätöksen mukaan tavoitteena on, että taloudellisilla ja tuotannollisilla perusteilla tapahtuvat irtisanomiset voidaan välttää ja että muutoksen kohteena oleva henkilöstö sijoittuu tehtäviin, jotka vastaavat mahdollisimman hyvin vaativuudeltaan, työn luonteeltaan ja palkkaukseltaan henkilön tehtäviä muutoksen aikana.*

Valtiovarainministeriön mukaan nykyisin voisi vain poikkeuksellisesti ja erittäin painavin perustein olla tarvetta erillisiin, alueellistamistilanteissa noudatettaviin hallinnonalakohtaisiin palvelussuhteen jatkuvuutta ja tehtävien säilyttämistä turvaaviin linjauksiin. Periaatepäätöksen linjausta laajempi turva ei edistäisi henkilöstön siirtymistä, mutta vaikeuttaisi siirtymättä jääneen henkilöstön sijoittamista, loisi perusteettomia tehtäväkuvia ja pahimmassa tapauksessa perusteettomia palkkaeroja.

Tietohallintokeskuksen alueellistamista pidettiin täysin poliittisena ratkaisuna ja osana aluepolitiikkaa eikä sen uskottu lainkaan olleen taloudellisesti edullinen ratkaisu. Uudelleen sijoitus koettiin usein pakon sanelemana ratkaisuna myönteisen mahdollisuuden sijaan. Myönteistä asiassa oli se, että uudelleen sijoittuminen tarjosi työllistymismahdollisuuden edelleen valtiotyönantajan palveluksessa. Tosiasiassa valinta Rovaniemelle siirtymisen ja uudelleen sijoituksen välillä oli mahdollista mutta ei helppoa. Revontuli-projekti (2002–2004) selvitteli muuttohalukkuutta ja tiedusteli mahdollisuuksia jatkaa keskusrikospoliisin palveluksessa. Uudelleen sijoitus koettiin myös erittäin teennäisenä ja väkisin tehtynä ratkaisuna. Se aiheutti epävarmuutta tulevasta työpaikasta ja työtehtävistä pitkäksi aikaa. Lisäksi se pakotti uudelleen kouluttautumiseen toisiin tehtäviin. Eräs vastaaja ei olisi koskaan hakeutunut Poliisin tietohallintokeskukseen töihin, jos olisi tiennyt, että toimipaikka tulee vastaisuudessa olemaan Rovaniemellä. Erään toisen vastaajan ei ollut mahdollista palata takaisin niihin tehtäviin, joita hän hoiti ennen siirtymistään tietohallintokeskukseen, vaikka hänen näkemyksensä mukaan se olisi ollut järkevin uudelleensijoituspaikka.

Erään vastaajan mukaan uudelleen sijoittuminen tuntuu neljän vuoden jälkeen onnistuneelta, henkilö viihtyy työssään ja työtä on riittänyt.

Uudelleensijoittumispäätöksen tärkeimpinä vaikuttimina olivat työtehtävien sisältö ja työpaikan sijainti pääkaupunkiseudulla, asunto, lyhyet välimatkat, paremmat vapaa-ajan viettomahdollisuudet ja sukulaiset lähiseudulla. Palaamista vanhaan organisaatioon pidettiin myös myönteisenä seikkana.

Ratkaisu uudelleensijoittamiselle löytyi monessa tapauksessa suurelta osin virkamiehen oman aktiivisuuden ansiosta. Asiaa luonnollisesti edesauttoi se, että henkilö oli paluu- tai kohdeorganisaatiossa tunnettu. Vastaanottavassa organisaatiossa oli paikka ja työtehtävät valmiina melkein kaikille vastanneille, toisin sanoen työtehtäviä suorittamaan piti vain löytää oikea henkilö. Keskusrikospoliisi ilmoitti vapaat virat, jotka virkasiirroilla tuli täyttää. Poliisin tietohallintokeskuksessa oli henkilöstökoordinaattori selvittämässä uudelleensijoittautumismahdollisuuksia; itse piti neuvotella uuteen tehtävään liittyvistä asioista tarkemmin vastaanottavassa virastossa. Tietohallintokeskuksen uudelleen sijoittautumista hoitava henkilö tuli niin sanotusti "ulkopuolelta" hoitamaan tehtävää, joten nopean aikataulun mukaan hän ei voinutkaan kovin perusteellisesti selvittää henkilöiden uudelleen sijoitusta esimerkiksi johonkin toiseen valtion virastoon. Vastaanottavaan virastoon muodostettiin eräässä tapauksessa uudelleen sijoituksen yhteydessä virastotason hankintatehtävien työkokonaisuus, joka siihen saakka ei ollut ollut kenenkään hoidettavana. Tietohallintokeskuksen henkilöstökoordinaattorille ei tullut yhtään virkamiehen am-

mattitehtäviä (julkiset hankinnat) koskevaa tehtävätarjousta. Keväällä 2002 henkilön tietoon tuli yllättäen, että tietohallintokeskuksen erälle toiselle henkilölle oltiin tarjoamassa vastaanottavan organisaation hankintapäällikön tehtäviä, vaikka hänen aiemmat tehtävänsä eivät liittyneet hankintoihin. Virkamiehen vedottua muun muassa ministeriön päätöksessä olleeseen periaatteeseen, jonka mukaan siirrot suoritetaan ammattitaitoa vastaaviin tehtäviin, päätettiin hankintapäällikön virka siirtää tietohallintokeskuksesta vastaanottavaan organisaatioon.

Organisaatio ja työtehtävät olivat vastaajille osin jo ennestään tuttuja. Perehdytystä pidettiin riittävänä ja se hoidettiin hyvin vastaanottavan organisaation perehdytysohjeen mukaisesti tulokaskursseilla. Lisäksi oli tarjolla lisäkoulutusta. Perehdytystä organisaatioon annettiin ehkä paremmin kuin työtehtäviin. Tehtävät atk-alalla ovat aina hyvin talokohtaisia, soveluksien ja käyttöympäristön mukaan. Tehtävien menestyksellinen hoitaminen edellyttää jatkuvasti opiskelua.

Palkkakehitys on vastaan ottaneessa organisaatioissa ollut useassa tapauksessa UPJ:n mukaista. Käsitys tietohallintokeskuksen myöhemmästä palkkakehityksestä on kylläkin saattanut perustua kuulopuheisiin. Työtehtäviin tai palkkakehitykseen ei ole ollut paljoakaan huomauttamista, koska poliisiylijohtaja lupasi etukäteen ainoastaan, että palkka ei pienene, ja se on toteutunut. Kuitenkaan palkkapolitiikan solidaarisuuteen ei kiinnitetty mitään huomiota. Ilmeisesti palkka-asioista ei edes keskusteltu tietohallintokeskuksen ja vastaanottavan viraston välillä, ainakaan niissä tilanteissa, joissa tehtävät ja ammattinimikkeet muuttuivat. Eräs vastaaja siirtyi operaattorin palkkaryhmästä uuteen organisaatioon, jossa uudet kollegat olivat mikrotukihenkilön palkkaryhmässä. Epäkohtaa ei ole vielä kukaan pystytty poistamaan, vaan samoista tehtävistä maksetaan eri palkkaa. IT-alalla työskentelevien palkka, joka pysyi organisaatiosta toiseen siirryttäessä samana, on toimialan alarajoilla. Urakehityksen on koettu jossain määrin alueellistamisen seurauksena hidastuneen, koska nykyiset työtehtävät ovat pääosin virastotasoisia, kun taas tietohallintokeskuksessa vastuulla oli useimmiten koko poliisihallinnon tasoisia tehtäviä. Yksi vastaaja katsoi alueellistamisen tappaneen urakehityksen kokonaan.

Alueellistamisprosessin suurimpina epäkohtina pidettiin puutteellisiin ja huteriin taloudellisiin laskelmiin perustuvaa valmistelua. Toiminnan järkevän hoitamisen ja kehittämisen tulisi olla ensisijaista kaikissa oloissa. Tehtävät pakkosiirrettiin muualle, uuden henkilöstön asemaa korostettiin perusteettomasti ja vanha henkilöstö syrjäytettiin. Vanha henkilöstö saattoi joutua siirretyksi sellaisiin tehtäviin, joissa ei ollut riittävästi käyttöä heidän osaamiselleen. Epävarmuuden lisääntyminen henkilökunnassa heikensi työilmapiiriä, vähensi työtehoa ja lisäsi stressiä. Eräs vastaaja arvioi epävarmuuden kestäneen liian kauan ennen kuin alueellistamispäätös teh-

tiin. Ihmisten koettiin joutuneen politiikan pelinappuloiksi, jolloin työn sujuvuudella ja tuottavuudella ei ollut merkitystä. Prosessin sanottiin jättäneen voimakkaan kokemuksen siitä, ettei työntekijällä ja työllä taidakaan olla paljon arvoa ja merkitystä.

Tietohallintokeskuksen siirron pääkaupunkiseudulta muualle Suomeen arvellaan tulleen poliisihallinnolle monella tavalla kalliiksi. Valtion henkilöstökustannukset lisääntyivät tuntuvasti, kun uudelleen sijoitettavan henkilöstön tilalle jouduttiin palkkaamaan runsaasti uutta henkilökuntaa. Tietohallintokeskuksen matkustuskulut kasvoivat huomattavasti, koska tietohallintokeskuksen lähes kaikki sidosryhmät toimivat pääkaupunkiseudulla. Tietohallintokeskus ja sen henkilökunta jäivät melko tuntemattomiksi, eikä sen tehtäviä muutoinkaan tunneta, vaikka organisaation pitäisi olla valtakunnallinen. Lisäksi menetettiin osaavien ihmisten myötä paljon sellaista tietoa ja taitoa, jota ei mistään enää saada. Tietotaidon menetys näkyy substanssiosaamisessa, muun muassa tietojärjestelmien ja niiden kehittämistyön osaamisessa.

Sisäasiainministeriön toiminta alueellistamis päätöksen valmistelussa oli eräiden vastaajien näkemyksen mukaan hapuilevaa ja ylimielistä sekä osin myös YT-menettelyn käytäntöjä vähättelevää. Erään vastaajan mukaan jälkikäteenkin tuntuu erikoiselta, että sisäasiainministeriö valmisteli ja toteutti keskusrikospoliisiin yhden silloisen tulosyksikön alueellistamisen lähes kokonaan keskusrikospoliisia kuulematta. Sama vastaaja epäili, oliko siirtopäätöksessä ollut perustelu "keskus on tarkoituksenmukaista toiminnan luonne huomioon ottaen sijoittaa paikkakunnalle, jolla on poliisin lääninjohto" todenperäinen. Hänen mukaansa tietohallintokeskuksen toiminnalliset yhteystarpeet Lapin lääninhallituksen poliisiosaston kanssa ovat olleet minimaaliset.

Tarkastuskertomusluonnoksesta antamassaan palautteessa valtiovarainministeriö tuo esille, että erilaiset, pääasiassa tilapäiset, joustavat työn tekemisen muodot voivat hyvin johdettuina ensi vaiheessa edistää henkilöstön pysymistä tehtävissään ja lopulta myös siirtymistä alueelle. Samalla tavoin siirtymistä edesauttaa se, että alueellistamista koskevat ratkaisut tehdään niin hyvissä ajoin, että siirtymään tarkoitettujen henkilöstön on mahdollista sopeutua siirtymiseen. Tällöin mahdollistetaan myös se, että siirtymättä jäävän henkilöstön avainosaaminen ainakin saadaan siirrettyä mahdollisimman kattavasti siirtyvälle ja mahdollisuuksien mukaan myös uudelle henkilöstölle.

Valtiovarainministeriö arvioi, että laajan ja toiminnallisesti yhtenäisen poliisihallinnon mahdollisuudet tarjota siirtymättä jääneelle henkilöstölle mielekkäitä tehtäviä olivat suurella todennäköisyydellä merkittävästi paremmat kuin olisi ollut tilanne, jos kyseessä olisi ollut organisatorisesti ja toimialaltaan erillisemmin organisoitu toimintayksikkö.

Henkilöstön kanssa tehtävä tiivis yhteistyö sekä muutosjohtamisen merkitys ovat valtiovarainministeriön mukaan olennaisia onnistuneen alueellistamisen aikaansaamiseksi.

3.3.3 Virkasiirtoja vastaan ottaneen organisaation kokemuksia

Poliisin tietohallintokeskuksen alueellistamisen myötä uudelleen sijoitettiin Keskusrikospoliisiin yhteensä 19 henkilöä. Henkilöt olivat iältään 40–60-vuotiaita. Lukumääräisesti eniten (11) heistä oli yli 51-vuotiaita. Yhden henkilön eläkeikä oli 63 vuotta, joka on poliisipäällystön erityinen eroamisikä. Muilla siviilihenkilöillä eläkeikä oli tuolloin 63–65 vuotta. Henkilöt sijoituivat organisaation sisällä varsin moninaisesti tehtäviin. Kaikki virkasiirrot toteutettiin määrärahoineen.

Keskusrikospoliisi pitää vaikeana yksiselitteisesti vastata siihen, olisiko tehtäviä varten palkattu yhtä paljon henkilöstöä kuin organisaatioon virkoineen siirtyi. Tämä johtuu tietohallintokeskuksen perustamiseen liittyvästä historiasta, sillä tietohallintokeskus oli aluksi keskusrikospoliisin tulosyksikkö ja keskusrikospoliisista siirtyi sekä tehtäviä että henkilöitä tietohallintokeskukseen, josta henkilöitä siirtyi tietohallintokeskuksen alueellistamispäätöksen jälkeen takaisin keskusrikospoliisiin tuoden suurelta osin mukanaan vanhat tehtävänsä, jotka siis jäivät keskusrikospoliisiin hoidettaviksi. Kaikkiaan 19 tietohallintokeskuksesta alueellistamisen jälkeen uudelleen sijoitetusta, keskusrikospoliisiin virkasiirtona tulleesta vain neljä ei ollut ollut keskusrikospoliisin palveluksessa Poliisin tietohallintokeskuksen perustamishetkellä. Käytännössä monelle siirtyjälle vain palkanmaksaja vaihtui, sillä tehtävät ja työhuone pysyivät koko ajan samoina, olivatpa he vuosina 2000–2004 virallisesti keskusrikospoliisin tai Poliisin tietohallintokeskuksen palveluksessa. Lyhyimmillään keskusrikospoliisista tietohallintokeskukseen siirtynyt henkilö oli itsenäisenä virastona toimineen tietohallintokeskuksen palveluksessa yhden kuukauden ennen siirtymistään takaisin keskusrikospoliisiin.

Osalle Poliisin tietohallintokeskuksesta keskusrikospoliisiin siirtyvälle luotiin uusi toimenkuva, sillä siirtojen aikaan keskusrikospoliisilla oli suuri henkilöstötarve uusien tehtävien (mm. DNA-tutkimukset ja kansainvälinen viestiliikenne), niistä johtuvan henkilöstömäärän ja hankintatoimen lisääntymisen myötä. Osaan tehtävistä olisi varmuudella rekrytoitu henkilö joka tapauksessa määrärahojen niin salliessa.

Osa henkilöstöstä on jälleen siirtymässä, nyt HALTIKIn palvelukseen. Tämä edestakaisin siirtäminen on ollut henkilöstön kannalta hyvin raskas-

ta ja epämotivoivaa, ja se on vaikuttanut muun muassa työmotivaatioon ja työssä jaksamiseen.

Keskusrikospoliisin henkilöstömäärä on kasvanut vuoden 1999 lopusta (Poliisin tietohallintokeskus perustettiin keskusrikospoliisin tulosityksiköksi 1.1.2000 alkaen) vuoden 2007 loppuun lähes 150 henkilöllä, joten tietohallintokeskuksesta virkasiirtona tulleiden 19 henkilön vaikutus tuottavuusvähennysten toteuttamiseen on vähäinen. Henkilöstömäärän kasvun syynä ovat olleet uudet tehtävät ja toiminnot, jotka pääosin johtuvat uudentlaisista rikostorjuntamenetelmistä, lainsäädäntömuutoksista ja Suomen solmimista kansainvälisistä sopimuksista aiheutuvista velvoitteista (muun muassa DNA-tutkimukset, Schengen-sopimukseen liittyvät tehtävät, rahanpesun selvittely, Europol, harmaa talous, pimeän ulkomaisen työvoiman valvonta ja tutkinta, IT-rikollisuus sekä telekuuntelu). Osa siirtyneistä palveli hyvin keskusrikospoliisin lisäresurssitarpeita, ja osa pysyi koko ajan samoissa tehtävissä.

Henkilöstön siirrot toteutettiin hyvässä yhteisymmärryksessä tietohallintokeskuksen johdon ja henkilöstökoordinaattorin sekä poliisin ylijohdon kanssa. Siirtojen yhteydessä ei käyty varsinaisia neuvotteluja. Tietohallintokeskuksen alueellistamisen henkilöstöpoliittisia periaatteita ei ollut tuolloin vielä kaikilta osin luotu. Henkilöstöpoliittiset periaatteet selkenivät sinä aikana, kun siirtoja toteutettiin (vuosina 2002–2004). Palkkaturva taattiin kaikille siirtyneille. Keskusrikospoliisiin siirtyville tilanne oli sikäli selkeä, että lähes kaikki olivat olleet jo ennen tietohallintokeskuksen siirtoa keskusrikospoliisin palveluksessa ja työskentelivät koko ajan samoissa tehtävissä ja samoissa tiloissa⁵⁵.

3.4 Alueelliset vaikutukset

3.4.1 Alueiden kehitystä kuvaava indikaattori

Sisäasiainministeriön tekemässä Poliisin tietohallintokeskuksen alueellistamispäätöksessä käsitellään päätöksen valmistelussa käytettyä alueiden kehitystä kuvaavaa, Tilastokeskuksen laatimaa erityistä indikaattoria. Siinä otetaan huomioon bruttokansantuote, työllisyys ja väestö. Sen mukaan valmistelussa tarkastelluista vaihtoehdoista huonoimmassa asemassa olivat Rovaniemi ja Pori. Aluepoliittisesti tarkastellen kaiken kaikkiaan eni-

---

⁵⁵ *Keskusrikospoliisin selvitys Poliisin tietohallintokeskuksen virkasiirtoihin liittyen 18.4.2008.*

ten tuen tarpeessa olivat ministeriön tekemien selvitysten mukaan kysymykseen tulevista vaihtoehdoista samoin Rovaniemi ja Pori.⁵⁶ Päätöksessä ei mainittu indikaattorien arvoja.

3.4.2 Hankintojen suuntautuminen

IT-palveluhankintojen kilpailutuksissa ovat useimmiten menestyneet sellaiset yritykset, jotka ovat valtakunnallisia tai kansainvälisiä. Rovaniemen seudun yritysten vähäinen osuus Poliisin tietohallintokeskuksen IT-hankinnoista johtuu siten joko siitä, että alueella ei ole ollut tarvittavaa tarjontaa, tai siitä, että alueella toimivat yritykset eivät ole menestyneet tarjouskilpailuissa.

Hankintojen suuntautuminen jollekin alueelle ei ole eikä myöskään voi olla julkisten hankintojen hankintapäätöksiin vaikuttava seikka. Sekä vanha (1505/1992) että uusi hankintalaki (348/2007) edellyttävät, että alueellisuus ei voi olla tarjouksen valintaperuste.

3.4.3 Turva-alan ICT-klusteri

Tässä ja seuraavassa luvussa esitetty perustuu Lapin liiton, Lapin lääninhallituksen, Lapin TE-keskuksen ja Rovaniemen Kehitys Oy:n tarkastuksen aikana antamaan yhteiseen vastaukseen⁵⁷ ja näiden tahojen edustajien kanssa käytyyn keskusteluun.

Alueellistamisen vaikutuksia Rovaniemen seudulla tarkasteltaessa nousivat esiin Rovaniemen suunnitelmat ja varautuminen suuren palvelukeskuskokonaisuuden rakentamiseen ICT-klusterin (yritysten, oppilaitosten ja viranomaisten muodostama osaamiskeskittymä ja yhteistyöröypäs) viitekehyyksi. Eri yhteistyöosapuolien on tarkoitus koota yhteen toiminnallisia kokonaisuuksia eri ministeriöiden toimialoilta ja rakentaa kokonaisuus, jolla saadaan aikaan toiminnallista synergiaa palvelutuotantoon tai sisältöteemoihin. Klusteri-visio näkyy kaikkien keskeisten aluekehitystoimijoiden (kaupunki, oppilaitokset, lääninhallitus, työvoima- ja elinkeinokeskus, maakunnan liitto) strategiasuunnitelmissa, joten strategian kehittämistä voi lähtökohtaisesti pitää kokonaisuutena.

Alueen näkökulmasta katsottuna Poliisin tietohallintokeskuksella on ollut merkittävä rooli suunnittelemassa ja luomassa turva-alan ICT-

---

⁵⁶ Sisäasiainministeriön päätös Poliisin tietohallintokeskuksen sijoittamisesta Rovaniemelle 16.10.2001 (SM-2001-1917/Tu-42).

⁵⁷ 8.11.2007, kysymykset liite 4.

klusteria. Tämän myötä Rovaniemi on nostanut profiiliaan myös kansainvälisesti tietotekniikka- ja turvallisuusalan keskittymänä. Kaupunki on selvästi saanut positiivista julkisuutta osakseen, ja alueen imagosta on välittynyt positiivisia signaaleita ulospäin. ICT-toimijoiden kiinnostus Rovaniemen seutua kohtaan on merkittävästi lisääntynyt. Oleellista alueen toimijoille on myös se, että tietohallintokeskus on kyennyt verkostoitumaan laajasti.

Heti alueellistamis päätöksen jälkeen Rovaniemen kaikkien keskeisten toimijoiden edustajat – ICT-yritykset, yliopisto, ammattikorkeakoulu, kaupunki ja PTHK – muodostivat työryhmän, joka perehtyi alueen eri toimijoiden ICT-strategioihin. Rovaniemen turva-alan ICT-strategia valmistui 4.5.2005. Se tukeutuu vahvasti kansallisen turvallisuuden strategiaan. Rovaniemen turva-alan ICT-strategian nimenomainen tarkoitus oli vastata siihen haasteeseen, jota alueellistaminen toi. Kohdealueen vastaanottohalu ja -kyky sekä vuorovaikutus tietohallintokeskuksen kanssa ovat alusta lähtien olleet onnistuneita.

Rovaniemen toimijat ovat alusta alkaen hakeneet innovatiivista alueen kehittämistä ja kumppanuutta – modernia alueellistamista. Lapin yliopisto ja Rovaniemen ammattikorkeakoulu ovat suunnanneet opetusta, tutkimusta ja yritys yhteistyötä turva-alan ICT-strategian mukaisesti. Myös aluehallinnon viranomaiset ovat tukeneet Rovaniemen seudun kehittämistä Poliisin tietohallintokeskuksen toimintaympäristönä. Lapin lääninhallitus on myöntänyt Euroopan sosiaalirahaston ja kansallista opetushallinnon rahoitusta projekteille, joilla Lapin yliopistoon on palkattu tutkimusprofessori ja Rovaniemen ammattikorkeakouluun tutkimusyliopettaja. Heidän tehtävänä on nimenomaan koordinoita paikallisten toimijoiden ICT-tarpeita. Valtion teknillinen tutkimuskeskus on osallistunut aktiivisesti klusteritoimintaan, ja alueella toimii nykyisin VTT:n asiamies.

Klusteroituminen on alueen vahvuus. Alueellistamistoimissa tarvitaan kärsivällisyyttä – hyödyt tulevat aina viiveellä, ja alkuvaiheessa syntyy yleensä kustannuksia. Alueellistaminen nähtiin valtion antamana vipuvarvena, johon seutukunta vastaa omilla toimenpiteillään. Hallinnon tietotekniikkakeskuksen perustaminen osoittaa Poliisin tietohallintokeskuksen onnistuneen alueellistamisessa ja henkilöstön rekrytoinnissa.

Poliisin tietohallintokeskuksen osaamis- ja koulutustasot ovat kohonneet huomattavasti. Rovaniemi on saanut viraston, jossa on nykyisin noin sata työpaikkaa. Tällä on huomattava suora ja välillinen vaikutus kaupungin työllistymistilanteeseen ja verotuloihin. Alueen elinkeinorakenne on saanut uuden, vahvan alan, johon useat toimijat panostavat. ICT-strategian mukaisesti Rovaniemi on myös kansainvälinen toimija. Rovaniemellä on järjestetty muun muassa kansainvälisen turva-alan ICT-seminaari, johon osallistui yli 90 kansainvälistä yritys- ja julkishallinnon edustajaa 26

maasta. Rovaniemi on osoittanut kiinnostuksensa Schengen-viraston saamiseksi paikkakunnalle tukemaan osaltaan tietohallintokeskuksen kansainvälistä toimintaa.

Tarkastuskertomuksesta antamassaan palautteessa valtiovarainministeriö katsoo, että alueelliset vaikutukset ovat olleet myönteisiä Rovaniemellä erityisesti turva-alan ICT-klusterin kehittymisen myötä. Alueen elinkeinorakenne on saanut uuden, vahvan alan, johon useat toimijat panostavat. Alueelle on sijoittunut ICT-yrityksiä, joista osa toimii globaalisti. ICT-yritysten kiinnostus Rovaniemeä kohtaan on Hallinnon tietotekniikkakeskuksen (HALTIK) myötä edelleen lisääntynyt.

3.4.4 Alueen substanssi- ja koulutustarjonta

Poliisin tietohallintokeskus on turvallisuusalan ICT-palveluiden osaamiskeskittymä, jonka osaamisen laajentaminen on kaikkien alueen toimijoiden vahva tahtotila.

Osa tietohallintokeskuksen henkilöstöstä on saanut poliisikoulutuksen ja toiminut poliisin tehtävissä. Tämä on välttämätöntä niiltä osin, kun on kyse esimerkiksi käyttöliittymän rajapinnasta, toimintakulttuurista ja käytännön testauksesta. Tietohallintokeskuksen käyttämät ohjelmistot eivät ole poliisin substanssiosaamista. Ohjelmat ovat sekä yleisiä, kaupallisia että tietohallintokeskuksen tarpeisiin räätälöityjä sovelluksia.

Osa tietohallintokeskuksen sovellusratkaisuista on hyvin spesifisiä ja aintukertaisia. Tämä osa on myös seudullinen haaste. Alueella tarvitaan edelleen yhteisiä hankkeita kaikkien toimijoiden kanssa tunnistamaan tarpeet, löytämään yrityksiä ja tukemaan uutta toimintaa.

Oppilaitokset ovat valmistautuneet tarjoamaan koulutusta lyhyellä ja myös pitkällä aikavälillä. Lyhyen aikavälin koulutustarpeisiin Rovaniemen ammattikorkeakoulu ja Lapin yliopisto ovat voineet vastata muokkaamalla tiettyjä meneillään olleita koulutusohjelmia varten esimerkiksi sellaisia valinnaisia kursseja tai osakokonaisuuksia, jotka palvelevat tietoturva-alaa. Koulutusta voidaan tarjota myös räätälöidysti myyntipalveluna, esimerkiksi kursseina tai tutkinnon osina kysynnän mukaisesti. Esimerkiksi Lapin yliopisto olisi kyennyt tarjoamaan tällaista täsmäkoulutusta, mutta tietohallintokeskuksella ei toistaiseksi ole ollut siihen varoja.

Koulutuksessa on pitkällä aikavälillä usein kyse seudullisen kompetenssin kasvattamisesta. Tällaista pitkän aikavälin tavoitetta varten oppilaitosten on valmistauduttava useita vuosia kestävään toimintaan, mikä edellyttää huolellista koulutusohjelman suunnittelua sekä koulutukseen liittyvien mahdollisten lupien ja rahoituksen järjestämistä ennen varsinaisen koulutuksen aloittamista. Kun valmistelu on saatu päätökseen, kestää useita

vuosia, ennen kuin koulutuksen on suorittanut niin moni, että voidaan puhua seudullisen kompetenssin kehittymisestä. Ilmoitustensa mukaan yliopistolla ja ammattikorkeakoululla on tähänkin tarpeeseen valmisteilla toimenpiteitä.

Nopeita toimenpiteitä saadaan yritysrekrytointien kautta. Yritykset taas tekevät sijaintipäätökset itsenäisesti, mutta nähdessään kannattavan toiminnan ja osaavan henkilöstön pohjoinenkaan sijoittuminen ei ole vaikeaa. Jo nyt muutamat ICT-yritykset, joista osa toimii globaalisti, ovat sijoittuneet alueelle. Kaikkien näiden yritysten osaaminen ei toistaiseksi ole suoraan vastannut Poliisin tietohallintokeskuksen tarpeisiin. Paikasta riippumattomat ICT-yritykset toimivat siellä, missä on osaava henkilöstö ja kustannustehokas toimintaympäristö. Rovaniemen toimitilat ja palkkakustannukset ovat huomattavasti alle pääkaupungin tason. ICT-yritysten kiinnostus Rovaniemeä kohtaan on Hallinnon tietotekniikkakeskuksen myötä edelleen lisääntynyt.

Valtionhallinnon toimivuus konsernina vaatii tiiviimpää yhteistyötä yli hallinnon rajojen. Esimerkiksi Rovaniemen turva-alan kehittyminen olisi lähtenyt huomattavasti nopeammin käyntiin, jos valtiovalta olisi alueellistamisen yhteydessä evästänyt opetusministeriötä muun muassa maisteri- ja erikoistumiskoulutustarpeista. Tällöin alueelta tulleet hakemukset olisivat johtaneet laajempiin toimenpiteisiin.

3.4.5 Alueellistamisen aluetaloudelliset vaikutukset

Poliisin tietohallintokeskuksen alueellistamisen aluetaloudellisia vaikutuksia arvioitiin aluemallisimulaation avulla⁵⁸. Tutkimuksen tarkoituksena oli arvioida viraston toteutuneiden ja budjettiennusteiden menoerien aluetaloudellisia vaikutuksia vuosina 2002–2011. Vaikuttavuutta tarkasteltiin Rovaniemen seutukunnan kannalta huomioiden muualle Suomeen kohdistuvien menojen aiheuttamat vuotovaikutukset. Toiminnan yleisen aluetaloudellisen vaikuttavuuden lisäksi päätettiin arvioida myös vuosiin 2009–2011 sijoittuvan rakennusinvestoinnin vaikuttavuutta.

Viraston vaikuttavuutta Rovaniemen seutukunnan aluetalouteen arvioitiin kolmelta näkökannalta: 1) vaikutus julkisen hallinnon palveluihin (tuotantoon), kulutusmenoihin ja työllisyyteen, 2) vaikutukset tuotantotekijätuloihin (työ- ja pääomatulot), inflaatioon ja yksityiseen kulutukseen sekä 3) vaikutukset seutukunnan työllisyyteen ja kokonaistuotantoon (BKT). Näiden kahdeksan muuttujan avulla muodostuu yleiskuva viraston

---

⁵⁸ *Ruralia-instituutissa laadittu tutkimusraportti on liitteenä 1.*

vaikuttavuudesta julkiseen hallintoon, kotitalouksien ostovoimaan ja taloudelliseen kasvuun.

Poliisin tietohallintokeskus on tarkastuksessa ilmoittanut, että se toimitti Ruralia-instituutille tiedot menojen jakaantumisesta Rovaniemen seudun ja muun Suomen välille (liitteen 1 taulukko 1). Vuoden 2006 palkkausmenoissa ollut ero liikekirjanpitoon nähden saattaa tietohallintokeskuksen mukaan johtua siitä, että liikekirjanpidossa Vantaalta vuonna 2006 Rovaniemelle kokonaisuudessa siirtyneen käyttöpalvelut-yksikön henkilöstön palkkausmenot olisi liikekirjanpidossa kirjattu Vantaalla syntyneinä menoina. IT-palvelujen ostomenot, muut palvelujen ostomenot sekä muut menot on tietohallintokeskuksen jaottelussa luokiteltu palveluntuottajan kotipaikan mukaan, mutta liikekirjanpidossa todennäköisesti menon kirjaamispaikkakunnan mukaan.

Arvioitaessa Ruralia-instituutin selvityksen johtopäätöksiä on syytä tuoda esille se, että tutkimuksessa ei ole eritellysti kiinnitetty huomiota siihen, että tietohallintokeskuksella on Rovaniemen lisäksi toimipaikkoja 16 muulla paikkakunnalla ja että näiden toimipaikkojen toiminnan siirtämistä Rovaniemelle ei ainakaan toistaiseksi ole pidetty tarkoituksenmukaisena.

Tutkimuksen tulosten mukaan Rovaniemen seutukunnan virastosta saama hyöty on erittäin riippuvainen alueen ulkopuolelle suuntautuvista palkkausmenoista, IT- ja muista palveluostoista sekä muista menoista. Vuodot ovat osin seurausta laajasta aluepalvelupisteiden verkostosta ja esimerkiksi IT-palveluostoissa toiminnan luonteesta.

Vuoden 2007 tasossa viraston aluetaloudellinen vaikuttavuus ja hyöty on Rovaniemen seudulle noin 0,7–0,8 % julkisen hallinnon palveluilla, kulutuksella ja työllisyydellä ja noin 0,1 % talouskasvulla, ostovoimalla ja yleisellä työllisyydellä mitattuna. Vuosien 2008–2011 budjettiennusteiden mukaan henkilöstömenojen aluetaloudellinen vaikuttavuus kasvaa ja on suurimmillaan vuonna 2011 tasolla noin 1,0 % julkisesta hallinnosta ja noin 0,2 % yleisestä talouskehityksestä.

Mikäli vuosille 2009–2011 suunniteltu rakennushanke toteutuu ja Rovaniemen seudun yritykset onnistuvat urakkakilpailuissa ja käyttävät pääosin paikallista työvoimaa, rakennusalan työllisyys kasvaisi hankkeen aikana yhteensä 9,1 %:lla.

Tilanne voidaan nähdä seutukunnan haasteena ja kehittymistehtävänä. Rovaniemen seutukunta on hyötynyt viraston palkkausmenoista jo vuodesta 2003 lähtien laajasta koko Suomen kattavasta palvelupisteverkosta huolimatta. Toiminnan luonteen vuoksi virasto ostaa paljon IT- ja muita palveluita sekä Rovaniemen seudulta että varsinkin muualta Suomesta. Jos Rovaniemen seudun yritykset voisivat tyydyttää viraston tarvitsemien ulkoisten IT- ja muiden palveluiden tarpeen, viraston toiminta parantaisi

merkittävästi julkisen hallinnon palveluita ja seutukunnan ostovoimaa, talouskasvua ja työllisyyttä.

4 Tarkastusviraston kannanotot

Tarkastuksen tavoitteena oli selvittää Poliisin tietohallintokeskuksen alueellistamisen toiminnalliset ja taloudelliset vaikutukset tietohallintokeskukselle, henkilöstövaikutukset sekä alueelliset vaikutukset Rovaniemen seudulle.

Alueellistamisen vaikutukset Poliisin tietohallintokeskukselle

Toiminnalliset vaikutukset

Alueellistamisen toiminnallisia vaikutuksia tarkasteltaessa voidaan todeta, että tietohallintokeskuksessa keskeisin ongelma on ollut osaamisen ja hiljaisen tiedon siirtymättömyys. Vaikka uusille työntekijöille luotiin laaja perehdyttämisohjelma, suuri osa osaamista ja asiantuntemusta menetettiin ainakin hetkellisesti, koska vanha henkilöstö ei käytännössä siirtynyt Rovaniemelle. Viraston päätoimipaikan siirron myötä jouduttiin merkittäviin uusrekrytointeihin. Toisaalta siirto on ollut sikäli osaamisperusteinen, että alueen oppilaitokset kouluttavat työvoimaa tietohallintokeskuksen tarpeisiin. Tämän ansiosta viraston henkilöstön atk-tietämys kasvoi. Siirrolla oli vaikutusta toimintaan mutta ei merkittävästi tai pitkäkestoisesti, mikä käy ilmi viraston toiminnallisista tuloksista sekä asiakas- ja sidosryhmäkyselyjen vastauksista.

Toiminnallisia etuja tarkasteltaessa on positiivisena seikkana mainittava työmarkkinoiden rauhallisuus. Pääkaupunkiseudulla tai sen läheisyydessä olevassa kohteessa olisi ilmeisesti jouduttu maksamaan korkeampia palkkoja, kilpailu työntekijöistä olisi ollut kovempaa ja todennäköisesti myös työntekijöiden vaihtuvuus suurempaa. Työntekijöiden pienen vaihtuvuuden vuoksi tietohallintokeskus on pystynyt panostamaan henkilöstön osaamiseen, ja se on henkilöstön laadun ja pysyvyyden ohella parantanut viraston toiminnallista kyvykkyyttä. Nämä ovat suoraa seurausta viraston sijoittumisesta Rovaniemelle. Myös poliisin toiminnan kannalta kriittistä tietotaitoa vaativia, aiemmin ulkoistettuja tehtäviä on tuotu virastoon takaisin.

Palvelujen hyvän hoitamisen tärkeänä edellytyksenä pidetään vastaisuudessaakin riittäviä, kohtuullisen matkan päässä olevia paikallisia resursseja. Näin mahdollistetaan tarvittaessa poliisilaitoksille ja poliisin paikallisyksiköille nopea ja konkreettinen apu esimerkiksi tietohallintoon liittyvissä asennus- ja korjaustilanteissa.

Taloudelliset vaikutukset

Poliisin tietohallintokeskuksen toiminnasta aiheutuneiden menojen kasvu ei aiheudu yksinomaan alueellistamisesta vaan ennen kaikkea toiminnan laajentumisesta ja henkilöstömäärän lisääntymisestä. On lisäksi huomattava, että toiminnan volyymin kasvattamisesta johtuva menojen kasvu on ollut suhteellisen pientä. Matkakulujen suuri määrä johtuu luonnollisesti suuresta matkustustarpeesta, koska lähes kaikki asiakkaat ja yhteistyökumppanit ovat etäällä. Matkakustannukset ovat vuodesta 2005 vuoteen 2007 pienenneet ja edelleen odotettavasti pienenevät videoneuvottelulaitteistojen käyttöönnoton vuoksi. Tietohallintokeskuksessa käytettiin videoneuvottelujärjestelmiä omassa toiminnassa 1 454 tuntia vuonna 2003 ja 4 160 tuntia vuonna 2007. Matkakulujen lisäys näkyy myös alihankinta- ja konsulttipalvelujen kustannusten lisäyksinä. Tätä lisäystä ei tarkastuksessa selvitetty.

Henkilöstövaikutukset

Tarkastuksen yhteydessä kerätyt tiedot vanhan päätoimipaikan henkilöstön suhtautumisessa alueellistamiseen olivat selkeästi negatiivisemmat kuin tietohallintokeskuksen vuonna 2005 keräämien tietojen mukaan. Tarkastuksessa kävi ilmi, että työpaikan saamisessa uudelleen sijoituttaessa korostui työntekijän oma-aloitteisuus. Työpaikan räätälöinti uudelleen sijoitetuille oli idealistinen mutta ei välttämättä toteutunut tavoite. Työhön ja organisaatioon perehdytys oli tarkastuksen perusteella onnistunutta.

Henkilöstön sitoutuminen tietohallintokeskukseen on ollut vahvaa, ja työmotivaatio on koettu hyväksi. Onnistuneen alueellistamisen aikaansaamiseksi tarkastusvirasto pitää tärkeänä tiivistä yhteistyötä henkilöstön kanssa ja paneutumista muutosjohtamiseen.

Alueellistamisen vaikutukset Rovaniemen alueella

Rovaniemellä on otettu mielihyvin vastaan kuudenkymmenen uuden ja myöhemmin yli sadan työpaikan avautuminen ja niiden aikaansaama työtilanteen parantuminen, eikä tämän seurauksena työmarkkinoille syntyneen rotaatiovaikutuksenkaan merkitystä piristysruiskeena alueelle voida väheksyä.

Tarkastuksen yhteydessä teetetyt tutkimuksen tulosten mukaan vuoden 2007 tasossa viraston aluetaloudellinen vaikuttavuus ja hyöty on Rovaniemen seudulle noin 0,7–0,8 % julkisen hallinnon palveluilla, kulutuksella ja työllisyydellä ja noin 0,1 % talouskasvulla, ostovoimalla ja yleisellä työllisyydellä mitattuna. Vuosien 2008–2011 budjettiennusteiden mukaan

henkilöstömenojen aluetaloudellinen vaikuttavuus kasvaa ja on suurimmillaan vuonna 2011 tasolla noin 1,0 % julkisesta hallinnosta ja noin 0,2 % yleisestä talouskehityksestä.

Tarkastuksessa saatujen tietojen perusteella Rovaniemen lähialueilta ei ainakaan toistaiseksi löydy riittävää substanssia IT-erityistehtävien hoitamiseen. Merkittävä osa esimerkiksi sovellustuotannosta teetetään ostopalveluna ulkopuolisilla toimijoilla, jolloin myös rahavirrat suuntautuvat Rovaniemeltä muualle maahan. Alueellisia tekijöitä ei hankintapäätöksiä tehtäessä voida ottaa huomioon, jolloin alueellistamisen tavoitteiden kannalta katsottuna laadukkaan ja kilpailukykyisen palvelutuotannon syntyminen olisi tärkeää. Mikäli ostopalvelujen seurauksena varat virtaavat takaisin voimakkaasti kasvaville alueille, on päädytty sellaiseen lopputulokseen, joka ei täysimääräisesti toteuta alueellistamisen perimmäistä tarkoitusta. Toisaalta on muistettava myös se seikka, että Poliisin tietohallintokeskuksen yhteistyökumppanit ovat kokonsa ja kilpailukykyensä puolesta usein valtakunnallisia ja globaaleja toimijoita.

Alueellisia vaikutuksia tarkasteltaessa on huomattava se, että Poliisin tietohallintokeskuksen päätoimipaikka toimi Rovaniemellä vain muutamana vuodelta. Tietohallintokeskus on 1.3.2008 alkaen laajentunut Hallinnon tietotekniikkakeskukseksi (HALTIK). HALTIK tuottaa sisäasiainhallinnolle keskitetysti tietotekniset palvelut tilaaja-tuottajamallilla. Alueen toimijoiden mukaan Rovaniemen seudun kiinnostavuus ICT-toimijoiden keskuudessa on lisääntynyt. Poliisin tietohallintokeskuksen alueellistaminen on myötävaikuttanut ICT-alan alueellisen klusterin eli osaamis- ja toimintotihentymän muodostumiseen ja kehittymiseen ja on aikaansaanut merkittävän imagohyödyn Rovaniemelle. Alueen toimijoiden esittämät näkemykset tietohallintokeskuksen päätoimipaikan alueellistamisen merkityksestä Rovaniemen seudulle antavat selkeästi positiivisemmän kuvan kuin muodostuu tarkastusviraston Ruralia-instituutilla teettämän tutkimuksen mukaan tai on tietohallintokeskuksen muualle maahan suuntautuneiden it-ostojen suuren määrän perusteella pääteltävissä.

Tarkastusviraston näkemyksen mukaan HALTIKiksi laajentunut Poliisin tietohallintokeskus on toimintojensa ja kokonsa puolesta sopiva alueellistavaksi. Toiminnallisesti päätoimipaikan siirto onnistui hyvin.

Tarkastuksen perusteella tehtyjä kokoavia näkemyksiä alueellistamisesta

Alueellistamista aiotaan jatkaa. Alueellistamispäätösten tulee olla huolella valmisteltuja ja suunniteltuja, ja niiden toimeenpanolle on annettava riittävästi aikaa. Suuri haaste on minimoida siirtymättä jääneiden henkilöiden hallussa olevan substanssin menetykset. Alueellistamispäätös, sen mah-

dollinen viivästyminen ja niistä aiheutuva epävarmuus oman työsuhteen jatkuvuutta kohtaan eivät voi olla vaikuttamatta kielteisesti henkilöstöön, työhyvinvointiin, työssä jaksamiseen ja työmotivaatioon. Alueellistaminen voi aiheuttaa ikäsyrijintää ja suosia siirtymisen kannalta edullisemmassa asemassa olevia nuoria ja perheettömiä työntekijöitä.

Tarkastusviraston mielestä on tarpeen, että alueellistamista edeltävään selvitystoimintaan, erityisesti arvioitaessa toiminnallisia ja taloudellisia vaikutuksia, käytettäisiin huomattavasti enemmän kvantitatiivisia tutkimusmenetelmiä kuin nykyisin. Hyvää pohjaa tälle selvitystoiminnalle antaisivat myös objektiiviset ja monipuoliset arvioinnit toteutettujen alueellistamistoimenpiteiden toiminnallisista ja taloudellista vaikutuksista. Tällaisen arvioinnin tulisi sisältää myös ne tehtävät, joita alueellistamisen myötä siirtymättä jääneet henkilöt hoitavat. Valtiontaloudelle aiheutuu lisäkustannuksia sellaisten siirtymättä jääneiden henkilöiden palkoista ja eläkkeistä, joiden tilalle on palkattu tai palkataan uusia henkilöitä alueellistettuun yksikköön. Siksi tällaisten siirtymättä jääneiden henkilöiden palkkaus- ja eläkemenot tulisi ottaa huomioon arvioitaessa alueellistamisen valtiontaloudellisia vaikutuksia.

Tarkastus on osittanut, että alueellistamisen todellisia taloudellisia ja toiminnallisia vaikutuksia on tärkeää myös seurata ainakin muutama vuosi siirron jälkeen. Tarkastusvirasto kiinnittää huomiota myös siihen, että alueellistaminen on ristiriidassa tuottavuusohjelman kanssa siltä osin kuin valtion palveluksessa oleva henkilöstömäärä alueellistamisen vuoksi kasvaa.

Lähteet

---

1. Lait, asetukset ja muut normit

Laki alueiden kehittämisestä (1135/1993), kumottu 1.1.2003 lukien lailla 602/2002.

Laki julkisista hankinnoista (348/2007).

Laki poliisin hallinnosta (110/1992).

Laki valtioneuvostosta (175/2003).

Laki valtion yksikköjen ja toimintojen sijoittamista koskevasta toimivallasta (362/2002) ja valtioneuvoston asetus valtion yksikköjen ja toimintojen sijoittamista koskevasta toimivallasta, (567/2002, muutettu 201/2006 ja 349/2008).

2. Muut kirjalliset lähteet

Alueellistamiskatsaus. Valtioneuvoston kanslian julkaisusarja 2/2007.

Alueellistamisohjelman periaatteet ja linjaukset. Valtioneuvoston kanslian julkaisusarja 8/2004.

Alueellistamiskäsikirja (Valtiovarainministeriön julkaisu 25/2008).

Hajasijoittamisen onnistuminen uudelleen sijoittamisessa, rekrytoinnissa, perehdyttämisessä. Poliisin tietohallintokeskus 2005.

Hallituksen strategia-asiakirja (7.4.2005).

Hallituksen strategia-asiakirja (20.4.2006).

Hallituksen strategia-asiakirja (5.12.2007).

Hallinnon ja aluekehityksen ministerityöryhmän (HALKE) kannanotto alueellistamisselvityksiin ja alueellistamisasetuksen muutoksiin (8.5.2008).

Poliisin tietohallintokeskus. Hajasijoittamisen onnistuminen uudelleen sijoittamisessa, rekrytoinnissa, perehdyttämisessä, tutkimusraportti Mikael Sainio & Hilikka Neuvonen 2004.

Poliisin tietohallintokeskuksen hankintaohje 2007.

Pääministeri Paavo Lipposen II hallituksen iltakoulupäätös valtion toimintojen alueellistamisesta (4.10.2000).

Pääministeri Paavo Lipposen II hallituksen iltakoulupäätös valtion keskushallinnon yksikköjen ja toimintojen alueellistamisen jatkamisesta (5.2.2003).

Pääministeri Matti Vanhasen I hallituksen iltakoulukannanotto toimeksiannosta ministeriöille alueellistamisselvityksistä (5.5.2004).

Pääministeri Matti Vanhasen II hallituksen iltakoulukannanotto alueellistamisen kokonaissuunnitelman laatimisesta (26.9.2007).

Pääministeri Matti Vanhasen I hallituksen ohjelma (24.6.2003).

Pääministeri Matti Vanhasen II hallituksen ohjelma (19.4.2007).

Selvitys alueellistamisen vaikutuksista. Sisäasiainministeriö 2007.

Sisäasiainministeriön hallinnonalan toiminta- ja taloussuunnitelma sekä tuloussuunnitelma 2008. Sisäasiainministeriön julkaisuja 53/2007, 20.12.2007.

Suunta alueelle. Valtioneuvoston linjaukset ja ohjeet valtion toimintojen sijoittamiselle. Valtioneuvoston kanslian julkaisusarja 2001/4.

Valtioneuvoston ohje valtion yksiköiden ja toimintojen sijoittamisen valmistelusta ja käsittelystä 5.4.2001.

Valtioneuvoston periaatepäätös (8.11.2001) valtion toimintojen sijoittamisen strategiasta.

Valtioneuvoston periaatepäätös valtion henkilöstön aseman järjestämisestä organisaation muutostilanteissa 23.3.2006.

Valtiovarainministeriön ohje alueellistamisen kokonaissuunnitelman laadinnasta 25.6.2008.

3. Haastattelut ja paikalliskäynnit

3.4.2007 Oulun ammattikorkeakoulu, Raahen tekniikan ja talouden yksikkö, Raahen tekniikan ja talouden yksikön aluetaloudelliset vaikutukset -tutkimuksen julkaisutilaisuus.

25.4.2007 Poliisin tietohallintokeskus, Vantaan aluetoimipaikka (1 henkilö).

26.4.2007 Suomen Poliisijärjestöjen Liitto ry, Vantaa (1 henkilö).

16.5.2007 Poliisin tietohallintokeskus, Jyväskylän aluetoimipaikka (2 henkilöä).

14.6.2007 Poliisin tietohallintokeskus, Rovaniemi (1 henkilö).

14.6.2007 Ruralia-instituutti (1 henkilö).

11.10.2007 Sisäasiainministeriö, poliisiosasto, poliisiylajohto (2 henkilöä).

29.10.2007 Poliisin tietohallintokeskus, Rovaniemi (1 henkilö)

29.10.2007 Lapin Liitto, Lapin lääninhallitus, Lapin TE-keskus ja Rovaniemen Kehitys Oy (1 henkilöä)

4. Kyselyt

Poliisin tietohallintokeskuksen Jyväskylän, Oulun ja Vantaan aluetoimipaikoille.

Poliisin tietohallintokeskuksen päätoimipaikan alueellistamisen vuoksi uudelleen sijoitetuille 20 henkilölle. Vastauksia kyselyyn saatiin 10 kpl.

Poliisilaitoksille. Kysely lähetettiin 7 poliisilaitokselle, vastauksia saatiin 7 kpl.

Edunvalvontajärjestöille: Suomen Erityisteknisten Liitto ry ja Suomen Poliisijärjestöjen Liitto ry.

Liitteet

Liite 1.

PTHK Matkus- tusajan palkat

vuosi	2002	2003	2004	2005	2006	2007
kiinteät palkat	2 610 341	4 298 138	4 532 054	5 036 051	5 771 394	6 409 990
lomaraha	100 660	208 778	217 967	191 841	232 226	263 511
henkilöstösivukulut	761 337	1 243 724	1 360 133	1 459 400	1 501 828	1 992 585
yhteensä	3 474 340	5 752 643	6 112 158	6 689 297	7 507 454	8 668 093
kotimaan päivärahat	55 715	91 947	110 938	136 748	108 842	101 694
kokopäiväraha	28	28	29	30	30	31
laskennallisia matkapäiviä (1/1)	1 990	3 284	3 825	4 558	3 628	3 280
matkustusaika/ matkapäivä 0,3 vrk	597	985	1148	1367	1088	984
htv	40	134	138	150	166	173
euro/htv	86 859	42 930	44 291	44 595	45 226	50 105
euro/vrk (210/v)	414	204	211	212	215	239
matkustusajan palkkaus	246 904	201 393	242 047	290 396	234 402	234 808

Laskettu kiinteät palkat + lomaraha + henkilöstösivukulut = palkat yhteensä.

Kotimaan päivärahat muunnettu kokopäivärahoiksi.

Matkustusaikaan laskettu 0,3 vrk työaikaa/laskennallinen matkustuspäivä.

Todelliseksi työpäiviksi otettu 210/v (ei sisällä lomina eikä sairauspäiviä)

lähteet: vuodet 2002 ja 2003 määrärahan seurantaraportti/14.5.2008

2004–2006 Poliisin tietohallintokeskuksen tuotto- ja kuluraportti 13.6.2007

2007 kustannusraportti 14.5.2008

henkilötyövuodet HALTIKin antama tieto 24.4.2008

kotimaiset päivärahat 2004–2007, HALTIKin antama tieto 24.4.2008

Liite 2. Poliisin tietohallintokeskuksen alueellistamisen aluetaloudelliset vaikutukset

Tutkimuksen tarkoituksena oli hahmottaa viraston toteutuneiden ja budjettiennusteiden menoerien aluetaloudellisia vaikutuksia vuosina 2002–2011. Vaikuttavuutta tarkasteltiin Rovaniemen seutukunnan kannalta huomioiden muualle Suomeen kohdistuvien menojen aiheuttamat vuotovaikutukset.

Tutkimus oli luonteeltaan kvantitatiivinen, ja arvioinnissa käytettiin Rurialiassa kehitettyä RegFin-aluemallia. Mallin kuvaus on liitteessä 3. Tutkimusperiodi rajattiin vuosiin 2002–2011 ja analyysit päätettiin kohdistaa budjetin menolajien mukaan. Toiminnan yleisen aluetaloudellisen vaikuttavuuden lisäksi päätettiin arvioida myös vuosiin 2009–2011 sijoittuvan rakennusinvestoinnin vaikuttavuutta. Kunkin budjetin menoerän vaikuttavuus kunakin vuotena raportoitiin sekä julkisen hallinnon palveluiden että yleisen talouskehityksen mittareilla.

Viraston vaikuttavuutta Rovaniemen seutukunnan aluetalouteen arvioitiin kolmelta näkökannalta: 1) vaikutus julkisen hallinnon palveluihin (tuotantoon), kulutusmenoihin ja työllisyyteen, 2) vaikutukset tuotannon-tekijätuloihin (työ- ja pääomatulot), inflaatioon ja yksityiseen kulutukseen sekä 3) vaikutukset seutukunnan työllisyyteen ja kokonaistuotantoon (BKT). Näiden kahdeksan muuttujan avulla muodostuu yleiskuva viraston vaikuttavuudesta julkiseen hallintoon, kotitalouksien ostovoimaan ja taloudelliseen kasvuun.

Viraston vuosien 2002–2011 menot ja budjetit

Mallisimulointien lähtötietoina toimivat vuosilta 2002–2006 toteutuneet kirjanpitoliedot, vuodelta 2007 viraston budjetti ja vuosilta 2008–2011 viraston budjettiennuste. Rakennusinvestoinnin laajuus ja kustannusten jakauma vuosille 2009–2011 on viraston alustava arvio, joka on laadittu kevään 2007 suunnitteluvaiheessa.

TAULUKKO 1. Poliisin tietohallintokeskuksen määrärahojen käyttö vuosina 2002–2006, talousarvio vuodeksi 2007 ja budjettiennusteet vuosiksi 2008–2011 sekä arvio rakennusinvestoinnin kustannuksista, miljoonaa euroa.

Menoerä	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	yhteensä
Rovaniemen seutu											0
henkilöstömenot	0.300	2.300	2.700	4.000	4.700	5.100	5.500	6.500	7.300	8.000	46.400
kiinteistömenot	0.000	0.020	0.030	0.170	0.100	0.200	0.200	0.300	0.300	0.300	1.620
vuokrat	0.050	0.200	0.300	0.550	0.650	0.700	0.700	0.750	0.800	1.300	6.000
IT-palveluostot	0.000	0.100	0.300	0.600	0.600	0.600	0.600	0.600	0.700	0.800	4.900
muut palveluostot	0.050	0.200	0.400	0.400	0.200	0.200	0.200	0.200	0.200	0.300	2.350
muut menot	0.025	0.440	0.700	0.800	0.300	0.300	0.300	0.300	0.300	0.300	3.765
yhteensä	0.425	3.260	4.430	6.520	6.550	7.100	7.500	8.650	9.600	11.000	65.035
Muu Suomi											
henkilöstömenot	3.300	3.600	3.800	3.200	3.200	3.700	4.000	4.500	4.500	5.300	39.100
kiinteistömenot	0.014	0.040	0.020	0.010	0.100	0.000	0.100	0.100	0.100	0.100	0.584
vuokrat	0.170	0.200	0.150	0.050	0.050	0.000	0.100	0.200	0.200	0.200	1.320
IT-palveluostot	8.700	8.000	8.600	12.000	12.100	9.800	9.800	10.000	10.500	11.000	100.500
muut palveluostot	0.300	0.400	0.600	0.500	0.900	0.400	0.500	0.500	0.500	0.500	5.100
muut menot	1.300	3.800	5.100	7.220	6.100	5.000	5.100	5.400	5.400	5.600	50.020
yhteensä	13.784	16.040	18.270	22.980	22.450	18.900	19.600	20.700	21.200	22.700	196.624
yhteensä	14.209	19.300	22.700	29.500	29.000	26.000	27.100	29.350	30.800	33.700	261.659
Rakennusinvestointi								5	15	10	30

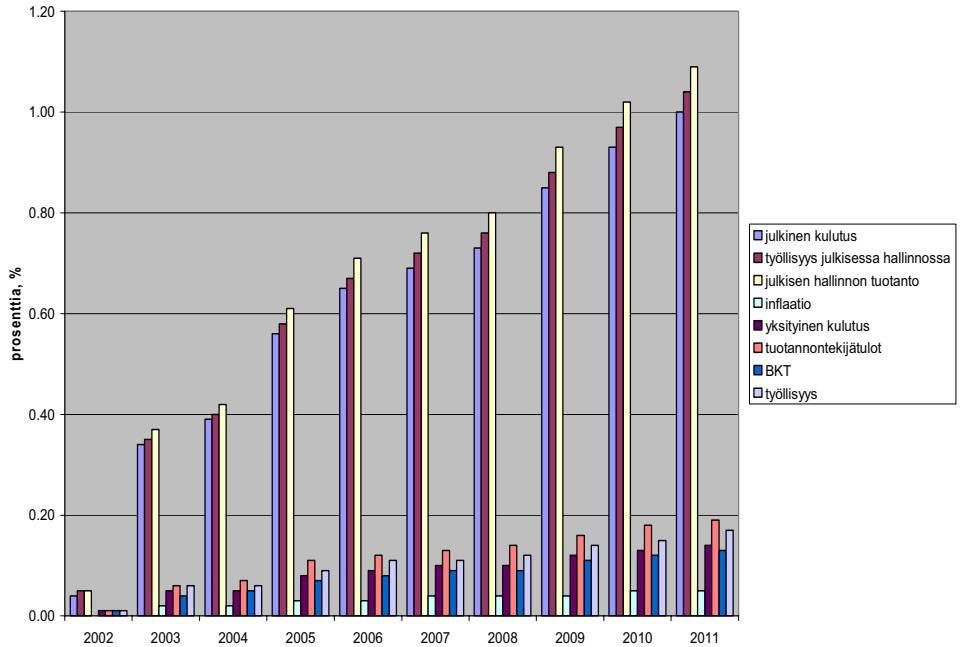
Menot on jaoteltu kuuteen lajiin ja Rovaniemen seudun sekä muun Suomen välille. Lukujen mukaan esimerkiksi vuonna 2007 selkeästi suurin Rovaniemen seudulle kohdistuva erä on henkilöstömenot. Koko periodina niiden osuus Rovaniemen seudulle jäävästä rahavirrasta on 70 %. Muualle Suomeen kohdistuvissa korostuvat IT-palveluostot (koko periodina 51 % muualle Suomeen kohdistuvista rahavirroista), muut menot (25 %) ja henkilöstömenot (20 %). Toinen tärkeä huomio on se, että virasto käyttää paljon määrärahoja palveluostoihin Rovaniemen seudun ulkopuolelta. Vuonna 2007 ne vastasivat 73 % kokonaismenoista, ja niiden osuuden ennustetaan laskevan 67 %:iin vuoteen 2011 mennessä. Rahavirrat muualle Suomeen on kaikkina vuosina suurempi kuin Rovaniemen seutukuntaan jäävä rahamäärä. Tärkein vuotoja selittävä yksittäinen tekijä on muualta Suomesta ostettavat IT-palvelut. Suuri menovuoto vähentää oleellisesti viraston aluetaloudellisia vaikutuksia Rovaniemen seutukunnassa.

Rakennusinvestoinnin kokonaisarvoksi on arvioitu 30 miljoonaa euroa jakautuen vuosille 2009–2011 siten, että kustannuksista suurin osa kohdistuu vuoteen 2010. Vaikuttavuusarviot esitetään menolajeittain siten, että kiinteistö- ja vuokramenot on yhdistetty niiden suhteellisen pienuuden takia. Kustakin menoluokasta esitetään vaikutukset Rovaniemen seutuun ja muuhun Suomeen sekä menoluokan nettovaikutus, kun vuodot on huomioitu. Vuotoja on tarkasteltu kaikissa menoerissä Rovaniemen seutukunnan menetyksinä (vaikutusluvut ovat negatiivisia). Raportoitavissa arvoissa on mukana menojen kaikki kerrannaisvaikutukset. Kaikki vaikutusar-

viot ovat reaalisia ja kumulatiivisia ja vastaavat aluetalouden täyttä sopeutumista.

Henkilöstömenot

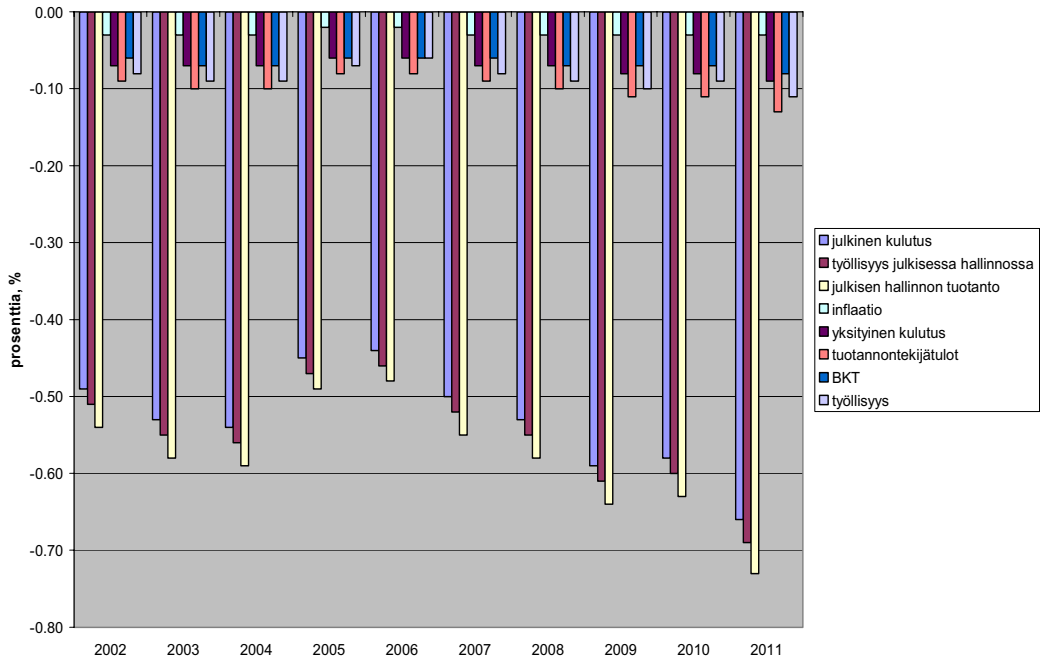

KUVIO 2. Henkilöstömenojen vaikutus Rovaniemen seutukunnan aluetalouteen.

Virastolla on selvä positiivinen vaikutus seutukunnan julkiseen sektoriin. Henkilöstön siirtyminen Rovaniemelle näkyy nopeasti kasvavana vaikuttavuutena. Viraston henkilöstömenot lisäsivät vuonna 2007 seutukunnan julkisen hallinnon palveluiden määrää noin 0,7 %:lla alan tuotannolla, kuluksella ja työllisyydellä mitattuna. Vuoteen 2011 mennessä vaikuttavuus kasvaa tasolle 1,0–1,1 %.

Henkilöstömenojen myönteiset yleisemmät makrovaikutukset ovat pienemmät mitattuna tuotannontekijätuloilla, ostovoimalla (yksityinen kulutus) ja talouskasvulla (BKT) mitattuna. Tämä johtuu siitä, että julkinen hallinto on vain yksi aluetalouden toimiala. Viraston henkilöstömenot kasvattavat seutukunnan ostovoimaa, talouskasvua ja työllisyyttä hieman alle 0,1 %:lla vuonna 2007. Vuonna 2011 vastaava vaikutustaso lähenee tasoa 0,2 %:lla.

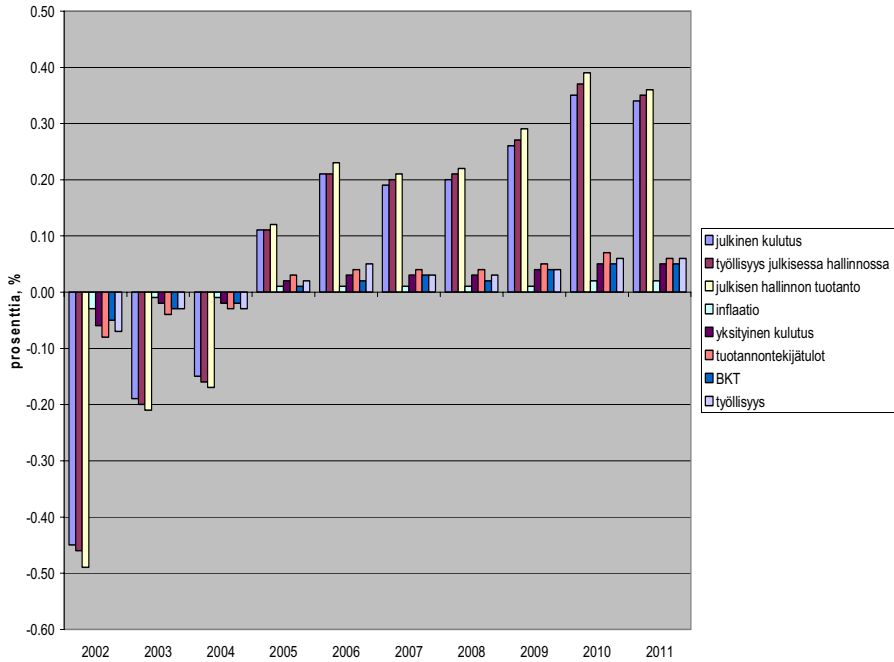
Virastolla on Rovaniemen seudun ulkopuolella henkilöstöä ja henkilöstömenoja mm. sen takia, että sillä on 17 aluepalveluyksikköä ympäri maata. Nämä henkilöstömenot eivät jää hyödyttämään seutukuntaa, vaan vuotavat muualle Suomeen.

KUVIO 3. Henkilöstömenojen vuoto Rovaniemen seutukunnan ulkopuolelle.

Henkilöstömenojen vuoto on pienentynyt hieman vuosina 2004–2006, mutta se kasvaa nykyisten budjettisuunnitelmien perusteella suhteellisen tasaisesti vuoteen 2011 mennessä. Tämä merkitsee sitä, että vuoden 2011 tasossa seutukunnan julkisen hallinnon palvelut, kulutus ja työllisyys ovat noin 0,7 % alemmat vuoden seurauksena, kun vaikuttavuus oli vuonna 2007 vielä noin 0,5 %. Yleisillä makromittareilla mitattuna vastaava vaikutus on hieman alle 0,1 % vuonna 2007 ja kasvaa hieman yli 0,1 %:iin vuoteen 2011 mennessä.

Voimme huomata edellisistä kuvioista, että periodin alkuvuosina henkilöstömenojen vuoto on suurempi kuin Rovaniemen seutukunnan saama hyöty. Nettovaikutus muodostuu kuitenkin positiiviseksi vuodesta 2005 lähtien.

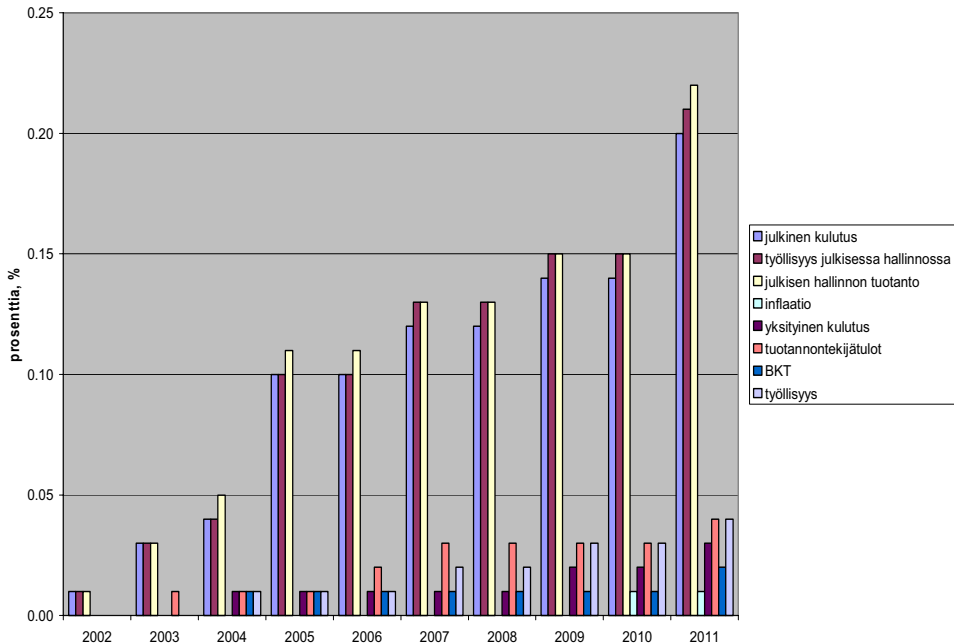

KUVIO 4. Henkilöstömenojen nettovaikutus Rovaniemen seutukunnan aluetalouteen.

Henkilöstön siirtyminen Rovaniemelle näkyy kaikissa vaikuttavuusmitta-reissa, sillä vuosina 2005–2010 nettovaikutus kasvaa selvästi. Periodin kahden viimeisen vuoden taso on suunnilleen sama. Henkilöstömenojen nettovaikutus on korkeimmillaan vuonna 2010, melkein 0,4 % julkisista palveluista, kulutuksesta ja työllisyydestä. Ostovoiman, talouskasvun ja yleisen työllisyyden kannalta vastaava vaikuttavuus on kuitenkin pieni, vain noin 0,05 %.

Kiinteistö- ja vuokramenot

Kiinteistö- ja vuokramenoja tarkastellaan yhdessä, koska niiden yksittäinen vaikutus on pieni.

KUVIO 5. Kiinteistö- ja vuokramenojen vaikutus Rovaniemen seutukunnan aluetalouteen.

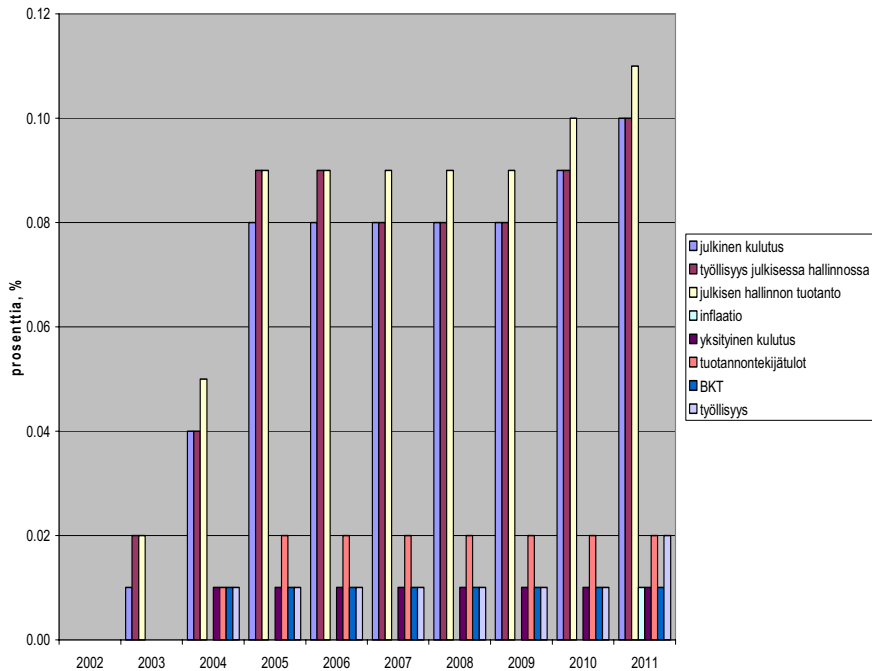
Kiinteistö- ja vuokramenojen aluetaloudellinen vaikutus on verrattain vakaata Rovaniemen seutukunnassa vuosina 2005–2010 nykyisten väliaikaisten toimitilojen aikana. Vaikutus julkiseen sektoriin on 0,1–0,15 % julkisissa palveluissa, kulutuksessa ja työllisyydessä. Yleisemmin tarkasteltuna vaikutus koko aluetalouteen on pieni, eri mittareilla mitattuna jonkin verran alle 0,05 %. Vuonna 2011 on tarkoitus siirtyä pysyviin uusiin toimitiloihin, jolloin kiinteistö- ja vuokramenot väistämättä kasvavat. Rovaniemen seudulle kohdistuvien menojen kasvaessa menoerän vaikuttavuuskin kasvaa selvästi. Julkisen hallinnon mittareilla ollaan silloin tasossa noin 0,2 % ja yleisestikin lähestytään tasoa 0,05 %.

Menoerän vuotovaikutus on hyvin pieni, korkeimmillaankin vain 0,04 % julkisesta sektorista, joten tätä kuviota ei esitetä. Tämä merkitsee myös sitä, että kiinteistö- ja vuokramenot jäävät kokonaisuudessaan Ro-

vaniemen seudun hyväksi. Nettokuviotakaan ei siten ole mielekästä erikseen esittää.

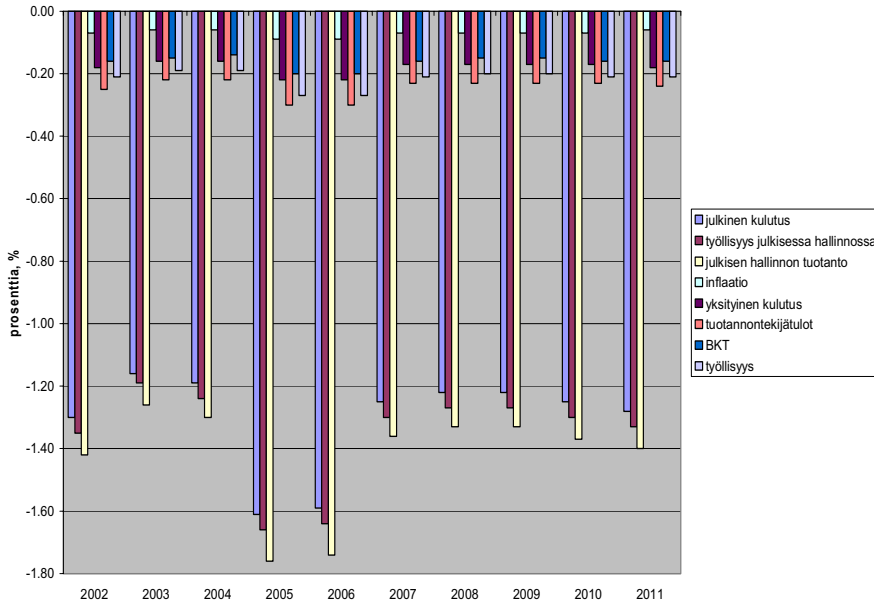
IT-palveluostot

IT-palveluostot kohdistuvat lähes kokonaisuudessaan Rovaniemen seudun ulkopuolelle. Rovaniemen seudulle kohdistuu vain pieni osa menoista, jolloin aluetaloudellinen vaikutuskin jää pieneksi.

KUVIO 6. IT-palveluostojen vaikutus Rovaniemen seutukunnan aluetalouteen.

Oman alueen etu on vuonna 2007 hieman alle 0,1 % julkisen sektorin palveluista, kulutuksesta ja työllisyydestä. Korkeimmillaan etu on vuosina 2010–2011, 0,1 % tai hieman yli sen julkisen sektorin mittareilla mitattuna. Tämän menoerän vaikuttavuutta arvioitaessa korostuu suuri vuoto seutukunnan ulkopuolelle. Vuoto- ja nettokuviot ovat lähes samat, joten esitämme niistä vain jälkimmäisen.

KUVIO 7. IT-palveluostojen nettovaikutus Rovaniemen seutukunnan aluetalouteen.

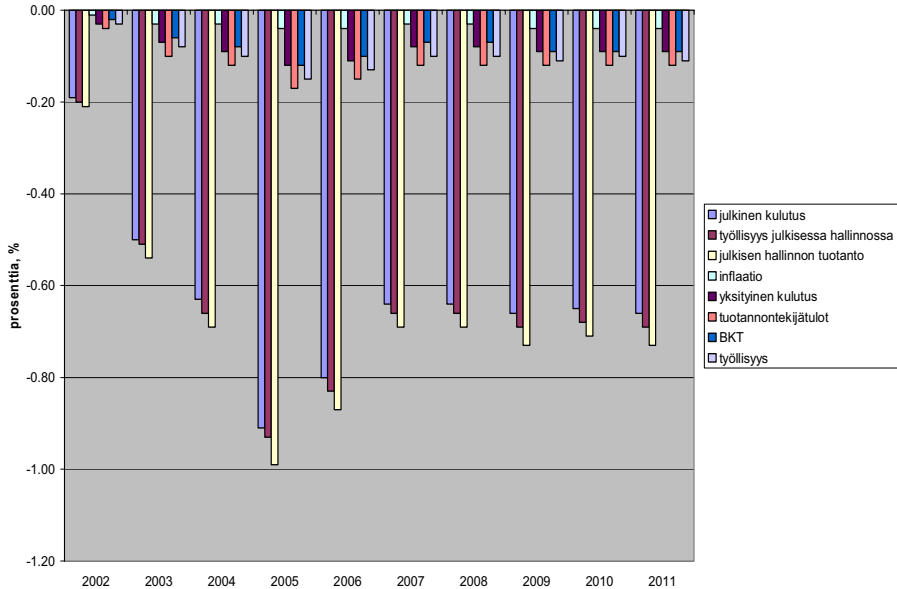
Kyseessä on budjetin suurin menoerä, joten vaikutuksetkin ovat huomattavia. Rovaniemen seudun kannalta vaikutuksen suunta on kuitenkin väärä, sillä menot vuotavat ulos alueelta ja jäävät hyödyttämään muuta Suomea. Julkisen hallinnon palveluilla, kulutuksella ja työllisyydellä mitattuna seutukunnan menetys on korkeimmillaan vuosina 2005–2006, 1,6–1,8 %. Vaikutus laskee tasolle 1,3–1,4 % periodin loppuvuosina, mutta Rovaniemen seudun menetys on nykyisen budjettiennusteen mukaan vuosittain lähes muuttumaton. Ostovoimalla, talouskasvulla ja yleisellä työllisyydellä mitattuna menetys on koko periodilla keskimäärin noin 0,2 % ja korkeimmillaan noin 0,3 %.

Muut palveluostot

Muut palveluostot ovat talousarviossa pieni menoerä, joten niiden aluetaloudellinen vaikutuskin on pieni. Julkisen hallinnon mittareilla ilmaistuna vaikutus on korkeimmillaan vuonna 2011, jolloin Rovaniemen seutukunnan etu on luokkaa 0,03 % ja vuoto tasoa 0,07 %. Nettovaikutus jää siten hieman negatiivisen puolelle. Lukujen pienuuden takia erillisiä kuvioita ei esitetä.

Muut menot

Nämä kustannukset kohdistuvat lähes yksinomaan Rovaniemen seudun ulkopuolelle. Tämän vuoksi esitämme vain nettokuvion.

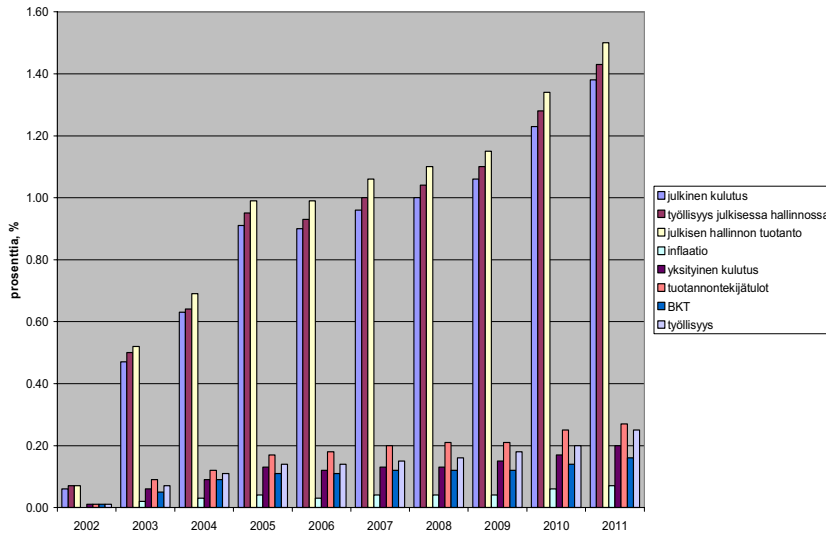

KUVIO 8. Muiden menojen nettovaikutus Rovaniemen seutukunnan aluetalouteen.

Seutukunnan nettomenetykset julkisen hallinnon palveluissa, kulutuksessa ja työllisyydessä ovat koko tarkasteluperiodina merkittävät. Menetykset ovat suurimmillaan vuonna 2005, tasoa 0,9–1,0 %. Vuosina 2006–2011 vaikutus vakiintuu nykyisen budjettiennusteen mukaan tasolle 0,6–0,7 %. Yleisillä mittareilla tilanne on nettomenetyksenä suurimmillaan lähellä tasoa 0,2 % ja laskee lähelle tasoa 0,1 % vuoteen 2011 mennessä.

Kokonaismenot

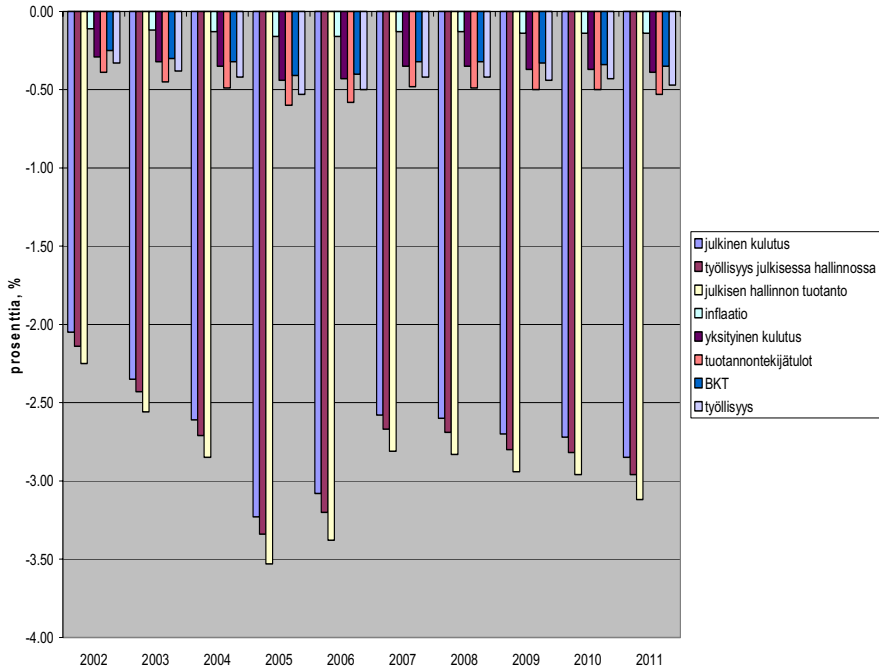
Rovaniemen seudulle kohdistuvat kokonaismenot ovat vuonna 2007 noin neljäsosa ja nykyisen budjettiennusteen mukaan vuonna 2011 noin kolmasosa kaikista menoista. Vuodot ovat jokaisena tarkasteluperiodin vuotena alueen etuja suuremmat. Seuraavassa tarkastellaan ensin omalle alueelle tulevia vaikutuksia.

KUVIO 9. Kokonaismenojen vaikutus Rovaniemen seutukunnan aluetalouteen.

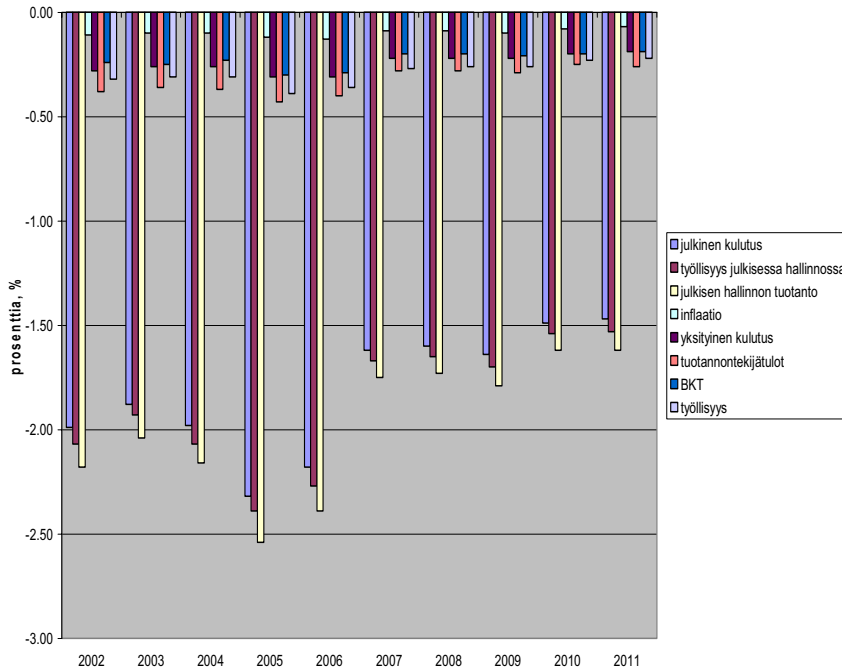
Viraston myönteinen vaikutus kasvaa koko tarkasteluperiodin aikana. Toiminnan painottuminen Rovaniemelle näkyy selvästi kaikissa tunnusluvuissa. Julkisen hallinnon mittareilla vaikutus on vuonna 2007 noin 1,0 % ja yksityisellä kulutuksella, talouskasvulla ja työllisyydellä mitattuna 0,15–0,20 %. Julkisen sektorin vaikuttavuus kasvaa budjettiennusteen mukaan tasolle 1,4–1,5 % vuoteen 2011 mennessä. Viraston yleinen vaikuttavuus kasvaa tasolle 0,2–0,25 %.

KUVIO 10. Kokonaismenojen vuodot Rovaniemen seutukunnan ulkopuolelle.

Kokonaismenojen vuodot ovat alueen ulkopuolelle suuntautuvien henkilöstömenojen, IT-palveluostojen ja muiden menojen vuoksi suuret. Julkisen hallinnon vuoto lähestyy tasoa 3,5 % vuosina 2005 ja 2006. Sen jälkeen vuoto pienenee hieman, mutta kasvaa taas vuonna 2011 jonkin verran. Lopputaso jää noin 3,0 %:iin julkisen hallinnon palveluilla, kulutuksella ja työllisyydellä mitattuna. Vuodot ovat merkittävät myös kotitalouksien ostovoiman, talouskasvun ja yleisen työllisyyden kannalta. Näillä mittareilla kokonaisvuodot ovat vuoden 2007 jälkeisinä vuosina luokkaa 0,4–0,5 %.

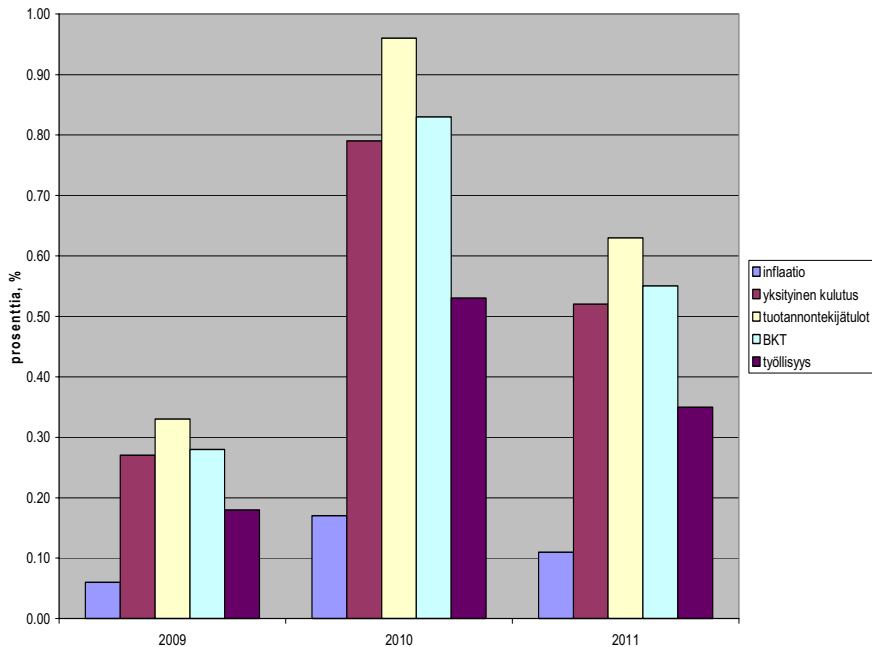
KUVIO 11. Kokonaismenojen nettovaikutus Rovaniemen seutukunnan aluetalouteen.

Viraston kokonaisvaikuttavuus on toteutuneiden ja ennustettujen budjettien mukaan negatiivisen puolella. Tämä selittyy suurilla aluevaikuttavuuden vuodoilla Rovaniemen seudun ulkopuolelle. Tilanne on kuitenkin parantunut paljon vuotojen pienentymisen takia vuosina 2005–2007. Loppuperiodille ennustetut budjetit eivät juurikaan muuta tilannetta. Seutukunnan nettomenetys on vuosina 2007–2011 noin 1,5–1,7 % julkisen sektorin palveluilla, kulutuksella ja työllisyydellä mitattuna, kun se on ollut suurimmillaan vuonna 2005: 2,4–2,5 %. Vastaava suurin menetys on ostovoimalla, talouskasvulla ja yleisellä työllisyydellä mitattuna noin 0,4 %, ja se pienenee tasolle noin 0,2–0,3 % vuoteen 2011 mennessä.

Rakennushanke

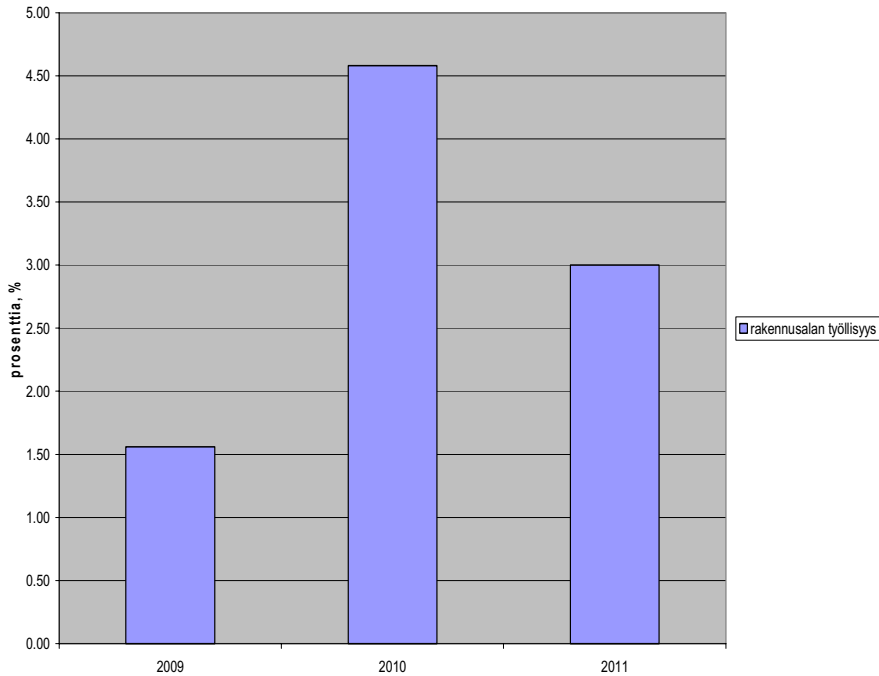
Virasto toimii väliaikaisissa tiloissa, ja pysyviin toimitiloihin on tarkoitus siirtyä vuonna 2011. Tätä varten on suunniteltu rakennushanke, jonka kokonaiskustannukset ovat 30 miljoonaa euroa. Rakentaminen tapahtuisi Rovaniemellä vuosina 2009–2011, niin että puolet kustannuksista kohdistuisi vuodelle 2010. Talohanke on suunnittelu- ja neuvotteluvaiheessa, eikä sen rahoitusrakenteesta ja toteuttajasta vielä ole tietoja. Aluevaikutta-

vuuslaskelma on siten vain viitteellinen. Laskelmassa on oletettu, että kaikki rakentamiseen käytettävät menot kohdistuvat Rovaniemen seutukuntaan ja jäävät hyödyttämään sitä. Tämä antaa maksimivaikutuksen, jota voidaan tarkentaa sitten, kun hankkeen yksityiskohdat täsmentyvät. Vuotoja on tässä vaiheessa mahdotonta hahmottaa, mutta niitä varmasti esiintyy, koska esim. rakennustarvikkeita saatetaan ostaa oman alueen ulkopuolelta.

KUVIO 12. Rakennushankkeen maksimivaikutus Rovaniemen seutukunnan aluetalouteen.

Aluetaloudelliset vaikutukset ovat suurimmillaan vuonna 2010, jolloin rakennuskustannuksetkin ovat suurimmat. Talohanke lisää maksimissaan seutukunnan tuotannontekijätuloja noin 1,0 %. Aiheutuva inflaatio huomioiden kuluttajien ostovoimakin kasvaa maksimissaan 0,8 %. Työllisyys kasvaa maksimiarvona hieman yli 0,5 % ja talouskasvu (BKT) hieman yli 0,8 %. Vuonna 2009 vastaavat vaikuttavuudet ovat noin kolmannes ja vuonna 2011 noin kaksi kolmannesta huippuvuoden 2010 tasosta. Rakennushanke tuo siten merkittävän lisän seutukunnan talouselämään, jos seutukunnan yritykset onnistuvat urakkakilpailuissa.

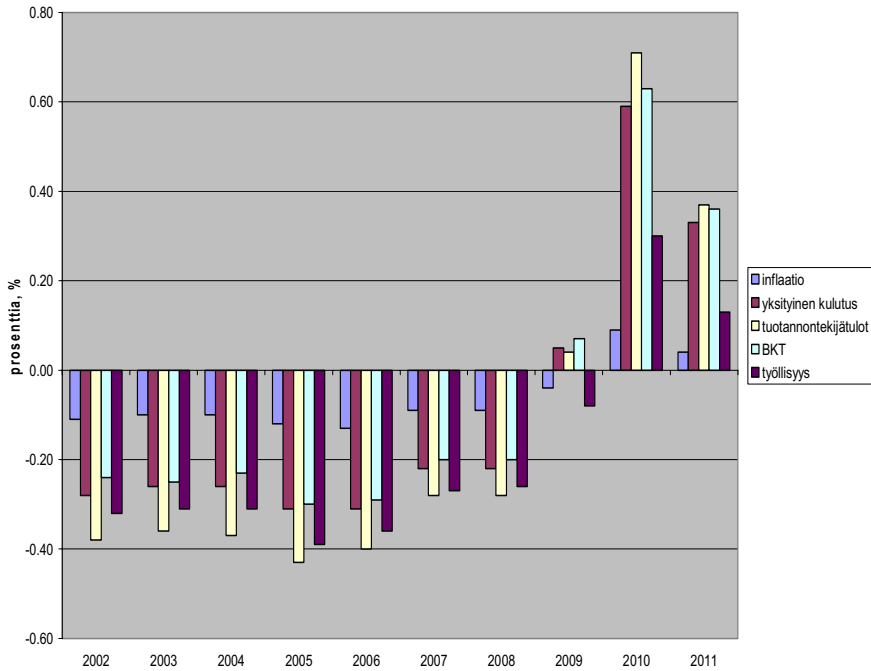

KUVIO 13. Rakennushankkeen maksimivaikutus Rovaniemen seudun rakennusalan työllisyyteen.

Talohankkeen vaikutus rakennusalan työllisyyteen on merkittävä. Työllisyys voisi kasvaa 1,5 % vuonna 2009, 4,6 % vuonna 2010 ja 3,0 % vuonna 2011 eli 9,1 % koko periodin aikana, jos kaikki kustannukset jäisivät hyödyttämään seutukuntaa.

Nettovaikutus, kun rakennushanke huomioidaan

Viimeinen kuvio on vuosille 2009–2011 vain viitteellinen, koska rakennushankkeen vaikutusluvut on huomioitu maksimihyödyn periaatteella.

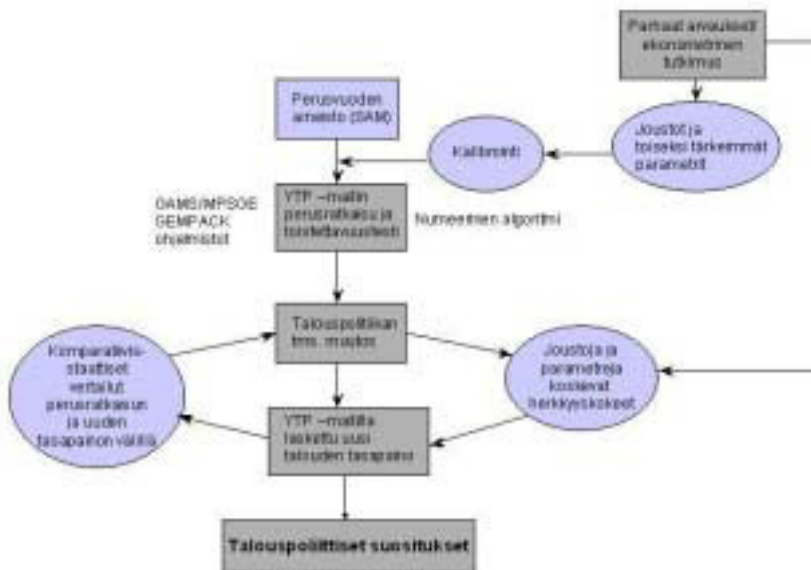
KUVIO 14. Kokonaismenojen nettovaikutus Rovaniemen seutukunnan aluetalouteen, kun rakennushankekin huomioidaan.

Alueen nettohyödyn kannalta onnistuneella rakennushankkeella on suuri merkitys, kun seutukunnan virastosta saamaa hyötyä mitataan yleisillä vaikuttavuusmittareilla. Rakennushankkeen aluetaloudellinen maksimi-vaikutus kääntäisi nettovaikutuksen positiiviseksi jo vuodesta 2009 lähtien. Jos seutukunnan yritykset pärjäävät hyvin urakkakilpailuissa ja käyttävät paikallista työvoimaa, niin seutukunnan maksiminettohyöty olisi suurimmillaan vuonna 2010 0,7 % tuotannontekijätuloilla, 0,6 % ostovoimalla ja talouskasvulla ja noin 0,3 % työllisyydellä mitattuna.

Liite 3. Yleisen tasapainon mallien simulointikehikon ja RegFin-mallin kuvaus.

Yleisellä tasapainolla tarkoitetaan sellaista tilannetta, jossa kaikki kansan- ja aluetalouden markkinat ovat yhtä aikaa tasapainossa. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että lukuisten tuotantotehtäjäiden, kuten työn ja pääoman, markkinat ovat yhtä aikaa tasapainossa lukuisten hyödykkeiden (tavarat ja palvelut) markkinoiden kanssa. Yleinen tasapaino takaa, että tietyllä hetkellä kansan- ja aluetaloudessa vallitsevat tasapainohinnat ja -määrät, joilla kunkin tuotantotehtäjän ja hyödykkeen kysyntä ja tarjonta ovat yhtä suuret.

Yleisen tasapainon numeeriset ja laskettavat simulointimallit (YTP-mallit) ovat vallanneet alaa kansan- ja aluetaloustieteen soveltavan tutkimuksen kentässä viimeisten 30 vuoden aikana. Perinteinen ekonometriseen estimointiin perustuva lineaaristen ja makromallien perinne on osittain väistynyt uuden joustavamman ja käytännöllisemmän tutkimusmetodologian tieltä. Seuraava kuva esittää simulointikehikon osatekijät.

KUVIO 15. Yleisen tasapainon analyysin simulointikehikko.

Analyysin lähtökohta on perusvuoden tilanne. Mallin aineistona toimivat sosiaalitalinpitomatriisit (SAM) laaditaan tyypillisesti valitulle vuodelle. SAM kuvaa toimialojen väliset rahavirrat sekä välituote- että lopputuotekäytössä. Toimialojen kustannusrakenne on myös esillä. SAM:n keskeinen tietosisältö saadaan panos-tuotos-tauluista ja kansantalouden ja aluetalouden tilinpidosta. SAM sisältää tiedon yksityisten ja julkisten kuluttajien tuotannontekijätuloista (työ-, pääoma- ja omaisuustulot) ja heidän lopputuotekäytönsä rakenteesta. Julkisen sektorin verotulot ja tukipalkkiomenot eri toimialoille ja kuluttajille on myös sisällytetty sosiaalitalinpitomatriisiin. Kotimaan ja ulkomaan vientiä ja tuontia koskevat tiedot sisältyvät myös siihen. Sosiaalitalinpitomatriisi kuvaa siten tutkittavan kansan- ja aluetalouden yleistä rakennetta valittuna perusvuotena.

Seuraava analyysin vaihe on mallin käyttäytymisyhtälöiden parametrierarvojen määrittäminen. YTP-mallin parametrit jaetaan kahteen osaan: primaarisiin ja sekundaarisiin. Primaariparametrit ovat tyypillisesti erilaisia substituutiojoustoja, joiden arvot estimoidaan ekonometrisin menetelmin tai valitaan muissa tutkimuksissa käytettyjen arvojen perusteella. Sekundaariparametrit ovat erilaisia tehokkuus- ja jakaumaparametreja. Niiden arvot riippuvat primaariparametrien arvoista, ja ne kalibroidaan tasolle, jolla YTP-malli toistaa perusvuoden aineiston mallin perusratkaisuna. Ollakseen kunnossa YTP-mallin pitää läpäistä tämä toistettavuustesti.

Matemaattisessa mielessä YTP-malli on suuri määritelmä- ja tasapainoyhtälöiden sekä epälineaaristen käyttäytymisyhtälöiden järjestelmä. YTP-malli rakennetaan hyödyntäen GAMS/MPSGE- tai GEMPACK-ohjelmistoja, jotka ovat korkean tason ohjelmointikieliä. Perustasapainon mukaiset tuotannontekijöiden ja hyödykkeiden hinnat ja määrät löydetään numeerisen algoritmin avulla.

Simuloinnin seuraava vaihe on analysoitavan talouspolitiikan tms. muutoksen parametrusointi. Kun oletusarvot on syötetty malliin, sille on löydettävä kansan- ja aluetalouden uutta tasapainoa vastaava ratkaisu. Numeerinen algoritmi tekee etsintätyötään, ja lopputulokseksi saadaan tietousista hinnoista ja määristä.

Tässä vaiheessa tutkijalla on käytössään YTP-mallin kaksi ratkaisua: perusvuoden mukainen tasapaino ja talouspolitiikan tms. muutoksia vastaava uusi tasapaino. Tutkija voi siten suorittaa vertailevia komparatiivistaattisia laskelmia sen selvittämiseksi, paljonko talouspolitiikan tms. muutos vaikuttaa makrotalouden mittareihin, kuten BKT, työllisyys, tuotannontekijätulot jne.

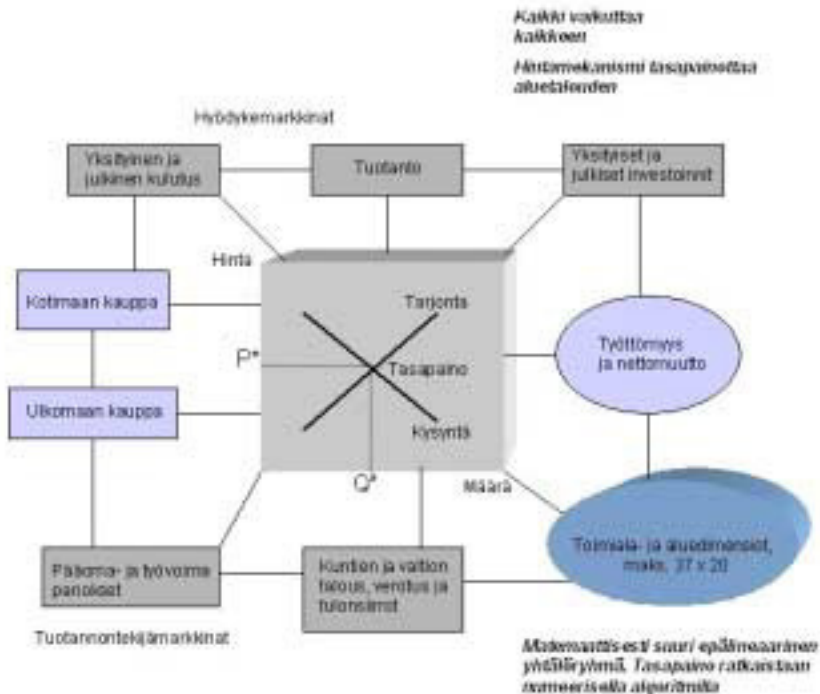
Hyvään YTP-analyysiin kuuluu aina parametrien arvoja koskevien herkkyysskoekoiden tekeminen. Joskus huomataan, että simulointitulokset ovat herkkiä esimerkiksi substituutiojoustojen arvojen muutoksille.

Yleensä tutkija pystyy määrittelemään simulointituloksille muuttujittain luotettavan keskiarvon, keskihajonnan ja luottamusvälin.

YTP-analyysin viimeinen vaihe on talouspoliittisten suositusten antaminen. Simulointien avulla tutkija pystyy varustamaan päätöksentekijät selkälaisilla perustelluilla laskelmilla ja suosituksilla, jotka parantavat päätöksentekijöiden kykyä tehdä valistuneempia päätöksiä.

RegFin-aluemalli

Yleisen tasapainon numeeristen ja laskettavien simulointimallien rakentaminen ja niillä tehtävät sovellukset ovat saaneet mielenkiintoa myös Suomessa. RegFin-aluemallin kehittämistyö alkoi 1990-luvun alussa. Lähtökohtana oli tavoite laskea valtion budjettileikkausten alueelliset vaikutukset. Mallin tekninen kuvaus on julkaisuissa Törmä ja Rutherford (1998, 2004). Mallilla on tähän mennessä 13 raportoitua sovellusta (ks. kirjallisuusluettelo). Mallin rakenne on esitetty seuraavassa kuvassa.

TAULUKKO 15 Regfin-aluemallin rakenne.

RegFin-aluemallissa kuvataan sekä tuotannontekijä- että hyödykemarkkinoita. Kukin toimiala tuottaa hyödykkeitä, eli tavaroita ja palveluita, käyttäen kahta tuotannontekijää: pääomaa (mm. rakennuksia, koneita ja kuljetusvälineitä) ja työvoimaa. Tuotanto myydään hyödykemarkkinoilla oman alueen kuluttajille (yritykset, kotitaloudet ja julkinen sektori), kotimaisen kaupan kautta Suomen muille alueille ja ulkomaankaupan kautta ulkomaille (kotimainen ja ulkomainen vienti). Alueellinen tuotanto vaatii myös tuontipanoksia, kuten välituotteita. Näitä alue ostaa kotimaan kaupan avulla Suomen muilta alueilta ja ulkomaankaupan avulla ulkomailta (kotimainen ja ulkomainen tuonti).

Aluetalouden kuvauksessa hyödykkeiden kulutus jaotellaan yksityiseen kulutukseen, jolla tarkoitetaan kotitalouksien kulutusta. Toinen osa kulutusta on julkinen kulutus, joka on jaettu kuntien ja kuntayhtymien kulutukseen ja valtion kulutukseen sisältäen sosiaaliturvarahastot. Investointeja on käsitelty yhtenä kokonaisuutena. Kysyntäeriin kuuluvat myös kotimainen ja ulkomainen vienti.

Kuntien ja valtion talous ja niihin liittyvät hyödyke- ja tuotannon verot ja tukipalkkiot sekä tuloverot ovat mukana mallissa. RegFin-malli huomioi myös kuntien valtionosuudet. Kotitalouksien käytettävissä oleviin tuotannontekijätuloihin (työ-, pääoma- ja omaisuustulot) vaikuttavat julkisen sektorin niille maksamat tulonsiirrot ja niiltä perityt tulo- ja muut verot.

Tasapainomalleissa keskeinen perusolettamus on, että hinnat ovat joustavat ja sopeuttavat talouden, kun tapahtuu muutos talouspolitiikassa tms. Talouspolitiikan muutoksen seurauksena tapahtuu kunkin hyödykkeen ja tuotannontekijän kysyntä- ja tarjontakäyrien siirtymät, jotka johtavat ensin joustavien hintojen muutoksiin ja sen jälkeen tuotannontekijöiden ja hyödykkeiden määrien muutoksiin.

RegFin-aluemalli on ns. walrasilainen malli. Léon Walrasin (1834–1910) perusoppien mukaisesti kansan- ja aluetaloudessa ”kaikki vaikuttaa kaikkeen”, ja tämän takia aluemalliin on liitetty kaikki makrotason päätoöksenteossa vallitsevat muuttujien väliset riippuvuussuhteet. RegFin on siten yleisen tasapainon aluemalli. Se on edelleen ainoa maakunnallisesta/seutukunnallisesta aineistosta alhaalta ylöspäin rakennettu YTP-malli Suomessa.

Liite 3. Kysymyksiä Poliisin tietohallintokeskuksen alueellistamisen vuoksi uudelleen sijoitetuille henkilöille

Valtiontalouden tarkastusvirastossa on käynnissä Poliisin tietohallintokeskuksen alueellistamista koskeva tarkastus. Tarkastuksen tavoitteena on selvittää alueellistamisen toiminnalliset, taloudelliset ja henkilöstövaikutukset sekä alueellistamisen vaikutukset Rovaniemen seudulle. Teitä pyydetään vastaamaan seuraaviin kysymyksiin:

1. Milloin saitte ensimmäisen kerran tiedon mahdollisesta alueellistamisesta ja milloin alueellistamispäätös varmistui?
2. Oliko kohdallanne mahdollista valita Rovaniemelle siirtymisen ja uudelleen sijoituksen välillä?
3. Koitteko uudelleen sijoituksen myönteisenä mahdollisuutena?
4. Mitkä olivat uudelleensijoittamispäätöksenne tärkeimmät vaikuttimet?
5. Koitteko uudelleen sijoituksen edes vähäisessäkin määrin teennäisenä tai väkisin tehtynä ratkaisuna?
6. Oliko vastaanottavassa organisaatiossa paikka ja työtehtävät valmiina, ts. niitä suorittamaan piti vain löytää oikea henkilö?
7. Löydettiinkö uudelleensijoittamispäätökselle teitä miellyttänyt ratkaisu PTHK:n puolesta vai tuliko teidän olla asiassa aktiivinen?
8. Millaista organisaatioon ja työtehtäviin perehdyttämistä teille annettiin ja pidätkö sitä riittävänä?
9. Onko palkkakehityksenne ollut edellisen työnantajanne palkkakehitystä vastaava?
10. Onko työtehtäviin tai palkkakehitykseen liittyen huomauttamista siihen nähden, mitä ennen alueellistamista luvattiin?
11. Millainen vaikutus alueellistamistoimella on ollut uramahdollisuuksiinne?
12. Millä tavalla alueellistamisesta informoitiin ja pidätkö saamaanne informaatiota riittävänä?

13. Mitä pidätte alueellistamisprosessin suurimpina epäkohtina?

14. Onko teillä joitakin sellaisia näkökohtia, joiden esille ottamista tarkastusviraston suorittamassa tarkastuksessa pidätte tärkeänä? Mitä ne ovat ja millä perusteella haluatte tuoda ne esiin?

Vastaukset pyydän toimittamaan sähköpostitse tai kirjallisesti 8.6.2007 mennessä alla olevaan osoitteeseen.

Kunnioitavasti

Sanna Ollila
ylitarkastaja

VTV
PL 111
90101 Oulu
sanna.ollila@vtv.fi
puh. 0205 178332
www.vtv.fi

Liite 4. Kysymyksiä PTHK:n alueellistamisesta Lapin liiton, Lapin lääninhallituksen, Lapin TE-keskuksen ja Rovaniemen Kehitys Oy:n edustajille tapaamisessa 29.10.2007.

1. Mitkä ovat näkemyksenne mukaan PTHK:n alueellistamisesta saamat merkittävimmät toiminnalliset ja taloudelliset hyödyt?
2. Väite: Rovaniemellä toimiva atk-henkilöstö ei vieläään tunne poliisin toimintaa. Pystyykö pohjoinen tarjoamaan riittävää substanssia vastamaan tietojärjestelmäkehityshankkeisiin (poliisin tietotarpeita)? Siksikö IT-palveluostoja tehdään noin 10 M €:lla vuodessa Rovaniemen seutukunnan ulkopuolelta?
3. Huomattava osa kuluista (yli 40 %) kohdistuu IT-palveluostoihin, joihin menevät varat suuntautuvat pois Rovaniemen seudulta ja kääntävät alueen nettohyödyn negatiiviseksi. Muualle menneet varat eivät välttämättä hyödytä muuttotappioalueita vaan kohdistuvat voimakkaasti kasvaville alueille, jolloin tehostetut alueellisen kehityksen tasapainottamiseen tähtäävät toimenpiteet menettävät merkityksensä. Millä tavalla Rovaniemen seutu on asiaan reagoinut?
4. Uskotteko Rovaniemen seudun voivan edesauttaa valtakunnallisten tai globaalien IT-alan toimijoiden ja PTHK:n potentiaalisten yhteistyökumppaneiden sijoittumista alueelle? Miten tämä tapahtuisi?
5. PTHK:n uusien toimitilojen rakentamisen arvellaan ajoittuvan vuosille 2008–2010. Hankkeen kustannusarvio on 30 M €. Uskotteko paikallisten rakennusliikkeiden ja tavarantoimittajien pärjäävän tarjouskilpailuissa?

Toiminnantarkastukset vuodesta 2004 lähtien

- 67/2004 Säteilyn käytön valvonta
- 68/2004 Henkilöstön hankinta valtionhallinnossa
- 69/2004 Tuoteturvallisuusvalvonta
- 70/2004 Lentolisäjärjestelmä ja yhteyslentotoiminta Puolustusvoimissa
- 71/2004 Lasten ja nuorten psykiatrian valtionavustusmenettely
- 72/2004 Finpro ry:n toiminta
- 73/2004 Hansel Oy:n rakennejärjestelyt ja yhtiö osana valtion hankintatoimen strategiaa
- 74/2004 Ulkomaalaisviraston toiminta
– lähinnä toimintaprosessien näkökulmasta tarkasteltuna
- 75/2004 Geodeettisen laitoksen toiminta
- 76/2004 Viranomaistoiminta harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjunnassa
- 77/2004 Korruptio
– riski kahdenvälisen kehitysyhteistyön tuloksellisuudelle
- 78/2004 Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan tuloksellisuusraportointi eduskunnalle
- 79/2004 Oikeusministeriön hallinnonalan tuloksellisuusraportointi eduskunnalle
- 80/2004 Valtion ydinjätehuoltorahasto
- 81/2004 Kansanopistojärjestelmä
- 82/2004 Innovatiivisten toimien alueelliset ohjelmat
- 83/2004 Valtion liikelaitoksia koskeva tuloksellisuusraportointi eduskunnalle
- 84/2004 Resurssien käytön tuottavuuden hallinta
- 85/2004 Alkoholivalvonta
- 86/2004 Tutkimus- ja kehittämistoiminta liikenne- ja viestintäministeriössä
- 87/2004 Jäteverotus
- 88/2004 Valtionavustuslain ohjausvaikutus
- 89/2004 Paikalliset toimintaryhmät maaseudun kehittäjinä
- 90/2004 Kansallisen metsäohjelman toimeenpano
- 91/2004 Luonnonmukaisen tuotannon tukeminen
- 92/2005 EU:n jäsenvaltioiden tarkastusvirastojen rinnakkaistarkastus rakennerahastojen jäljitysketjusta mukaan lukien 5 %:n tarkastusvelvollisuus

- 93/2005 Kihlakunnanvirastojen ja poliisin erillisyyksiköiden toimitilahankkeet
- 94/2005 Nuorisotoiminnan tukeminen
- 95/2005 Senaatti-kiinteistöjen kiinteistöhoitopalvelujen hankinnat – *puitesopimus*
- 96/2005 Asiantuntijapalveluiden käyttö puolustushallinnossa
- 97/2005 Työvoimakoulutuksen työllisyysvaikutukset
- 98/2005 Verosaatavien perinnän tehokkuus
- 99/2005 Korruption vastaisten mekanismien soveltamista käytännön kehitysyhteistyössä
- 100/2005 Hirvikannan säätelyjärjestelmä
- 101/2005 Yksityisten sosiaalipalvelujen valvonta
- 102/2005 Valtion asuntorahaston ulkoinen varainhankinta vuosina 1998 – 2003
- 103/2005 Ammatillisen koulutuksen kannustusraha
- 104/2005 Asuntomarkkinatiedon tuottaminen ja hyödyntäminen – *kuntien asuntomarkkinaselvitykset asumisen tarjontatukien suuntaamisessa*
- 105/2005 Puolustusministeriön hallinnonalan tuloksellisuusraportointi eduskunnalle
- 106/2005 Keksintötoiminnan edistämiseen myönnettyjen valtionavustusten käyttö
- 107/2005 Ympäristöministeriön hallinnonalan tuloksellisuusraportointi eduskunnalle
- 108/2005 Terveystieteellisen tutkimuksen erityisvaltionosuus
- 109/2005 Työvoimatoimistojen tehtävät työttömyysetuuksien hallinnoinnissa ja valvonnassa
- 110/2005 Ulosoton tietojärjestelmähanke
- 111/2005 Suomen ja Venäjän välinen velkakonversio
- 112/2005 Työllistämistukien työllisyysvaikutukset
- 113/2005 Maatalouden ympäristötuen erityistuet
- 114/2005 Maanmittauslaitoksen maanmittaustoimitukset
- 115/2005 Kuntien harkinnanvaraisten rahoitusavustusten myöntäminen ja käyttö
- 116/2005 Työhyvinvointi valtionhallinnossa
- 117/2006 Raha-automaattivastukset kansansairauksien ennaltaehkäisyyn
- 118/2006 Valtion televisio- ja radiorahasto
- 119/2006 Puolustusvoimien ennakkomaksut puolustusmateriaalihankinnoissa

- 120/2006 Sähköisten asiointipalvelujen kehittäminen julkishallinnossa
- 121/2006 Yritystukien vaikutusten pysyvyys
- 122/2006 EU-säädösehdotusten kansallinen käsittely
– *erityisesti taloudellisten vaikutusten arvioinnin kannalta*
- 123/2006 Kuntien yhdistymisavustukset
- 124/2006 Ammatilliset erikoisoppilaitokset ja niiden käyttökustannusten valtionosuusjärjestelmä
- 125/2006 Käräjäoikeuksien tulosohejaus ja johtaminen
- 126/2006 Teiden kunnossapito tielaitosuudistuksen jälkeen
- 127/2006 Verotuksen yhdenmukaisuuden edistäminen verohallinnossa
- 128/2006 Valtion osakkuusyhtiöt ja valtio vähemmistöomistajana
- 129/2006 Viranomaisten valvottavilta perimät valvontamaksut
- 130/2006 Sisäasiainministeriön hallinnonalan tuloksellisuusraportointi eduskunnalle
- 131/2006 Työministeriön hallinnonalan tuloksellisuusraportointi eduskunnalle
- 132/2006 Suomen Kansallisteatterin peruskorjaus
- 133/2006 Kanatalouden tuotannonrajoitustoimet
- 134/2006 Maakunnan liittojen rooli
– *maakunnan kehittämisrahan sitomattoman osan käyttö*
- 135/2006 Ympäristöministeriön harkinnanvaraiset valtionavustukset Vapaa Vuotos -liikkeelle
- 136/2006 Kouluterveydenhuollon laatusuositus
– *suosituksen ohjausvaikutukset kuntien toimintaan*
- 137/2006 Budjettituki Tansanialle
- 138/2006 EU:n tarkastusvirastojen rinnakkaistarkastus rakennerahastojen epäsäännönmukaisuuksien ilmoittamismenettelystä
- 139/2006 Turvapaikkamenettely
– *turvapaikkaprosessin, turvapaikanhakijoiden vastaanoton ja pakolaisten kotouttamisen toiminnallinen kokonaisuus*
- 140/2007 Natura 2000 -verkoston valmistelu
- 141/2007 Verotuet
– *tilivelvollisuuden toteutuminen*
- 142/2007 Paikallisen yhteistyön määrärahan tarkastus
- 143/2007 Virkamatkustaminen
– *ohjausjärjestelmät ja taloudellisuus*
- 144/2007 Jääluokat ja väylämaksut

- 145/2007 Poliisi-, tulli- ja rajavartiolaitosviranomaisten yhteistoiminta (PTR-yhteistyö)
– *erityisesti vakavan rikollisuuden torjunnassa*
- 146/2007 Nuorten syrjäytymisen ehkäisy
- 147/2007 Hankerahoitus ohjauksena
- 148/2007 Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan tuloksellisuusraportointi eduskunnalle
- 149/2007 Ulkoasiainministeriön hallinnonalan tuloksellisuusraportointi eduskunnalle
- 150/2007 Tulosoikeuden tila
– *Valtiontalouden tarkastusviraston tarkastushavaintojen 2002–2006 perusteella*
- 151/2007 Finanssialan asiantuntijapalveluhankinnat
- 152/2007 Aluekeskusohjelman toteutus vuosina 2004–2006
- 153/2007 Sotu-kokeilun vaikutukset
- 154/2007 Valtio etsintä- ja kaivostoiminnan edistäjänä
- 155/2007 Kalatalouden kehittäminen
- 156/2007 Kuluttajahallinnon toimivuus
- 157/2008 T&k-arviointitoiminta
- 158/2008 Alueellisten tietoyhteiskuntahankkeiden toteutus
- 159/2008 Rataväylien kunnossapito
- 160/2008 Terveyden edistämisen määrärahalta toteutettavat hankkeet
- 161/2008 Tunnistuspalveluiden kehittäminen ja käyttö julkisessa hallinnossa
- 162/2008 Metsähallitus
– *liikelaitoskonsernina ja ympäristöministeriön ohjaamana luonnonsuojelijana*
- 163/2008 Väärinkäytökset valtionhallinnossa
- 164/2008 Huoltovarmuuskeskus
- 165/2008 Valtion teknillisen tutkimuskeskuksen (VTT) aineettoman omaisuuden (Intellectual Property Rights IPR) kaupallinen hyödyntäminen
- 166/2008 EU:n tarkastusvirastojen rinnakkaistarkastus rakennerahasto-ohjelmien tuloksellisuudesta työllisyyden alueella
- 167/2008 Hoitotakuu
- 168/2008 Valtion kassanhallinta
- 169/2008 Hallinto-oikeudet
- 170/2008 Kehitysyhteistyön läpileikkaavat tavoitteet

- 171/2008 Koulutuksen määrällinen ennakointi, mitoitus ja kohdentaminen – erityiskohteena nuorten ammatillinen peruskoulutus
- 172/2008 Alueellisten kehittämissuunnitelmien vaikutukset
- 173/2008 Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan ohjausjärjestelmä
- 174/2008 Työnvälityksen palveluprosessi
- 175/2008 Maatalouden ravinnepäästöjen vähentäminen
- 176/2008 Valot päällä Pohjolassa
Pohjoismainen sähköhuollon valmiusyhteistyö
- 177/2008 Työterveyshuolto ja alkoholihaittojen ehkäisy
- 178/2008 Poliisin tietohallintokeskuksen alueellistaminen

VALTIONTALOUDEN TARKASTUSVIRASTO

Antinkatu 1, PL 1119, 00101 Helsinki

Puh. 09 4321, faksi 09 432 5820, www.vtv.fi

ISBN 978-952-499-072-1 (nid.)